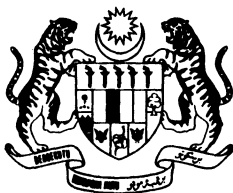

**Jilid IV
Bil. 10**

**Hari Isnin
24hb Mac, 1986**

MALAYSIA

PENYATA RASMI PARLIMEN

PARLIAMENTARY DEBATES

DEWAN RAKYAT

HOUSE OF REPRESENTATIVES

PARLIMEN KEENAM

Sixth Parliament

PENGGAL KEEMPAT

Fourth Session

KANDUNGANNYA

**JAWAPAN-JAWAPAN MULUT BAGI PERTANYAAN-PERTANYAAN
[Ruangan 1501]**

USUL:

Rancangan Malaysia Kelima 1986-1990 [Ruangan 1552]

MALAYSIA

DEWAN RAKYAT YANG KEENAM

Penyata Rasmi Parlimen

PENGGAL YANG KEEMPAT

AHLI-AHLI DEWAN RAKYAT

Yang Berhormat Tuan Yang di-Pertua, TAN SRI DATO' MOHAMED ZAHIR BIN HAJI ISMAIL, P.M.N., S.P.M.K., D.S.D.K., J.M.N.

Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dan Menteri Pertahanan, DATO' SERI DR MAHATHIR BIN MOHAMAD, S.S.D.K., S.S.A.P., S.P.M.S., S.P.M.J., D.P., D.U.P.N., S.P.N.S., S.P.D.K., S.P.C.M., S.S.M.T., D.U.N.M. (Kubang Pasu).

Yang Berhormat Menteri Kerjaraya, DATO' S. SAMY VELLU, S.P.M.J., D.P.M.S., P.C.M., A.M.N. (Sungei Siput).

„ Menteri Luar Negeri, Y.B.M. TENGKU DATO' AHMAD RITHAUDDEEN AL-HAJ BIN TENGKU ISMAIL, S.P.M.P., S.S.A.P., P.M.K. (Kota Bharu).

„ Menteri Perdagangan dan Perindustrian, Y.B.M. TENGKU TAN SRI RAZALEIGH HAMZAH, D.K., P.S.M., S.P.M.K., S.S.A.P., S.P.M.S. (Ulu Kelantan).

„ Menteri Perusahaan Utama, DATO' PAUL LEONG KHEE SEONG, D.P.C.M. (Taiping).

„ Menteri Tenaga, Telekom dan Pos, DATUK LEO MOGGIE ANAK IROK, P.N.B.S. (Kanowit).

„ Menteri Perusahaan Awam, DATIN PADUKA RAFIDAH AZIZ, D.P.M.S., A.M.N. (Kuala Kangsar).

„ Menteri Kebudayaan, Belia dan Sukan, DATUK DR SULAIMAN BIN HAJI DAUD, P.N.B.S., J.B.S. (Santubong).

„ Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar, DATUK SERI SANUSI BIN JUNID, D.S.D.K., D.G.S.M., S.M.K. (Jerlun-Langkawi).

„ Menteri Pelajaran, DATUK ABDULLAH BIN HAJI AHMAD BADAWI, D.M.P.N., D.J.N., K.M.N. (Kepala Batas).

„ Menteri Penerangan, DATO' RAIS YATIM, D.S.N.S. (Jelebu).

„ Menteri Kesihatan, DATO' MAK HON KAM, D.P.M.P., J.M.N. (Tanjong Malim).

„ Menteri Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah, DATUK SERI MOHD. ADIB BIN HAJI MOHD. ADAM, D.G.S.M. (Alor Gajah).

„ Menteri Sains, Teknologi dan Alam Sekitar, DATUK AMAR STEPHEN YONG KUET TZE, D.A., P.N.B.S. (Padawan).

Yang Berhormat Menteri Wilayah Persekutuan, DATO SHAHRIR BIN ABDUL SAMAD, D.P.M.J., P.I.S. (Johor Bahru).

- „ Menteri Pertanian, TUAN ANWAR BIN HAJI IBRAHIM (Permatang Pauh).
- „ Menteri Kehakiman dan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DATUK DR JAMES P. ONGKILI, S.P.D.K., D.I.M.P. (Tuaran).
- „ Menteri Kebajikan Masyarakat, DATO' ABU HASSAN BIN HAJI OMAR, D.P.M.S., S.M.T., P.I.S. (Kuala Selangor).
- „ Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DATO MOHAMED KHALIL BIN YAAKOB, D.S.A.P., J.S.M. (Maran).
- „ Menteri Kewangan, TUAN DAIM ZAINUDDIN (Kuala Muda).
- „ Menteri Pengangkutan, DATO DR LING LIONG SIK, D.P.M.P. (Mata Kuching).
- „ Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, DATO' CHAN SIANG SUN, D.I.M.P., J.S.M., A.M.N., P.J.K., J.P. (Bentong).
- „ Menteri Buruh, DATO LEE KIM SAI, D.P.M.S., P.P.N. (Ulu Selangor).
- „ Timbalan Menteri Pertanian, DR GOH CHENG TEIK (Nibong Tebal).
- „ Timbalan Menteri Kesihatan, DATO' K. PATHMANABAN, D.S.N.S., K.M.N. (Telok Kemang).
- „ Timbalan Menteri Buruh, DATO' HAJI ZAKARIA BIN HAJI ABDUL RAHMAN, D.P.M.T., K.M.N., P.J.K. (Besut).
- „ Timbalan Menteri Buruh, DATUK WILLIAM LYE CHEE HIEN, P.G.D.K. (Gaya).
- „ Timbalan Menteri Pelajaran, TUAN BUJANG BIN HAJI ULIS (Simunjan).
- „ Timbalan Menteri Pertahanan, DATO ABANG ABU BAKAR BIN DATU BANDAR ABANG HAJI MUSTAPHA, D.S.A.P., J.M.N. (Paloh).
- „ Timbalan Menteri Pertanian, TUAN LUHAT WAN (Baram).
- „ Timbalan Menteri Penerangan, TUAN MOHD. KASSIM BIN AHMED (Machang).
- „ Timbalan Menteri Kebudayaan, Belia dan Sukan, DATIN PADUKA CHOW POH KHENG *alias* ROSEMARY CHONG, D.P.M.S. (Ulu Langat).
- „ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, PUAN SHARIFFAH DORAH BINTI DATO' SYED MOHAMMED, S.M.J., A.M.N., P.I.S., B.S.I. (Semerah).
- „ Timbalan Menteri Perdagangan dan Perindustrian, TUAN MUHYIDDIN BIN HAJI MOHD. YASSIN, S.M.J., P.I.S., B.S.I. (Pagoh).
- „ Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, DATO S.SUBRAMANIAM, D.S.N.S., S.M.J. (Segamat).

Yang Berhormat Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DATO DR TAN TIONG HONG, D.S.A.P. (Raub).

- „ Timbalan Menteri Pengangkutan, PUAN HAJAH RAHMAH BINTI OTHMAN, J.S.M., S.M.S., A.M.N., P.J.K. (Selayang).
- „ Timbalan Menteri Kewangan, DATO SABBARUDDIN CHIK, D.S.A.P., S.M.S. (Temerloh).
- „ Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, PUAN NAPSIAH BINTI OMAR (Kuala Pilah).
- „ Timbalan Menteri Luar Negeri, DATO ABDUL KADIR BIN HAJI SHEIKH FADZIR, A.M.K. (Kulim-Bandar Baru).
- „ Timbalan Menteri Dalam Negeri, DATO RADZI BIN SHEIKH AHMAD, D.P.M.P. (Kangar).
- „ Timbalan Menteri Kewangan, DATO' Oo GIN SUN, D.S.D.K., S.D.K., A.M.K., J.P. (Alor Setar).
- „ Timbalan Menteri Wilayah Persekutuan, TUAN AHMAD SHAH BIN DATUK HUSSEIN TAMBAKAU, B.S.K. (Keningau).
- „ Timbalan Menteri Kerjaraya, DATO ZAINAL ABIDIN BIN ZIN, D.P.M.P., P.M.P. (Bagan Serai).
- „ Timbalan Menteri Perusahaan Utama, TUAN MEGAT JUNID BIN MEGAT AYOB, A.M.P., A.M.K. (Hilir Perak).
- „ Timbalan Menteri Tenaga, Telekom dan Pos, TUAN HAJI ABDUL RAHIM BIN ABU BAKAR, S.M.P., A.M.N. (Kuantan).
- „ Timbalan Menteri Perusahaan Awam, TUAN HAJI DAUD BIN DATO' HAJI TAHA (Batu Pahat).
- „ Timbalan Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar, TUAN ABDILLAH BIN HAJI ABDUL HAMID (Silam).
- „ Timbalan Menteri Penerangan, TUAN NG CHENG KUAI (Lumut).
- „ Timbalan Yang di-Pertua, DR ABDUL HAMID BIN PAWANTEH (Arau).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Sains, Teknologi dan Alam Sekitar, TUAN LAW HIENG DING, P.B.S. (Sarikei).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Kebajikan Masyarakat, TUAN JAWAN ANAK EMPALING, K.M.N. (Rajang).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Perusahaan Awam, TUAN HUSSEIN BIN MAHMUD (Tanah Merah).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Tenaga, Telekom dan Pos, TUAN AU HOW CHEONG, K.M.N., A.M.P. (Telok Anson).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar, TUAN MOHD. TAJOL ROSLI BIN MOHD. GHAZALI, A.M.P. (Gerik).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Kebudayaan, Belia dan Sukan, TUAN AWANG BIN JABAR, A.M.N., P.J.K. (Dungun).

Yang Berhormat Setiausaha Parlimen Jabatan Perdana Menteri, TUAN MUSTAFFA BIN MOHAMMAD, S.M.J., K.M.N., P.I.S., B.S.I. (Sri Gading).

- „ Setiausaha Parlimen, Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah, DATO HAJI DUSUKI BIN HAJI AHMAD (Tumpat).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Kesihatan, TUAN BAN HON KEONG (Batu Gajah).
- „ TUAN ABDUL GHAFAR BIN BABA (Jasin).
- „ TUAN ABDUL GHANI BIN MISBAH, P.P.N., B.S.K., A.S.D.K. (Kinabatangan).
- „ DATO ABDUL MANAN BIN OTHMAN, D.P.M.T., P.P.T. (Kuala Terengganu).
- „ TUAN ABDUL RAHMAN BIN SULIMAN (Parit Buntar).
- „ DATUK PATINGGI HAJI ABDUL TAIB BIN MAHMUD, D.P., D.A., S.P.M.J., P.G.D.K. (Samarahan).
- „ DATUK HAJI ABU BAKAR BIN UMAR, D.S.K.D., S.D.K. (Kota Setar).
- „ TUAN HAJI AFFANDY BIN TUN HAJI MOHD. FUAD STEPHENS (Marudu).
- „ TUAN AHMED HAMBAL BIN YEOP MAJLIS, P.P.T. (Parit).
- „ TAN SRI DATIN PADUKA HAJJAH AISHAH BINTI HAJI ABDUL GHANI, P.M.N., D.P.M.S., J.M.N. (Kuala Langat).
- „ DATUK ALFRED JABU ANAK NUMPANG, P.N.B.S., K.M.N. (Betong).
- „ TUAN ALIAS BIN MD. ALI, P.J.K. (Ulu Terengganu).
- „ TUAN ANDREW JANGGI MUYANG (Lubok Antu).
- „ TUAN HAJI AZHARUL ABIDIN BIN HAJI ABDUL RAHIM, A.M.P. (Batang Padang).
- „ TUAN BAHARI BIN HARON (Labis).
- „ TUAN BAHAROM BIN HAJI BAKAR (Padang Terap).
- „ DR GEORGE CHAN HONG NAM (Lambir).
- „ TUAN CHAN KOK KIT (Sungai Besi).
- „ DR CHEN MAN HIN (Seremban).
- „ DATO MICHAEL CHEN WING SUM, D.P.M.S. (Beras).
- „ DATO CHIN HON NGIAN, D.S.I.J., S.M.J. (Rengam).
- „ TUAN PETER CHIN GAN OON, P.M.P. (Ipoh).
- „ TAN SRI CHONG HON NYAN, P.S.M., D.G.S.M., J.M.N. (Batu Berendam).
- „ DATUK CLARENCE E. MANSUL, P.G.D.K. (Penampang).
- „ DATUK EDMUND LANGGU ANAK SAGA, P.N.B.S., P.B.S. (Saratok).

Yang Berhormat DATUK EDWIN ANAK TANGKUN, P.N.B.S., P.B.S., A.B.S. (Batang Lupar).

- „ TUAN FUNG KET WING (Sandakan).
- „ TUAN NEWMAN GABAN (Bandau).
- „ TUAN GOOI HOCK SENG (Bukit Bendera).
- „ TUAN V. GOVINDARAJ, A.M.N., P.J.K. (Pelabuhan Kelang).
- „ DATUK HARRIS BIN MOHD. SALLEH, S.P.D.K., S.P.M.J. (Ulu Padas).
- „ TUAN HASSAN BIN HAJI MOHAMED, K.M.N., A.M.N. (Rantau Panjang).
- „ TUAN HASSAN ALBAN BIN HAJI SANDUKONG, J.P. (Labuk Sugut).
- „ DATO DR HEE TIEN LAI, D.S.I.J., A.M.N., P.I.S., B.S.I., J.P. (Ayer Hitam).
- „ TUAN IBRAHIM AZMI BIN HASSAN (Kuala Nerus).
- „ TUAN ISMAIL BIN ARSHAD, A.M.K. (Jerai).
- „ TUAN ISMAIL *alias* MANSOR BIN SAID, A.M.N. (Kemaman).
- „ DATO JAMALUDDIN BIN HAJI SUHAIMI, D.P.M.S., A.M.N., P.J.K. (Sabak Bernam).
- „ TUAN JUSTINE ANAK TEMENGGONG JINGGUT (Ulu Rajang).
- „ TUAN KADOH BIN AGUNDONG (Ulu Padas).
- „ DATO' SRI HAJI KAMARUDDIN BIN HAJI MOHD. ISA, S.P.M.P., K.M.N., J.P. (Larut).
- „ TUAN KAN YAU FA, A.S.D.K. (Tawau).
- „ TUAN KARPAL SINGH (Jelutong).
- „ TUAN KHADRI BIN SABRAN (Tenggaroh).
- „ TUAN MARK KODING (Kinabalu).
- „ DR KOH TSU KOON (Tanjong).
- „ DATO LEE BOON PENG, D.S.N.S., A.M.N., P.J.K., J.P. (Mantin).
- „ TUAN LEE LAM THYE (Kuala Lumpur Bandar).
- „ DR LEO MICHAEL TOYAD (Mukah).
- „ DATUK LEONARD LINGGI ANAK JUGAH, P.N.B.S., P.B.S. (Kapit).
- „ DATO LEW SIP HON, D.P.M.S., J.M.N. (Shah Alam).
- „ TUAN LIM KIT SIANG (Kota Melaka).
- „ TUAN LIM LIANG SENG, P.P.T. (Kinta).
- „ TUAN LING SIE MING (Sibu).
- „ TUAN MAMAT GHAZALEE BIN ABDUL RAHMAN, S.M.T., P.J.K. (Ulu Nerus).

- Yang Berhormat DATO' HAJI MOHAMED BIN HAJI ALI, D.J.M.K., K.M.N., A.M.N.,
P.B. (Nilam Puri).
- „ TUAN MOHAMED AMIN BIN HAJI DAUD, A.M.N. (Pekan).
- „ DATO' MOHAMED BIN RAHMAT, S.P.M.J., S.S.I.J., P.N.B.S., K.M.N.
(Pulai).
- „ TUAN MOHAMED RAZLAN BIN HAJI ABDUL HAMID, P.P.N., P.P.T.
(Matang).
- „ DATO HAJI MOHAMED SUHAIMI BIN DATO HAJI KAMARUDDIN,
D.P.M.S., A.M.N. (Sepang).
- „ DATO' HAJI MOHAMMAD ABU BAKAR BIN RAUTIN IBRAHIM,
D.S.D.K., K.M.N. (Kuala Kedah).
- „ TUAN MOHAMMAD IDRIS BIN MOHAMMAD BASRI (Setapak).
- „ DATO MOHAMMAD YAHYA BIN LAMPONG, A.S.D.K. (Kota Belud).
- „ TUAN MOHAMMED YUSSOF BIN HAJI YAKOB (Hilir Padas).
- „ TUAN HAJI MOHD. ZAIN BIN ABDULLAH, S.M.K. (Bachok).
- „ TUAN MOKHTARAM BIN RABIDIN, A.M.N., P.P.N., P.I.S. (Pontian).
- „ TAN SRI HAJI MUHAMMAD GHAZALI BIN SHAFIE, P.M.N., S.S.A.P.,
S.I.M.P., S.P.D.K. (Lipis).
- „ DATO MUSA HITAM, S.P.M.J., S.S.I.J., S.P.M.S., D.U.N.M., S.P.N.S.
(Panti).
- „ TUAN MUTANG TAGAL (Bukit Mas).
- „ DATO DR NEO YEE PAN, S.P.M.J., B.S.I. (Muar).
- „ DATO' HAJI NGAH BIN HAJI ABDUL RAHMAN, S.P.M.J., S.S.I.J.,
P.I.S., B.S.I., A.M.N., J.P. (Ledang).
- „ TUAN HAJI NIK ABDUL AZIZ BIN NIK MAT, K.M.N., J.P.
(Pengkalan Chepa).
- „ DATO' DR NIK HUSSAIN BIN ABDUL RAHMAN, D.P.M.K., K.M.N.
(Kuala Krai).
- „ TUAN OMAR BIN ABDULLAH (Tampin).
- „ TUAN OTHMAN BIN ABDUL (Ulu Muda).
- „ DATUK PENGIRAN OTHMAN BIN HAJI PENGIRAN RAUF, P.G.D.K.,
A.D.K. (Kimanis).
- „ TUAN PATRICK ANEK UREN (Mas Gading).
- „ TUAN QUAH WEE LIAM, P.I.S., B.S.I. (Kluang).
- „ TUAN RICHARD DAMPENG ANAK LAKI (Serian).
- „ DATO' HAJI SAIDIN BIN HAJI MAT PIAH, D.P.M.P., P.M.P., A.M.N.,
P.J.K. (Padang Rengas).
- „ TUAN SEOW HUN KHIM (Bukit Mertajam).

Yang Berhormat TUAN HAJI SEROJI BIN HAJI HARON, A.M.N., P.P.N., B.K.M.
(Baling).

- „ TUAN SHAMSURI BIN MD. SALEH, A.M.N., P.K.T., J.P. (Balik Pulau).
- „ TUAN SIM KWANG YANG (Bandar Kuching).
- „ TUAN TAN KOON SWAN, A.M.P., J.P. (Damansara).
- „ TUAN TAN KOK HOOI (Padang Serai).
- „ DR TAN SENG GIAW (Kepong).
- „ TUAN THOMAS SALANG SIDEN (Julau).
- „ TUAN TING LING KIEW (Bintulu).
- „ WAN ABU BAKAR BIN WAN MOHAMAD (Jerantut).
- „ WAN IBRAHIM BIN WAN ABDULLAH (Pasir Mas).
- „ TUAN HAJI WAN MOHD. NAJIB BIN WAN MOHAMAD (Pasir Puteh).
- „ WAN ZAINAB BINTI M.A. BAKAR, A.M.N., P.J.K. (Sungai Petani).
- „ TUAN YAHYA BIN HAJI ZAKARIA, P.P.T. (Bagan Datok).
- „ TUAN YEOH POH SAN (Petaling).
- „ TUAN YEW FOO WENG (Menglembu).
- „ DATIN PADUKA HAJJAH ZALEHA BINTI ISMAIL, D.P.M.S., S.M.S., K.M.N. (Tanjong Karang).

DEWAN RAKYAT

PEGAWAI-PEGAWAI KANAN

Setiausaha Dewan Rakyat: Datuk Azizul Rahman bin Abdul Aziz.

Ketua Penolong Setiausaha: Haji Mohd. Salleh bin Abu Bakar.

Penolong Setiausaha: Ghazali bin Haji Abdul Hamid.

Penolong Setiausaha: Abdullah bin Abdul Wahab.

BAHAGIAN PENYATA RASMI PARLIMEN

Ketua Penyunting: Yahya Manap.

Penyunting Kanan: P. B. Menon.

Penyunting Kanan: Haji Osman bin Sidik.

Penolong Penyunting: N. Ramaswamy.

Penolong Penyunting: Amran bin Ahmad.

Pemberita-pemberita

Haji Abdul Rahman bin Haji Abu Samah.

Suhor bin Husin.

Mohd. Saleh bin Mohd. Yusof.

Juliah binti Awam.

Supiah binti Dewak.

Ismail bin Hassan.

Shamsiah binti Mohd. Yusof.

Hajjah Kalsom binti Ghazali.

Mohamed bin Osman.

Norishah binti Mohd. Thani.

Zaharah binti Naim.

BENTARA MESYUARAT

Mejar (B) Mohd. Kassim bin Hashim.

MALAYSIA
DEWAN RAKYAT

Isnin, 24hb Mac, 1986

Mesyuarat dimulakan pada pukul 2.30 petang

DOA

(Tuan Yang di-Pertua, *mem-pengerusikan Mesyuarat*)

**JAWAPAN-JAWAPAN
MULUT BAGI
PERTANYAAN-
PERTANYAAN**

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Tuan Khadri bin Sabran.

(Soalan No. 1 Y.B. Tuan Khadri bin Sabran tidak hadir)

**KRAFTANGAN SEBAGAI
EKSPORT NEGARA**

2. Tuan Haji Wan Mohd. Najib bin Wan Mohamad minta Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar menyatakan apakah usaha-usaha telah dijalankan bagi menjadikan hasil kraftangan negara kita sebagai hasil eksport negara. Apakah persiapan hasil kraftangan kita sempena menyambut persidangan PATA nanti.

Timbalan Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar (Tuan Abdullah bin Haji Abdul Hamid): Tuan Yang di-Pertua, untuk menjadikan kraftangan negara ini sebagai hasil eksport negara, kraftangan Malaysia telah mengaturkan usaha-usaha dan strategi-strategi seperti berikut:

- (i) Melalui Program Daya-ciptanya, kraftangan Malaysia telah dapat memperluaskan

serta memperkembangkan pengeluaran mata barangan kraf tempatan. Berpandukan kepada maklumat-maklumat pasaran dan bahan-bahan rujukan tertentu, melalui penyelidikan, kraftangan Malaysia telah mengeluarkan bentuk barang-barang kraf tempatan agar lebih menarik dan dapat memenuhi citarasa pembeli-pembeli dari dalam dan luar negeri. Sehingga Jun, 1985 sebanyak 3,664 rekaan telah dihasilkan dan sejumlah 3,616 telah dijadikan contoh.

- (ii) Perkhidmatan kepakaran untuk menembusi dan menyesuaikan selera dan citarasa pasaran luar negeri, Kraftangan Malaysia telah mendapatkan khidmat kepakaran luar negeri secara persendirian dan juga melalui agensi-agensi bantuan antarabangsa.

Kepakaran yang diperolehi adalah di bidang perkembangan mata barang dan pengeluaran khusus untuk memberi panduan supaya dapat menghasilkan rekabentuk barangan kraftangan yang sesuai untuk menembusi pasaran-pasaran tertentu. Misalnya kepakaran daripada International Trade Centre yang berpusat di Geneva bagi perusahaan bulu, rotan dan perak manakala di Switzerland pula bagi

perusahaan kilang kayu dan di Filipina bagi perusahaan beg tangan.

- (iii) Untuk menembusi pasaran eksport Kraftangan Malaysia mengambil berat tentang mutu barangan kraf yang dihasilkan oleh para pengusaha. Salah satu usaha ialah pengawasan di peringkat bekalan bahan mentah. Melalui skim ini, skim Kawalan Mutu, bahan-bahan mentah yang dibekalkan adalah terjamin dari segi mutu. Kawalan mutu bagi kerja-kerja kemasan (finishing), dengan izin, dilakukan melalui khidmat bimbingan teknikal.
- (iv) Promosi pihak Perbadanan Kraftangan Malaysia juga memberi kerjasama kepada Perbadanan Kemajuan Pelancongan Malaysia, Sistem Penerbangan Malaysia dan Kedutaan-kedutaan Malaysia di luar negeri dengan meminjamkan barang-barang kraf untuk aktiviti-aktiviti tertentu di luar negeri.
- (v) Penyerapan teknologi Kraftangan Malaysia juga berusaha menyerapkan penggunaan teknologi di dalam proses pembuatan kraf. Usaha-usaha ini adalah untuk membolehkan kraf-kraf tertentu dikeluarkan secara besar-besaran dan tidak menjejaskan mutu.

Tuan Yang di-Pertua, selain daripada langkah-langkah tersebut di atas pihak Kementerian saya juga mengambil langkah yang lain, di mana sebanyak 13 buah bengkel pengeluaran yang tersusun telah diwujudkan termasuklah 2 buah pusat gunasama. Bengkel-bengkel ini dilengkap dengan kemudahan jentera

dan mesin ringan serta alat-alat ketukangan. Perbadanan juga memberi khidmat bimbingan kepada pengusaha di dalam bentuk maklumat pasaran, penggunaan mesin, teknik pengeluaran dan reka corak baru untuk menembusi pasaran, di samping itu bantuan-bantuan juga diberi kepada pengusaha-pengusaha individu. Setakat ini seramai 35 orang pengusaha individu telah mendapat bantuan tersebut, sementara seramai 260 orang lagi dijangkakan diberi bantuan menjelang tahun ini.

Koperasi-koperasi industri kampung yang sedang berjalan ialah sebanyak 15 buah dan 22 buah lagi akan didirikan tahun ini. Sementara ini 4 buah pusat gunasama lagi akan didirikan bagi menambah 2 buah pusat yang ada sekarang.

Menjelang akhir Rancangan Malaysia Kelima, Kementerian berharap ia akan dapat membantu dan mewujudkan seramai 1,300 pengusaha individu dan 130 koperasi industri kampung.

Tuan Yang di-Pertua, bagi jawapan (b), sempena menyambut Persidangan PATA, Perbadanan telah merencanakan aktiviti-aktiviti seperti berikut:

- (i) mengadakan pameran dan jualan di Pusat Dagangan Dunia Putra. Selain daripada pameran ini barang-barang kraftangan jualan akan dikendalikan oleh syarikat-syarikat pemasaran seperti Batek Malaysia Sdn., Bhd, Syarikat Pemasaran Karyanika Sdn. Bhd., Selangor Pewter, Tabah Silver, Syarikat Tameng Sari dan Federal Publication serta juga Dewan Bahasa dan Pustaka. Satu pertunjukan fesyen yang memperagakan kain-kain kraftangan tempatan akan juga diadakan.

Menyelaraskan pengeluaran anak-anak patung yang berpakaian kebangsaan dan orang utan untuk jualan, menyelaraskan pengeluaran barang kraf yang sesuai dijadikan sebagai cenderamata kenang-kenangan untuk dibeli oleh peserta-peserta Persidangan;

- (ii) satu pameran seni ukiran Orang-orang Asli akan diadakan di Muzium Kraf Antarabangsa pada 29 Mac ini berhampiran dengan perkarangan Kompleks Karyanika di Jalan Raja Chulan; dan
- (iii) Yang akhir sekali, satu pameran tekstil yang akan diadakan di Impocraft Malaysia yang terletak di Bangunan JKR 26, Jalan Sultan Hishamuddin, Kuala Lumpur.

Tuan Mohamed Razlan bin Haji Abdul Hamid: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Tadi Timbalan Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar menyatakan bahawa Kerajaan telah menyediakan 15 buah pusat Koperasi Industri Kampung di seluruh negara. Jadi, adakah di antara 15 buah Pusat Koperasi Industri Kampung ini termasuk juga dalam kawasan saya iaitu kawasan Parlimen Matang yang bertempat di Bukit Gantang. Sekiranya, ya, adakah Timbalan Menteri sedar Pusat Koperasi yang berada di kawasan saya. Di Bukit Gantang itu tidak mempunyai satu bangunan yang dihaskan, cuma menumpang sahaja di Dewan Orangramai. Jadi, apakah langkah-langkah Kementerian ini bagi mengatasinya supaya benar-benar mempunyai sebuah bengkel yang menunjukkan sebagai satu indentiti Koperasi Industri Kampung.

Tuan Abdilllah bin Haji Abdul Hamid: Tuan Yang di-Pertua, kepada

soalan Ahli Yang Berhormat yang pertama, saya memohon notis untuk menjawab soalan itu oleh kerana ianya adalah spesifik.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, seperti yang saya maklumkan di dalam jawapan saya kepada soalan asal bahawa setakat ini 15 buah Koperasi Industri Kampung yang telah pun diadakan dan Kementerian berhasrat untuk mendirikan atau menubuhkan lagi 22 buah koperasi dalam tahun ini. Berkenaan dengan bengkel-bengkel, memanglah menjadi hasrat Kementerian untuk mengadakan bengkel-bengkel di seluruh negara.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, jawatankuasa Penyelaras di peringkat negeri adalah diminta untuk mengemukakan permohonan-permohonan dan juga cadangan-cadangan supaya kita akan dapat tapak-tapak yang sesuai untuk membina bengkel-bengkel yang dimaksudkan oleh Ahli Yang Berhormat tadi.

Tuan Haji Seroji bin Haji Harun: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Saya ingin mendapat penjelasan daripada Timbalan Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar berhubung dengan perkara apakah kriteria yang diguna oleh Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar dalam mendirikan sesebuah pusat gunasama. Seperti yang telah diterangkan tadi, bolehkah Yang Berhormat terangkan dua pusat telah pun didirikan dan tiga buah lagi akan didirikan, di manakah itu?

Tuan Abdilllah bin Haji Abdul Hamid: Tuan Yang di-Pertua, di antara kriteria yang diperluaskan bagi kita untuk mengadakan bengkel-bengkel ini ialah berkenaan dengan kemudahan-kemudahan asas di kawasan tersebut seperti bekalan air, bekalan elektrik dan sebagainya.

Berkenaan dengan penubuhan dua buah lagi pusat gunasama ini, saya tidak dapat mengatakan di manakah dua buah pusat gunasama ini akan didirikan. Tetapi untuk makluman Ahli Yang Berhormat dua buah pusat gunasama ini akan didirikan dengan secepat mungkin.

Tuan Mutang Tagal: Tuan Yang di-Pertua, saya ingin bertanya kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri yang berkenaan sama ada beliau sedar bahawa pasaran bagi kraftangan kita di pasaran antarabangsa adalah terhad dan kita perlu bersaing dengan kraftangan yang datangnya dari negara ASEAN seperti Filipina, Thailand dan Indonesia di mana kraftangannya adalah sudah established.

Oleh kerana itu, apakah langkah-langkah yang diambil oleh Kerajaan untuk menentukan bagi kita memasukki lebih banyak lagi pasaran di peringkat antarabangsa di samping bersaing dengan negara-negara tersebut. Dan apakah langkah-langkah yang kita ambil supaya kita dapat bersaing dengan kraftangan-kraftangan dari negara ASEAN dan sama ada cadangan supaya negara ASEAN juga dijadikan pasaran utama bagi kraftangan kita.

Yang keduanya, sama ada Kerajaan bercadang supaya aktiviti ataupun kegiatan Perbadanan Kemajuan Kraftangan Malaysia didecentraliskan memandangkan oleh kerana kesulitan dari segi wang atau kewangan yang terhad dan juga pegawai-pegawai di dalam Perbadanan ini supaya kegiatan industri kraftangan dapat diperbesarkan di seluruh negara, terutama di luar bandar dan sama ada Kementerian bercadang supaya pihak-pihak lain ditugaskan untuk memperbesarkan kegiatan industri kraftangan di seluruh negeri iaitu kalau dapat SEDC ditugaskan supaya juga mengambil bahagian di dalam kegiatan industri usaha sama dengan

pihak peniaga-peniaga kecil di luar bandar, terutamanya kaum bumiputera.

Yang ketiganya, saya ingin tahu, nilai eksport hasil kraftangan yang dieksport di seluruh dunia pada tahun 1983, 1984 dan 1985 supaya kita dapat membuat perbandingan sejauh manakah Perbadanan Kemajuan Kraftangan Malaysia berjaya memperhebatkan lagi kegiatan kraftangan di negara ini.

Tuan Abdillah bin Haji Abdul Hamid: Tuan Yang di-Pertua, soalan Yang Berhormat yang pertama berkenaan dengan terhadannya pemasaran, bagi saya kita memang menghadapi beberapa masalah berkenaan dengan pemasaran. Seperti saya nyatakan di dalam jawapan saya satu daripada masalah ialah reka bentuk barang-barang yang kita buat dalam negara ini. Kita terpaksa mereka atau membuat bentuk yang disukai oleh orang ramai, terutamanya pelancong-pelancong daripada luar negeri.

Masalah yang kita hadapi antara lain ialah masalah kepakaran. Walau bagaimanapun untuk makluman Ahli Yang Berhormat kekurangan kepakaran ini kita akan dapat mengatasinya apabila kita mendapat bantuan daripada negara Jepun dan negara Switzerland dalam bidang kepakaran teknik dan sebagainya.

Berkenaan dengan pembesaran industri kampung di seluruh negara ini, memanglah menjadi matlamat Kementerian di mana kita ingin agar masyarakat yang tinggal di luar bandar ini dapat berkecimpung dalam lapangan industri kampung ini. Dan untuk makluman Ahli Yang Berhormat sekali lagi kita telah mengadakan jawatankuasa-jawatankuasa disemua peringkat negeri dan diwakili oleh Wakil-wakil Rakyat atau EXCO di negeri-negeri yang berkenaan.

Berkenaan dengan dicentralisekan industri kampung ini, Kementerian saya memang ada satu Jabatan di Kementerian iaitu Bahagian Industri Kampung di mana segala perancangan terhadap hasrat untuk meninggikan taraf industri kampung ini akan kita buat dipihak Jabatan dan juga agensi-agensi yang ditubuhkan oleh Kementerian.

AIDS—KES PENYAKIT

3. Tuan Haji Ahmed Hambal bin Yeop Majlis minta Menteri Kesihatan menyatakan sehingga akhir Februari, 1986 berapa banyakkah kes penyakit AIDS telah dapat dikesan di negara kita. Adakah pesakit-pesakit yang terlibat itu di dalam keadaan serius dan membimbangkan. Bolehkah diterangkan langkah awal yang berkesan telah dibuat untuk menyekat merebaknya penyakit tersebut ke negara Malaysia ini.

Timbalan Menteri Kesihatan (Dato' K. Pathmanaban): Tuan Yang di-Pertua, apa yang dipanggil sebagai kes penyakit AIDS ialah seorang yang darahnya mengandungi antibodi AIDS dan juga menunjukkan tanda dan gejala AIDS. Jika darah seseorang itu mengandungi antibodi AIDS tetapi dia tidak ada apa-apa tanda dan gejala AIDS, orang itu adalah biasanya dipanggil sebagai seorang "Pembawa Kuman AIDS" atau "carrier". Sehingga akhir Februari 1986, tidak ada kes penyakit AIDS di Malaysia. Hanya seorang Pembawa Kuman AIDS dikesan dan ianya sedang dirawat di Hospital Besar Sultanah Aminah di Johor Bahru untuk penyakit tibinya. Pengesan Pembawa Kuman AIDS ini telah pun diumumkan kepada orang ramai pada bulan Disember, 1985. Pesakit itu adalah dalam keadaan yang baik.

Kementerian Kesihatan telah memberi maklumat-maklumat yang

secukupnya berkenaan dengan penyakit AIDS dan cara-cara untuk mengelakkan diri daripada dijangkiti oleh penyakit ini kepada orang ramai. Pendek kata, cara yang berkesan untuk mengelak dari jangkitan kuman AIDS ialah melalui mengelak dari hubungan rapat, seperti seks ataupun suntikan intravenous, dengan golongan risiko tinggi menghadapi penyakit AIDS. Maklumat-maklumat tersebut disebarikan melalui radio, televisyen dan suratkhbar. Poster-poster pelajaran kesihatan telah juga ditampalkan di tempat-tempat yang strategik untuk memberi maklumat kepada orang ramai. Risalah-risalah berkenaan penyakit AIDS juga telah diedarkan kepada golongan-golongan risiko tinggi seperti homoseksual, pelacur dan penagih dadah melalui suntikan. Beberapa forum dan juga seminar-seminar berkenaan penyakit AIDS telah pun diadakan di seluruh negara oleh Persatuan-persatuan dan juga Persatuan Perubatan Malaysia, untuk menerangkan penyakit AIDS kepada orang ramai.

Malaysia adalah terdedah kepada penyakit ini kerana rakyat kita senang sahaja dan kerap kali melawat ke luar negeri dan rakyat asing juga kerap melawat ke negara kita. Kemungkinan jangkitan penyakit ini juga terdapat di sini kerana golongan-golongan yang berisiko tinggi juga berada di negara kita. Jadi adalah penting bahawa rakyat kita memahami cara dan mengelak diri daripada jangkitan penyakit AIDS ini.

Dr Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Bolehkah Yang Berhormat memberitahu Dewan yang mulia ini tugas-tugas Pasukan Petugas Kementerian Kesihatan selain daripada mengedarkan risalah dengan mengadakan seminar. Adakah Pasukan tersebut itu membuat satu rancangan menyelidik, menyiasat dengan teliti golongan-golongan yang

berisiko tinggi itu seperti pondan, seperti mana dilaku oleh negara-negara lain, misalnya Singapura, mereka menumpukan perhatian yang penuh dengan mengadakan Pasukan Petugas menyiasat dengan teliti tiap-tiap kes, tiap-tiap orang pondan dan sebagainya.

Kedua, berapa orangkah yang telah dihantar ke Australia untuk latihan untuk kursus lanjutan mengenai AIDS; dan

Ketiga, adakah besar kemungkinan bahawa kerana tindakan yang diambil itu belum mempunyai kesan yang dikehendaki, maka ada kes-kes yang tidak dapat dikesan sekarang.

Dato K. Pathmanaban: Tuan Yang di-Pertua, dukacita saya tidak membawa senarai tugas Pasukan Petugas Penyakit AIDS ini dengan saya. Tetapi secara amnya, saya dapat menyatakan di sini bahawa Pasukan Petugas yang kita telah wujudkan mempunyai tanggungjawab untuk overall control mengenai perkara-perkara perkembangan AIDS baik Perkembangan perkhidmatan mengesan penyakit AIDS ini ataupun perkembangan dalam kawalan-kawalan dan kemudahan-kemudahan di hospital dan di tempat-tempat yang lain.

Saya ingat Ahli Yang Berhormat dari Kepong ini tidak mengikut perkembangan dalam perkara ini dan hanya mengikut perkembangan di Singapura dan bukan di sini. Saya dapat mengatakan bahawa Pasukan Petugas mengenai AIDS ini sudahpun pada tahun yang lalu menjalankan ujian darah ke atas lebih daripada 6,000 contoh darah yang terdapat daripada beberapa golongan termasuk sample yang besar daripada golongan-golongan berisiko tinggi dan hasil daripada kajian itu, kita telah mengumumkan beberapa kali termasuk di Dewan ini juga. Perkara itu sedang diteruskan dan kita sedang

meneruskan ujian darah khasnya di atas golongan risiko tinggi menghadapi penyakit AIDS ini. Selepas Disember, kita sudah dapat mengesan keadaan darah lebih kurang 2,000 sample lagi dan kebanyakannya daripada golongan yang disyaki dalam risiko tinggi.

Mengenai pondan-pondan ini, saya tidak tahu bagaimana Kerajaan Singapura mengesan siapakah pondan dan siapakah yang bukan pondan. Dalam perkara ini, saya ingin menyatakan dua perkara sahaja. Tidak usah kita menumpukan perhatian kita kepada golongan yang dipanggil sebagai pondan sahaja kerana golongan yang terbesar sekali yang masuk dalam golongan yang berisiko tinggi AIDS ini adalah golongan homoseksual, iaitu lebih kurang 70%. Daripada kes-kes yang dikesan di seluruh dunia, adalah kes-kes yang dijangkiti kuman AIDS melalui kegiatan hubungan homoseksual dan homoseks ini adalah satu yang susah dikesan oleh Kementerian kerana ada juga ramai seperti Rock Hudson yang sudah begitu lama di kalangan kita di dunia ini yang tidak dikenali sebagai homoseks sehingga beliau telah diserang oleh penyakit AIDS itu.

Homoseksual ini ada banyak orang yang sangat dihormati di masyarakat ada juga sedikit sebanyak daripada golongan yang dipanggil sebagai pondan. Tidak usah kita salahkan semua orang yang pondan adalah orang yang semulajadi kadang kalanya. Jadi pondan itu adalah satu golongan yang memang kita mengawasi tetapi ada banyak kes pondan yang kita boleh tahu melainkan doktor-doktor seperi Yang Berhormat dari Kepong dapat mengesan dan beritahu kepada kita, atau dengan cara yang lain pun, bukan doktor, itu saya tidak tahu. Pegawai-pegawai di Kementerian saya tidak menjalankan pemeriksaan jika

seseorang itu pondan atau tidak. Kita memang mengatasi perkara ini selain daripada apa yang saya kata.

Mengenai latihan khas khusus untuk pegawai-pegawai, memang kita telah mendapat segala keterangan mengenai perkara ini dan sudah memberi latihan atau exposure kepada beberapa banyak pegawai yang boleh dan pegawai khusus untuk mengesan atau menjalankan ujian dalam mengesan kuman AIDS ini telahpun kita hantar ke Australia dan beliau telah balik dan beliau sedang pada masa ini mengatur ujian-ujian confirmatory, dengan izin, dijalankan di Malaysia juga dan jika perlu, kita akan menghantar lebih orang keluar negeri. Pada masa ini tidak ada cadangan untuk menghantar yang lain selain daripada doktor-doktor dalam golongan pegawai yang masuk dalam bidang rawatan ini yang pergi menghadiri seminar, kursus dan lain-lain di peringkat antarabangsa. Beliau akhirnya bertanya juga, jika kita memang mempunyai banyak kes AIDS, tetapi hanya tidak dapat mengesannya, ini soalan saya rasa daripada seorang doktor yang tidak begitu bertanggungjawab kerana jika ada pengesanan pembawa AIDS ini, adalah menjadi tanggungjawab kepada semua orang termasuk doktor untuk melaporkan kepada Kementerian.

Sejauh ini saya dapat mengatakan tidak seorang pun yang dilaporkan oleh seorang doktor pun. Jika ada kes memang mereka ini sudah dapat mengesan, mereka mempunyai tanggungjawab dan saya rasa mereka akan melaporkan.

Kita telah menjalankan ujian secara sample yang besar untuk dapat mengesan jika kuman AIDS ini telah jangkiti dalam masyarakat. Survey itu adalah untuk mengesan jika sudah ada jangkitan dan jika ada sejauh manakah jangkitan itu dan survey yang kita menjalankan itu di atas 6,000 sample darah itu menunjukkan

bahawa jangkitan itu tidak begitu luas, hanya sebuah kes dapat dikesan dalam 6,000 tetapi kita sedang menjalankan ujian seterusnya untuk dapat mengesan jika ada jangkitan di kalangan orang-orang yang lain.

RAKAN PERDAGANGAN UTAMA NEGARA

4. Dato Michael Chen Wing Sum minta Menteri Perdagangan dan Perindustrian menyatakan sepuluh negara yang tertinggi yang mempunyai pertalian perdagangan dengan kita dalam segi nilai dan kadar kuantiti eksport dan import dan untuk menyatakan juga apakah langkah positif akan diambil oleh Kerajaan untuk memperluaskan perdagangan dengan negara lain.

Timbalan Menteri Perdagangan dan Perindustrian (Tuan Muhyiddin bin Haji Mohd. Yassin): Tuan Yang di-Pertua, sepuluh buah rakan perdagangan utama negara pada masa ini ialah Jepun, Singapura, Amerika Syarikat, Korea Selatan, Netherlands, Thailand, Republik Persekutuan Germany, United Kingdom, Filipina dan Australia. Pada tahun 1985, jumlah perdagangan negara dari segi nilai dengan negara-negara berkenaan adalah seperti berikut:

<i>Negara</i>	<i>Eksport (M\$ juta)</i>	<i>Import (M\$ juta)</i>
Jepun	9,355.7	7,039.1
Singapura ..	7,455.9	4,838.8
Amerika Syarikat ..	4,891.2	4,675.4
Korea Selatan ..	2,244.6	673.6
Netherlands ..	2,229.9	341.8
Thailand	1,306.8	1,082.7
Republik Persekutuan Germany	1,005.1	1,363.4
United Kingdom ..	985.7	1,206.1
Filipina	913.5	571.1
Australia ..	655.6	1,238.9

Tuan Yang di-Pertua, amatlah sukar bagi saya memberikan maklumat secara lisan di dalam Dewan yang mulia ini mengenai jumlah perdagangan Malaysia mengikut kuantiti bagi eksport dan import oleh kerana unit sukatan (unit of measurement) yang digunakan adalah berbeza mengikut jenis barangan, umpamanya bagi barangan cecair, sukatan isipadu digunakan dan bagi barangan pepejal, sukatan berat, panjang atau jumlah bilangan digunakan. Walau bagaimanapun, untuk maklumat Ahli Yang Berhormat, anggaran kuantiti bagi barangan utama negara seperti getah, minyak kelapa sawit dan timah yang dieksport ke negara-negara dagangan utama bagi bulan Januari hingga September, 1985 adalah seperti berikut:

Jepun	— 219,438 tonne
Singapura	— 926,275 tonne
Amerika Syarikat	— 247,932 tonne
Korea Selatan	— 114,779 tonne
Netherlands	— 259,579 tonne
Republik Persekutuan Germany	— 105,153
United Kingdom	— 97,153 tonne
Australia	— 56,440 tonne

Kementerian saya telah dan akan terus mengambil beberapa langkah untuk meningkatkan eksport negara. Langkah-langkah yang diambil termasuklah manubuhkan pejabat-pejabat perdagangan di luar negeri, menyertai pameran-pameran dan rombongan-rombongan perdagangan ke luar negeri. Di samping itu Kementerian saya sering menganjurkan seminar-seminar pasaran untuk memaklumkan para pengeksport Malaysia berkenaan keadaan dan potensi pasaran eksport kita.

Tuan Sim Kwang Yang: Soalan tambahan, Tuan Yang di-Pertua, Menurut jawapan yang diberi oleh Yang Berhormat Timbalan Menteri

berkenaan, negeri Jepun adalah satu negeri yang tertinggi yang mempunyai pertalian perdagangan dengan negara kita. Dan memandangkan bahawa matawang Yen Jepun telah ditinggikan jika dibandingkan dengan Dollar Amerika Syarikat, maka bagaimanakah nilai matawang Yen yang tinggi ini mempengaruhi ataupun menukarkan keadaan penukaran asing dan sejauh manakah ianya juga menukarkan imbalan pembayaran di antara kedua-dua negeri itu?

Tuan Muhyiddin bin Haji Mohd. Yassin: Tuan Yang di-Pertua,

mengikut apa yang saya telah jelaskan daripada perangkaan yang kita perolehi sehingga akhir 1985 tadi saya menyebutkan bahawa dari segi nilai eksport kita telahpun mengeksport sebanyak \$9,355.7 juta sedangkan nilai import daripada Jepun, bagi kita mengimportnya daripada Jepun sebanyak \$7,039.1 juta. Dalam ertikata bahawa kita mempunyai satu pengimbangan perdagangan (balance of trade) yang positif dengan negara Jepun setakat ini. Tetapi sudah pasti sebagaimana Ahli Yang Berhormat telah menyatakan tadi bahawa nilai matawang Jepun sekarang sudah meningkat tinggi, bermakna dalam satu segi mungkin kita menghadapi masalah dari segi eksport kita dan akan menjejaskan sedikit pasaran kita. Tetapi sebagaimana yang saya jelaskan khasnya dengan negara Jepun, kita sentiasa mengambil langkah untuk membincangkan dengan pihak mereka bagaimana pihak Jepun dapat meningkatkan import barangan kita untuk mengatasi masalah-masalah invisible yang selama ini kita hadapi dengan pihak Jepun dan langkah ini berkesan sekali kerana kebanyakan daripada barang-barang utama kita telahpun dikurangkan dutinya. Yang terakhir ialah dari segi minyak kelapa sawit dan usaha sedangkan dibuat untuk dapat pengurangan duti bagi barangan handicrafts seperti kain batik dan juga

barangan-barangan yang lain seumpamanya itu. Jadi dari segi jangka panjangnya saya fikir kita tidak mungkin menghadapi masalah besar walaupun keadaan jangka pendek sekarang ini nilaian wang Jepun adalah begitu tinggi sekali.

SKIM RUKUN TETANGGA RONDAAN

5. Tuan Baharom bin Haji Bakar minta Perdana Menteri menyatakan:

- (a) sehingga kini sejauh manakah perkembangan dan kejayaan yang dicapai oleh Sektor Rukun Tetangga dalam mencapai matlamat seperti yang dicitakan; dan
- (b) berapakah pula jumlah keseluruhan Rukun Tetangga diwujudkan di seluruh negara dan berapakah pula yang bergerak aktif dan juga yang kurang aktif.

Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri (Dato Dr Tan Tiong Hong): Tuan Yang di-Pertua, mulai 1hb Januari, 1983 Skim Rukun Tetangga yang menekankan kepada rondaan telah diubahsuai kepada skim yang menekankan kepada konsep kejiranan. Konsep ini adalah bertujuan untuk memupuk semangat kejiranan di kalangan anggota masyarakat, dengan menekankan sifat-sifat hormat-menghormati, bertanggungjawab sesama jiran tetangga.

Untuk mencapai cita-cita ini, aktiviti-aktiviti yang melibatkan semua penduduk sesuatu kawasan dan sektor Rukun Tetangga telah diadakan meliputi bidang-bidang sosial, kebajikan, kebudayaan, sukan kegiatan anti-dadah dan lain-lain. Proses pemupukan semangat kejiranan adalah memakan masa yang lama dan hasilnya sukar dilihat, maka

tahap kejayaan dan pencapaian matlamat Skim Rukun Tetangga adalah juga sukar diukur sama seperti mengukur tahap perpaduan kaum.

Walaupun bagaimanapun sambutan penyertaan orang ramai di dalam aktiviti-aktiviti yang dianjurkan telah sedikit sebanyak menunjukkan perkembangan atau tanda-tanda ke arah pencapaian matlamat pemupukan semangat kejiranan di kalangan penduduk di sesuatu kawasan dan Sektor Rukun Tetangga.

Tuan Yang di-Pertua, sehingga 15hb Mac, 1986 sebanyak 928 kawasan di sektor Rukun Tetangga telah diwujudkan di seluruh negara kecuali di negeri Sarawak yang masih lagi menyenggarakan kegiatan-kegiatan kejiranan dan kemasyarakatannya melalui Rancangan Perhubungan Masyarakat. Daripada 928 kawasan dan sektor Rukun Tetangga tersebut, 75% adalah bergerak dengan aktif.

RANCANGAN UNTUK KAMPUNG BARU

6. Tuan Lim Liang Seng minta Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan menyatakan apakah rancangan atau program yang spesifik, jika ada, yang telah dirancang dan akan dilaksanakan tidak lama lagi, di antara lebih daripada 100 buah kampung-kampung baru di Perak dalam konteks tujuan dan keazaman Kerajaan memesatkan pembangunan semua kampung baru di negara ini melalui satu strategi baru sepertimana yang telah diumumkan oleh Y.A.B. Timbalan Perdana Menteri baru sendiri. Sila nyatakan dengan terperinci program spesifik itu mengenai tarikh pelaksanaan program dan anggaran peruntukan yang akan atau telah diluluskan oleh Kerajaan.

Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan (Dato' Chan Siang Sun): Tuan Yang di-Pertua, Kementerian

Perumahan dan Kerajaan Tempatan sedang menjalankan satu kajian awalan untuk mengklasifikasikan semua kampung-kampung baru termasuk kampung-kampung baru di negeri Perak kepada beberapa kategori dan jenis. Kajian awalan ini pada masa ini adalah di peringkat akhir dan oleh yang demikian, saya tidak dapat memberikan apa-apa program yang spesifik.

Kementerian saya sedang mengenalpasti kampung-kampung baru yang sesuai dan berpotensi untuk dimajukan sebagai pusat pertumbuhan ekonomi dan bandar yang baru. Sekiranya terdapat kampung-kampung baru di negeri Perak yang didapati berpotensi dan sesuai ia akan dimasukkan dalam strategi pembangunan ini. Oleh kerana kajian awalan ini masih belum siap lagi, saya tidak dapat memberi apa-apa anggaran peruntukan yang akan diluluskan bagi maksud ini. Namun demikian, peruntukan tambahan untuk projek perintis ini akan dibiayai oleh Kerajaan.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Kementerian saya juga akan meneruskan program penyediaan dan peningkatan kemudahan-kemudahan infrastruktur dan sosio-ekonomi yang asas untuk kampung-kampung baru yang memerlukannya. Langkah ini adalah untuk kampung-kampung baru mempunyai kemudahan-kemudahan yang diperlukan dan menjadi satu penempatan manusia (hukum settlement) yang sempurna. Bagi maksud pembangunan ini, Kementerian saya telah diberikan peruntukan sebanyak \$25 juta bagi tempoh Rancangan Malaysia Kelima.

Tuan Sim Kwang Yang: Soalan tambahan. Tuan Yang di-Pertua, jika saya tidak silap, Malaysia ada kira-kira 460 buah lebih kampung baru di Semenanjung ini dan pada 20 tahun

yang lalu mereka menderita daripada masalah-masalah yang mendesak. Yang Berhormat Menteri tadi memberi angka peruntukan Kementeriannya sebanyak \$25 juta sahaja bagi 400 buah lebih kampung-kampung baru. Soalan saya ialah bagaimanakan peruntukan yang kecil ini boleh memenuhi kehendak-kehendak yang kian mendesak dalam kampung-kampung baru yang telah dilupakan oleh Kerajaan dalam tempoh panjang?

Yang kedua, kenapakan langkah yang pertama yang diambil oleh Kerajaan adalah hanya kajian awalan untuk classification sahaja dan bukan suatu kajian untuk menentukan Master Plan untuk memulihkan sosio-ekonomi di semua kampung-kampung baru ini?

Dato' Chan Siang Sun: Tuan Yang di-Pertua, kalau kita memandangkan kepada peruntukan bagi Rancangan Malaysia Ketiga dan Rancangan Malaysia Keempat, Rancangan Malaysia Kelima ini diperuntukkan sebanyak \$25 juta dengan keadaan ekonomi negara kita sekarang ini boleh dianggapkan boleh tahanlah oleh kerana pada Rancangan Malaysia Ketiga kita cuma diperuntukkan sebanyak \$19.5 juta dan pada Rancangan Malaysia Keempat kita cuma diperuntukkan \$26.5 juta. Tetapi perbelanjaan yang tetap (actual spending) cuma \$25 juta sahaja dalam Rancangan Malaysia Keempat. Jadi, Rancangan Malaysia Kelima sekarang oleh kerana kemelesetan ekonomi negara dan sebagainya, kita masih boleh juga memelihara dengan peruntukan \$25 juta seperti yang saya katakan tadi, bolehlah tahan dahulu.

Apa sebab tidak ada satu pelan induk yang menyeluruh untuk ini, jadi, untuk mengadakan satu pelan yang sempurna tentulah kita mesti ada klasifikasi dahulu. Selepas ada klasifikasi dengan kategori dan jenis barulah kita mengenalpasti. Selepas

mengenalpasti barulah boleh sampai ke satu peringkat yang mana pelan induk itu boleh sampai pada peringkat kesempurnaannya.

BANK SIMPANAN NASIONAL— “AUTOMATIC TELLER MACHINES”

7. Tuan Mohd. Idris bin Mohd. Basri minta Menteri Kewangan menyatakan bilakah Bank Simpanan Nasional akan mengadakan automated teller machine di lokasi-lokasi yang strategik seperti di Pejabat-pejabat Pos dan kompleks perniagaan yang besar bagi memudahkan penyimpan mengeluarkan wang semasa dan selepas waktu pejabat terutamanya di Wilayah Persekutuan.

Timbalan Menteri Kewangan (Dato Oo Gin Sun): Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Bank Simpanan Nasional telah pun mengadakan perkhidmatan Kad Bank Simpanan (Card Machine Teller Automatic) sejak dari tahun 1983 dan sejumlah tiga buah mesin telah dipasang di Semenanjung Malaysia terutamanya di ibu-ibu negeri.

Perkhidmatan ini disediakan sejajar dengan objektif Bank Simpanan Nasional hendak menyediakan berbagai-bagai kemudahan banking yang moden kepada para penyimpannya bagi membolehkan mereka berurusan semasa dan selepas waktu pejabat. Sehingga ini mesin-mesin teller automatic Bank Simpanan Nasional hanya disediakan di cawangan-cawangan dan cawangan-cawangan kecil tertentu sahaja. Mulai tahun ini, Bank Simpanan Nasional akan melanjutkan perkhidmatan ini di lokasi-lokasi strategik seperti di institusi pengajian tinggi, di Kompleks pejabat-pejabat Kerajaan serta kompleks perniagaan. Namun demikian, lembaga Pengarah Bank Simpanan Nasional belum lagi

menetapkan lokasi tertentu untuk penempatan mesin-mesin teller automatic yang dirancangkan ini.

ANAK PELARIAN FILIPINA BERSEKOLAH DI SABAH

8. Tuan Fung Ket Wing minta Menteri Pelajaran menyatakan jumlah bilangan anak-anak kepunyaan pelarian-pelarian Filipina dan pendatang-pendatang haram yang belajar ini di berbagai sekolah di Sabah sejak 31-1-1986 dan sama ada kehadiran mereka akan mengurangkan peluang-peluang dan kemudahan-kemudahan pelajaran anak-anak kita; jika ia, nyatakan langkah-langkah yang diambil oleh Kerajaan untuk memastikan peluang dan kemudahan-kemudahan pelajaran anak-anak kita dijamin.

Timbalan Menteri Pelajaran (Tuan Bujang bin Haji Ulis): Tuan Yang di-Pertua, mengikut rekod Kementerian Pelajaran, terdapat seramai lebih kurang 3,000 orang anak-anak pelarian Filipina yang sedang belajar di sekolah-sekolah di Sabah semenjak 31-1-1986. Peluang-peluang dan kemudahan-kemudahan pelajaran anak-anak tempatan tidak terjejas dengan adanya anak-anak pelarian Filipina yang bersekolah di negeri itu, lebih-lebih lagi kebanyakan mereka memperolehi kemudahan dari Suruhanjaya Pelarian Bangsa-bangsa Bersatu.

Mengenai anak-anak pendatang haram pula, Tuan Yang di-Pertua, setakat ini Kementerian Pelajaran belum ada menerima laporan tentang kehadiran mereka di sekolah-sekolah di negeri itu.

Dr Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, bolehkah Yang Berhormat Timbalan Menteri menyatakan berapa banyakkah bantuan daripada Suruhanjaya Pelarian Bangsa-bangsa

Bersatu itu untuk anak-anak pelarian Filipina?

Yang kedua, adakah Yang Berhormat Timbalan Menteri itu bersama-sama dengan Menteri-menteri ataupun Timbalan-timbalan Menteri yang lain untuk menjaga keadaan keselamatan di dalam sekolah?

Tuan Bujang bin Haji Ulis: Tuan Yang di-Pertua, saya mohon maaf kerana tidak ada angka. Namun demikian, memang ada beberapa buah sekolah yang didirikan oleh pihak UNCHR (United Nations High Commission for Refugees) di Sabah dan belanjanya pun saya fikir memang banyak.

Mengenai sama ada saya adalah salah seorang daripada Menteri-menteri yang terlibat dalam menjaga keamanan sekolah-sekolah, memang, memang tugas kita untuk menjaga keamanan di sekolah-sekolah, tetapi saya hendak tahu sekolah mana. Itu Yang Berhormat lupa tanya saya fikir.

ASEAN—PERTUKARAN BAHAN BACAAN

9. Tuan Haji Mohd. Zain bin Abdullah minta Menteri Luar Negeri menyatakan setakat manakah kemajuan yang telah dicapai dalam bidang pertukaran bahan-bahan bacaan dan tuntutan (buku-buku, filem-filem dan sebagainya) dan lain-lain bidang ilmiah di antara Malaysia dengan negara-negara anggota ASEAN yang lain, khususnya Indonesia. Adakah sebarang halangan yang menyatakan kemajuan usaha-usaha itu, dan sejauh manakah ikhtiar telah dijalankan bagi mengatasi halangan-halangan itu.

Timbalan Menteri Luar Negeri (Datok Abdul Kadir bin Haji Sheikh Fadzir): Tuan Yang di-Pertua, negara-negara ASEAN ada menandatangani suatu perjanjian mengenai

peningkatan kerjasama dalam bidang media masa dan budaya dalam tahun 1969. Dalam perjanjian ini negara-negara ASEAN bersetuju untuk meningkatkan aktiviti-aktiviti media dengan menyiarkan program-program ASEAN melalui Radio dan Televisyen oleh setiap negara ahli. Di samping itu setiap negara juga bersetuju untuk menganjurkan Festival Filem ASEAN, menggalakkan pertukaran artis-artis dan pengeluaran filem secara bersama serta juga menganjurkan seminar-seminar dan aktiviti-aktiviti lain dalam bidang media massa.

Di dalam bidang budaya pula negara-negara ahli bersetuju meningkatkan kerjasama dengan pertukaran artis dalam bidang seni visual dan pementasan; penyelidikan dan seminar dalam bidang seni dan kesusasteraan serta bidang-bidang lain yang ada kaitan.

Semua aktiviti-aktiviti ini pada masa sekarang sedang berjalan dengan baik dan akan diperluaskan dan dipertingkatkan lagi di masa-masa akan datang.

Mengenai kerjasama antara Malaysia dan Indonesia dalam bidang-bidang ini, suatu Memorandum Persefahaman mengenai komunikasi antara kedua-dua negara telah ditandatangani di dalam tahun 1984. Isi kandungan Memorandum itu telah pun diperakui oleh kedua-dua pihak. Pada masa sekarang telah pun diadakan program-program seperti pertukaran pegawai-pegawai penerangan dan pertukaran bahan-bahan bacaan, filem dan sebagainya.

Tuan Yang di-Pertua, memang terdapat beberapa masalah mengenai perlaksanaan projek-projek ini. Mengenai pertukaran buku dan bahan ilmiah ada terdapat ketidakseimbangan antara kedua negara di mana lebih banyak buku-buku dan

bahan-bahan ilmiah dari Indonesia yang masuk ke Malaysia dibandingkan dengan buku-buku dan bahan daripada Malaysia ke Indonesia. Perkara ini telah pun dibangkitkan dengan pihak Indonesia. Mengenai pertukaran filem juga keadaannya yang sama juga telah berlaku.

Walau bagaimanapun kedua-dua buah negara sedang sentiasa berusaha untuk mengatasi masalah-masalah tersebut supaya kerjasama antara Malaysia dan Indonesia di dalam bidang-bidang ini dapat diperluas dan dipertingkatkan lagi. Malah baru-baru ini telah pun diadakan usaha-usaha untuk membawa masuk lebih banyak lagi filem-filem dari Malaysia ke Indonesia.

Dato Haji Ngah bin Haji Abdul Rahman: Tuan Yang di-Pertua, saya ingin membuat soalan tambahan kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri Luar, iaitu mengikut jawapan yang telah diberi sebentar tadi, dalam perjanjian yang telah dibuat antara negara-negara ASEAN telah menyebutkan setiap negara bersetuju untuk menganjurkan Festival Filem ASEAN, menggalakkan pertukaran artis-artis dan pengeluaran filem secara bersama, tetapi sejauh ini atau setakat ini bolehkah Yang Berhormat Timbalan Menteri menerangkan mengapakah kerja-kerja di dalam bidang perfileman antara negara-negara ASEAN terutama negara kita amat kurang sekali dengan negara-negara ASEAN ini kecuali dengan negara Indonesia, sedangkan dalam negara kita begitu banyak dibawa filem-filem daripada negara-negara Barat.

Apa masalah-masalah yang menyebabkan Malaysia tidak membuat perhubungan ataupun mengadakan perjanjian supaya pertukaran filem antara Malaysia dengan negara ASEAN seperti Thailand dan Filipina dilipatgandakan ataupun diadakan dengan

lebih teratur, kerana sekarang ini, rasa saya dengan negara Thailand langsung tidak ada pertukaran filem. Apakah masalah yang menyebabkan perkara ini berlaku, sedangkan antara Malaysia, Thailand dan Filipina ini banyak persamaan dari segi budaya, cara hidup, fizikal rakyatnya. Jadi lebih baik pertukaran cara ini diadakan daripada kita membawa filem-filem daripada Barat ke negara kita.

Dato Abdul Kadir bin Haji Sheikh Fadzir: Tuan Yang di-Pertua, soal utama yang menimbulkan masalah mengenai pertukaran filem di antara negara-negara ASEAN khususnya antara Malaysia dengan Indonesia adalah oleh sebab kebanyakan pengeluaran pengedaran filem serta juga tuan-tuan punya panggung wayang adalah terdiri dari pihak swasta, oleh sebab itu sungguhpun ada perjanjian di peringkat Kerajaan dengan Kerajaan tetapi untuk kita memaksa ataupun pihak swasta untuk menyambut sebarang persetujuan itu memang merupakan satu masalah kerana pihak swasta sebagaimana yang kita tahu lebih berdasarkan kegiatan mereka itu dari segi untung ruginya, itulah satu masalah yang besar di mana pasaran untuk filem-filem Indonesia di Malaysia memang begitu baik dan ada sahajalah pengimport dan juga pengedar bagi filem-filem itu tetapi bagi Indonesia kita terdapat bahawa minat terhadap filem-filem itu tidak begitu banyak.

Walau bagaimanapun, saya rasa kita telahpun mengadakan rundingan dengan berbagai-bagai pihak termasuk juga wakil-wakil swasta iaitu pengimport dan pengedar filem dan tuan punya panggung wayang dan sebagainya di Indonesia, termasuklah dengan kerjasama sepenuhnya oleh Kerajaan Indonesia, maka masalah-masalah tersebut sekarang nampaknya mulai terdapat perubahan sikap dan insya Allah filem-filem Malaysia dapat

menembusi pasaran Indonesia dengan lebih banyak lagi dalam bulan-bulan dan tahun-tahun yang akan datang, insya Allah.

Mengenai dengan pertukaran filem dengan Thailand, memanglah satu masalah, oleh sebab soal bahasa dan sebagainya, tetapi walau macam mana pun kita akan kaji dari semasa ke semasa mengenai perkara tersebut.

PENDATANG HARAM INDONESIA—PENGAMBILAN

10. Tuan Gooi Hock Seng minta Menteri Buruh menyatakan:

- (i) nama majikan-majikan atau syarikat-syarikat yang sedang mengambil pendatang-pendatang haram Indonesia sebagai pekerja-pekerja; dan
- (ii) apakah tindakan-tindakan yang Kerajaan telah ambil terhadap majikan-majikan atau syarikat-syarikat tersebut.

Tuan Tan Kok Hooi minta Menteri Buruh menyatakan adakah Kementerian Buruh sedia mengambil tindakan terhadap majikan-majikan yang mengupah pendatang-pendatang haram bekerja.

Timbalan Menteri Buruh (Datuk William Lye Chee Hien): Tuan Yang di-Pertua, saya mohon izin untuk menjawab soalan ini bersama-sama dengan soalan dari Ahli Yang berhormat dari Padang Serai pada 3hb April, 1986 oleh kerana soalan ini adalah didapati hampir sama.

Tuan Yang di-Pertua: Baiklah.

Datuk William Lye Chee Hien: Terima kasih. Tuan Yang di-Pertua, walaupun pengupahan pendatang-pendatang haram oleh majikan khususnya disektor perladangan dan pembinaan adalah satu pengetahuan umum, namun demikian Kementerian saya masih menghadapi kesukaran

untuk mendapatkan butir-butir yang terperinci mengenai majikan-majikan tersebut serta butir-butir pendatang-pendatang haram di bawah upahan mereka.

Jelaslah upahan mereka itu adalah dilakukan secara haram dan pihak majikan lazimnya tidak memasukkan butir-butir pekerja pendatang haram itu ke dalam rekodnya. Tambahan pula, pekerja-pekerja pendatang haram kerap kali bertukar majikan di dalam jangka masa yang singkat, lebih-lebih lagi di dalam sektor perladangan yang bergerak di kawasan pendalaman dan terpencil.

Walau bagaimanapun Kementerian saya telah, sedang dan akan terus mengambil tindakan di bawah Akta Sekatan Kerja 1968 terhadap majikan-majikan yang didapati menggaji warganegara asing tanpa permit kerja ataupun pas kerja yang sah. "Operasi serbuan" keatas tempat-tempat pekerjaan bagi maksud ini sentiasa dijalankan dari masa ke masa dengan kerjasama pihak Imigresen dan Polis Di Raja Malaysia.

Dr Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, adakah Yang Berhormat sedar bahawa di dalam Bab 4, muka surat 169 Rancangan Malaysia Kelima, disebutkan, "Langkah-langkah yang berkesan akan diambil untuk menyekat kemasukan baru pekerja-pekerja asing sendiri pendatang-pendatang haram khususnya yang menganggur dan bekerja sementara dalam sektor perkhidmatan.....", Tiada disebutkan sektor pembinaan ataupun pertanian ataupun perladangan, cuma perkhidmatan sahaja yang akan dihantar pulang ke negara asal dan bolehkah Yang Berhormat sebutkan bagaimana cara untuk mengesan dan untuk menghantar balik dan untuk mendakwa si majikan yang mengambil pekerja-pekerja haram ini.

Datuk William Lye Chee Hien: Tuan Yang di-Pertua, saya rasa apa yang disebutkan oleh Yang Berhormat itu ertinya sektor perkhidmatan itu bagi saya sendiri ini memang termasuk semua pekerjaan, ini bukanlah menjadi masalah.....

Dr Tan Seng Giaw: (*Bangun*)

Tuan Yang di-Pertua: Beri Yang Berhormat menjawab dahulu, silakan teruskan.

Datuk William Lye Chee Hien: Bagi soalan Yang Berhormat itu, apakah tindakan yang akan diambil oleh Kerajaan, baru-baru ini saya telahpun jawab di soalan asal saya iaitu, tindakan di bawah Kementerian saya adalah mengikut Akta Sekatan Kerja 1968.

Di bawah ini, Jikalau dapat bukti-bukti yang tertentu, Kementerian saya boleh mendakwa majikan-majikan yang menggaji atau mengupah pendatang-pendatang haram. Selain dari itu di bawah Undang-undang Imigresen, Polis boleh juga mengambil tindakan mengikut Undang-undang Imigresen.

Dr Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, sektor perkhidmatan yang disebutkan tadi di dalam RML itu termasuk pelancongan, termasuk hotel, termasuk banking dan termasuk insurans tetapi tidak termasuk pembinaan, perladangan ataupun pertanian, ini sektor yang lain, jadi hendaklah dijelaskan di sini. Yang Berhormat tadi salah faham maksud saya dan maksud RML.

Tuan Yang di-Pertua: Baiklah. Kalau itu fikiran Yang Berhormat, kata yang Berhormat Timbalan Menteri itu salah faham. Biarlah itu pendapat Yang Berhormat.

PEJABAT POS BARU DI LABIS

11. Tuan Bahari bin Harun minta Menteri Tenaga, Telekom dan Pos menyatakan adakah Kementerian

bercadang membina sebuah bangunan pejabat post baru di bandar Labis, Johor memandangkan bangunan lama telah begitu usang dan pengguna-pengguna telah bertambah. Jika ada, bilakah ianya akan dilaksanakan.

Timbalan Menteri Tenaga, Telekom dan Pos (Tuan Haji Abdul Rahim bin Abu Bakar): Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, memang Kerajaan mempunyai rancangan untuk membina sebuah pejabat pos baru di Labis, Johor. Ini adalah sejajar dengan perancangan Kerajaan untuk mengganti semua bangunan-bangunan lama pejabat pos kepada bangunan yang lebih sesuai mengikut keadaan masa.

Walau bagaimanapun, oleh kerana terdapat masih banyak tempat-tempat lain yang belum ada pejabat-pejabat pos, jadi pembinaan pejabat pos baru Labis tiada dapat keutamaan sekarang ini. Lagipun mengikut laporan bangunan pejabat pos Labis dapati masih kukuh dan boleh digunakan lagi dan pengkajian akan dibuat untuk mengubahsuaikan sewajarnya bagi menampung beban kerja yang bertambah.

BAS EKSPRES HARAM

12. Dato' Haji Saidin bin Haji Mat Piah minta Menteri Pengangkutan menerangkan adakah pihak Kerajaan sedar wujudnya kegiatan Bas Ekspres Haram di negara ini. Jika sedar berapa banyakkah yang telah dikesan di seluruh negara dan apakah langkah positif yang telah, sedang dan akan diambil oleh pihak Kementerian agar perkhidmatan Bas Ekspres Haram itu tidak terus berleluasa di negara ini.

Timbalan Menteri Pengangkutan (Puan Hajjah Rahmah binti Othman): Tuan Yang di-Pertua, terdapat dua agensi Kerajaan yang bertanggungjawab secara langsung

untuk mengawasi pengendalian perkhidmatan bas persiaran. Lembaga Pelesenan Pengangkutan Jalan di bawah Kementerian Perusahaan Awam mempunyai bidangkuasa untuk meluluskan permohonan dan menetapkan syarat-syarat pengendalian dan Jabatan Pengangkutan Jalan pula bertanggungjawab untuk melaksanakan penguatkuasaan agar syarat-syarat pengendalian serta undang-undang lalu lintas dipatuhi.

Kerajaan sedar bahawa pada masa ini beberapa buah syarikat atau pengusaha-pengusaha bas persiaran telah melanggar syarat-syarat permit bas-bas mereka dan sebaliknya menjalankan perkhidmatan yang dinamakan bas ekspres haram. Walaupun pengusaha-pengusaha itu disyaratkan membawa penumpang-penumpang dengan tujuan melancong mengikut jadual perjalanan pelancongan yang ditetapkan, malah bas-bas mereka tidak mematuhi syarat tersebut dan sebaliknya menjalankan kegiatan bas ekspres secara sulit.

Kementerian Pengangkutan dengan kerjasama pihak Lembaga Pelesenan Pengangkutan Jalan, Polis dan Perbadanan Pelancongan Malaysia telah mengambil langkah-langkah tertentu untuk menentukan hanya mereka yang layak sahaja dibenarkan menjalankan perkhidmatan bas persiaran supaya pengusaha-pengusaha bas ekspres tidak akan diganggu dalam pengusahaan mereka. Antara langkah-langkah yang diambil ialah memperkenalkan pengeluaran lesen perkhidmatan bas persiaran, memperkemas syarat-syarat pengendalian dan mengadakan tindakan penguatkuasaan.

Setakat ini sebanyak 100 buah bas persiaran yang melanggar syarat-syarat pelesenan telah diambil tindakan.

Tuan Yang di-Pertua: Masa sudah cukup.

(Masa untuk Pertanyaan bagi Jawab Mulut telah cukup dan Jawapan bagi Pertanyaan No. 1 dan 13 hingga 29 adalah diberi di bawah ini).

DASAR PELAJARAN KEBANGSAAN—MATLAMAT

1. Tuan Khadri bin Sabran minta Menteri Pelajaran menyatakan adakah Kerajaan berpuashati tentang pencapaian matlamat Dasar Pelajaran Kebangsaan dari segi:

- (a) Penggunaan Bahasa Malaysia di semua peringkat pengajaran dan pembelajaran; dan
- (b) Mempertimbangkan kedudukan bilangan pelajar-pelajar di institusi-institusi Pelajaran Tinggi.

Tuan Bujang bin Haji Ulis:

- (a) Kementerian Pelajaran berpuashati tentang matlamat Dasar Pelajaran Kebangsaan dari segi penggunaan Bahasa Malaysia di semua peringkat pengajaran dan pembelajaran di sekolah-sekolah. Bahasa Malaysia telahpun digunakan sebagai bahasa penghantar bagi semua mata pelajaran kecuali mata pelajaran Bahasa Inggeris, di semua Sekolah Kebangsaan, Sekolah Rendah Kebangsaan dan di semua Sekolah Menengah bantuan Kerajaan kecuali di Sarawak di mana Bahasa Malaysia sebagai bahasa penghantar baru sampai ke Tingkatan Empat. Selain daripada itu Bahasa Malaysia juga digunakan di dalam aktiviti ko-kurikulum. Di peringkat Institusi Pengajian Tinggi penggunaan Bahasa Malaysia telah dilaksanakan mulai tahun 1983.

- (b) Bagi memperseimbangkan kedudukan bilangan pelajar-pelajar di Institusi Pengajian Tinggi, Kerajaan telahpun bersetuju untuk memenuhi kuota pengambilan pelajar ke universiti tempatan berdasarkan nisbah 55:45 sejak tahun 1984.

PROJEK PERTANIAN BERSEPADU DI BAGAN DATOH

13. Tuan Yahya bin Haji Zakaria minta Menteri Pertanian menerangkan adakah dalam perancangan Kementeriaannya untuk meluaskan rancangan projek Bersepadu seperti Projek Barat Laut Selangor ke kawasan Bagan Datoh.

Menteri Pertanian (Tuan Anwar bin Haji Ibrahim): Kajian tentang kesesuaian dan potensi membangunkan kawasan Bagan Datoh sebagai sebuah Projek Pertanian Bersepadu atau sebahagian dari perluasan projek-projek bersepadu yang sedia ada sedang dilaksanakan oleh Unit Perancang Ekonomi Negeri Perak. Walau bagaimanapun dari maklumat-maklumat latar belakang kawasan Bagan Datoh yang ada, penubuhan sebuah projek pembangunan bersepadu yang baru agak kurang sesuai. Di antara sebab-sebabnya ialah pertamanya hanya lebih kurang 50% dari penduduk adalah merupakan petani, dan purata umur mereka dalam lingkungan 51 tahun. Faktor kedua ialah tanaman utama di kawasan ini ialah kelapa dan koko, yang tidak begitu menghadapi masalah di segi pengurusan kerana merupakan tanaman kekal. Pelaksanaan tanaman kelapa dan koko boleh diuruskan oleh Jabatan Pertanian dan FAMA sementara Jabatan Parit dan Taliair menyediakan kemudahan-kemudahan infrastruktur seperti sistem saliran. Sebahagian dari tanaman kelapa dan

koko ini adalah kepunyaan ladang-ladang swasta.

Walaupun bagaimanapun, beberapa agensi di bawah Kementerian Pertanian bergiat cergas di kawasan ini seperti Jabatan Pertanian, Perkhidmatan Haiwan, Parit dan Taliair dan LKIM. Peruntukan akan terus diberikan kepada agensi-agensi tersebut untuk melaksanakan program masing-masing di kawasan ini.

INDUSTRI YANG MEMPUNYAI POTENSI EKSPORT

14. Tuan Mutang Tagal minta Menteri Perdagangan dan Perindustrian menyatakan secara terperinci apakah industri-industri yang dikenalpasti oleh beliau untuk membesarkan dan memperluaskan industri-industri eksport kita dan juga industri-industri yang merupakan "agro-based".

Tuan Muhyiddin bin Haji Mohd. Yassin: Kementerian Perdagangan dan Perindustrian baru saja mengumumkan Pelan Induk Perindustrian Malaysia pada 3hb dan 4hb Februari, 1986. Pelan Induk ini telah mengenalpasti beberapa industri yang mempunyai potensi untuk eksport seperti industri elektronik, industri getah, industri kayu, industri minyak kelapa sawit dan industri pemerosesan barang-barang makanan. Pelan Induk ini juga telah mengenalpasti jenis-jenis keluaran di bawah setiap industri untuk digalakkan bagi eksport seperti taya, "oleochemicals", minyak isirong kelapa sawit yang diproses (processed palm kernel oil) minyak dan lemak (fats dan oils), "consumer and industrial electronics, joinery/ mouldings", perabut keluaran koko, buah-buah sayur-sayuran dalam tin.

Sebahagian daripada industri-industri yang telah dikenalpasti ini ialah industri "agro-based" seperti

getah, kelapa sawit dan pemerosesan barang-barang makanan.

DASAR BELIA NEGARA

15. Tuan Mohd. Yussof bin Haji Yakob minta Menteri Kebudayaan, Belia dan Sukan menyatakan sama ada draf Dasar Belia Negara telah diluluskan dan juga sama ada Kementerian Belia bercadang untuk memberi taklimat mengenai dasar tersebut kepada semua persatuan belia termasuk persatuan-persatuan belia di Sabah dan Sarawak.

Menteri Kebudayaan, Belia dan Sukan (Datuk Dr Sulaiman bin Haji Daud): Draf Dasar Belia Negara telahpun diluluskan pada bulan November, 1985. Kementerian Kebudayaan, Belia dan Sukan bercadang untuk memberi taklimat mengenai dasar tersebut kepada persatuan-persatuan belia di seluruh Malaysia. Di samping itu Kementerian juga sedang mencetak risalah mengenai Dasar ini untuk diedarkan.

KENDERAAN YANG DISAMAN

16. Tuan Haji Azharul Abidin bin Haji Abdul Rahim minta Menteri Kerjaraya menyatakan berapa orang pemandu telah dikenakan saman oleh Pasukan Peronda Lebuhraya kerana kesalahan lalulintas sejak Pasukan ini ditubuhkan di Lebuhraya Kuala Lumpur-Seremban dan Kuala Lumpur-Karak dan bilakah pasukan seumpama ini akan ditubuhkan di Lebuhraya Kuala Lumpur-Ipoh.

Menteri Kerjaraya (Dato' S. Samy Vellu): Semenjak unit penguatkuasaan Lembaga Lebuhraya Malaysia dilancarkan pada 13 Januari 1986 untuk Lebuhraya Kuala Lumpur-Seremban dan Lebuhraya Kuala Lumpur-Karak, jumlah kenderaan yang disaman sehingga 28 Februari 1986 adalah sebanyak 1,043 kenderaan yang melibatkan 1,329 kesalahan.

Penubuhan Unit Penguatkuasaan di Lebuhraya Kuala Lumpur-Ipoh masih lagi di dalam peringkat perancangan, yang mana penubuhannya adalah termasuk di dalam sekim pihak Lembaga Lebuhraya Malaysia untuk mengujudkan unit seperti itu secara berperingkat-peringkat bagi sepanjang Lebuhraya Tol Utara-Selatan. Walau bagaimanapun, dalam tahun 1986 ini, pihak Lembaga Lebuhraya Malaysia akan melancarkan unit penguatkuasaan tersebut di Lebuhraya Tanjung Malim-Slim River dan Lebuhraya Senai-Johor Baharu.

PENGSWASTAAN PEMERIKSAAN KENDERAAN PERDAGANGAN

17. Tuan Omar bin Abdullah minta Menteri Pengangkutan menyatakan kemajuan ura-ura mengswastakan kerja-kerja pemeriksaan kenderaan Jabatan Pengangkutan Jalan, kenapakah kerja-kerja ini diswastakan. Adakah Kementerian bercadang bekerjasama dengan MARA melibatkan bengkel Pusat perkhidmatan Automobil anjurannya.

Puan Hajjah Rahmah binti Othman: Sejajar dengan dasar Kerajaan untuk mengswastakan beberapa perkhidmatan Kerajaan, Kementerian Pengangkutan telah mengambil tindakan untuk mengswastakan tugas-tugas pemeriksaan kenderaan-kenderaan perdagangan yang sekarang ini dijalankan oleh Jabatan Pengangkutan Jalan. Pengswastaan kerja-kerja pemeriksaan kenderaan perdagangan ini antara dan bertujuan untuk menukar cara-cara pemeriksaan kenderaan yang dibuat secara manual sekarang kepada penggunaan mesin otomatik dan berkomputer. Dengan cara ini tahap pemeriksaan dan keadaan kenderaan yang lulus pemeriksaan akan bertambah baik untuk dipandu di Jalanraya. Melalui pengswastaan ini juga, Kerajaan bukan sahaja dapat mengatasi masalah

kekurangan kakitangan bagi tugas-tugas pemeriksaan tersebut yang semakin meningkat bilangannya, malah ia dapat mempercepatkan urusan pemeriksaan.

Pada masa ini Kementerian telahpun menyiapkan dokumen-dokumen tender yang diperlukan dan tender bagi pengswastaan ini akan dikeluarkan tidak lama lagi. Kerajaan juga telah mengambil keputusan bahawa pengswastaan ini akan ditawarkan kepada Syarikat pemasangan kenderaan bermotor tempatan sahaja.

BANDUAN DALAM PENJARA— PELAJARAN

18. Tuan Ibrahim bin Hassan minta Menteri Dalam Negeri menyatakan:

- (a) apakah pengajaran-pengajaran yang diberikan kepada Orang-orang salah di dalam penjara kerana di zaman penjajah dahulu banyak didapati orang-orang pandai hinggalah berupaya menjadi Guru pula kepada masyarakatnya; adakah pesalah-pesalah atau banduan-banduan dizaman kita ini juga seperti itu atau tidak; jika ya, apakah pengajaran Agama juga diberikan; dan
- (b) apakah pekerja-pekerja harian yang ditugaskan kepada orang-orang salah di dalam penjara, adakah sesuatu pekerjaan yang membawakan ke arah kepandaian-kepandaian yang boleh memberikan sandaran mata pencarian kepada mereka apabila mereka keluar dari penjara kelak atau hanya pekerjaan untuk semata-mata menghilangkan kebosanan mereka.

Timbalan Menteri Dalam Negeri (Dato Radzi bin Sheikh Ahmad): Kemudahan-kemudahan pelajaran

sememangnya banyak diberikan kepada banduan-banduan di dalam penjara di mana terdapatnya guru-guru yang bertauliah, kemudahan-kemudahan mengambil peperiksaan seperti Sijil Rendah Pelajaran (SRP), Sijil Pelajaran Malaysia (SPM), Sijil Tinggi Persekolahan (STPM). Begitu juga banduan-banduan yang mengambil sesuatu peperiksaan tersebut akan juga diberikan "tution".

Kerajaan memberi peluang-peluang kepada banduan-banduan untuk mendalami di dalam bidang pelajaran tetapi sejauhmana mereka dapat mempergunakan pengetahuan ini selepas pembebasan mereka adalah bergantung kepada peluang-peluang yang diberi oleh masyarakat.

Pengajaran-pengajaran agama memang ada diberikan kepada banduan-banduan bagi tujuan membentuk akhlak yang baik.

Banduan-banduan di dalam penjara ada diberikan latihan-latihan pertukangan (latihan vokasional) iaitu seperti tukang kayu, tukang rotan, tukang kasut, percetakan, menjilid buku dan lain-lain. Kesemua kegiatan-kegiatan tersebut adalah bertujuan untuk memajukan sifat-sifat rajin bekerja dikalangan banduan-banduan tersebut dan juga untuk membantu mereka supaya dapat mencari nafkah apabila dibebaskan kelak.

PATA—PERBELANJAAN PESIDANGAN

19. Tuan Chan Kok Kit minta Menteri Perdagangan dan Perindustrian menyatakan amaun wang yang disediakan dan telah dibelanjakan oleh pihak Kerajaan dalam membuat persediaan untuk persidangan PATA ini. Apakah di antara perbelanjaan-perbelanjaan yang telah dibuat.

Tuan Muhyiddin bin Haji Mohd. Yassin: Peruntukan yang telah disediakan untuk kerja-kerja

persiapan bagi menganjurkan Persidangan PATA 1986 ialah sejumlah \$7.716 juta, akan tetapi \$3.43 juta daripadanya adalah untuk program penggalakan bagi memperkenalkan Malaysia sebagai destinasi pelancongan dan konvensyen utama di rantau ini. Dengan itu, peruntukan yang khusus bagi penganjuran persidangan tersebut ialah cuma \$4.286 juta. Dari jumlah besar tersebut, \$2.9 juta adalah berupa sumbangan sektor swasta bagi perlaksanaan beberapa aktiviti dan program tertentu berkaitan dengan persidangan tersebut.

Sehingga akhir bulan Februari, 1986, sebanyak \$2.937 juta telah dibelanjakan. Sebahagian besar daripada perbelanjaan ini adalah untuk aktiviti penggalakkan secara tidak langsung, bagi menarik lebih ramai delegasi ke Persidangan PATA '86. Selainnya dibelanjakan untuk aktiviti-aktiviti publisiti dalam negeri, program upacara-upacara rasmi dan Urusetia PATA 1986.

BURUH ASING—KEMASUKAN

20. Tuan Lee Lam Thye minta Menteri Dalam Negeri menyatakan:

- (a) jumlah bilangan perjanjian dengan negara-negara asing untuk membawa masuk buruh asing ke negara ini; negara-negara yang terlibat dan jumlah bilangan pekerja asing yang dibawa masuk ke negara ini sehingga 28-2-1986 berdasarkan kewarganegaraan mereka;
- (b) sama ada Kerajaan menyedari bahawa kehadiran pekerja-pekerja asing telah menyulitkan pekerja-pekerja Malaysia mendapatkan pekerjaan, jika sedar sama ada pekerja asing akan dihantar balik apabila pekerja-pekerja Malaysia mencukupi untuk bekerja di

sektor perumahan, perladangan dan perindustrian; dan

- (c) apakah langkah yang sedang diambil oleh Kerajaan untuk menarik lebih ramai pekerja Malaysia untuk pekerja dalam sektor-sektor yang tersebut di atas.

Dato Radzi bin Sheikh Ahmad: Soalan ini telah dijawab pada 13 Mac 1986 dan saya tidak bercadang untuk membuat apa-apa tambahan.

BAITULMUQADDIS-PENCABULAN ISRAEL

21. Tuan Haji Hassan bin Haji Mohamed minta Menteri Luar Negeri menyatakan apakah tindakan-tindakan yang lebih berkesan sebagai tindakan balas terhadap pencabulan Israel ke atas tempat-tempat suci orang Islam di Baitulmuqaddis baru-baru ini dan apakah hasil Persidangan Khas Jawatankuasa Al-Quds dan Pertubuhan Persidangan Islam (OIC) di Magribi.

Dato' Abdul Kadir bin Haji Sheikh Fadzir: Sebagaimana Dewan yang mulia ini sedia maklum masalah Baitulmuqaddis adalah sebahagian daripada masalah Palestin seluruhnya yang diperjuangkan oleh rakyat Palestin dan umat Islam. Pencerobohan dan pencabulan yang dilakukan oleh golongan Zionisma baru-baru ini adalah satu tindakan jahat bagi mengancam tempat suci orang-orang Islam.

Persidangan negara-negara Islam dalam memberi sokongan penuh terhadap perjuangan rakyat Palestin telah menubuhkan satu jawatankuasa khas yang dipengerusikan oleh Raja Hassan II Morocco untuk mengkaji dan mengambil apa-apa tindakan yang perlu bagi membebaskan Baitulmuqaddis dari ancaman Israel. Di Persidangan negara-negara Islam baru-baru ini beberapa keputusan

telah diambil bagi menguatkan usaha yang telah diluluskan sebelum ini dalam rangka tindakan negara-negara Islam mengenai Baitulmuqaddis. Ini termasuklah langkah untuk menambahkan lagi derma bagi tabung Baitulmuqaddis dan usaha-usaha bukan sahaja bagi mengekalkan ciri-ciri Islam bahkan meneruskan perjuangan untuk mendapatkannya kembali kedaulatan rakyat Palestin. Persidangan juga telah meluluskan tindakan supaya negara-negara Islam melaksanakan pemulauan dalam bidang politik, ekonomi dan kebudayaan dan supaya negara-negara lain mengelakkan dari mengadakan hubungan di semua peringkat sama ada secara langsung atau tidak dengan pihak Zionist Israel.

Dalam rangka untuk menimbulkan kesedaran rakyat umum terhadap masalah Palestin dan Baitulmuqaddis Persidangan telah meluluskan tindakan dalam rangka Rancangan Penerangan (Information Plan) bagi mengadakan seminar mengenainya terutama di negara-negara barat. Di samping ini Setiausaha Agong OIC juga telah mengeluarkan satu kenyataan menyeru supaya masyarakat antarabangsa mengambil langkah-langkah tertentu untuk menentang dan mengelak golongan Zionisma dari rancangan tempat suci orang-orang Islam ini.

Mesyuarat Jawatankuasa Al-Quds baru-baru ini pula telah mengeluarkan satu deklarasi mengutuk tindakan yang telah dilakukan oleh pihak Zionist Israel. Jawatankuasa tersebut telah juga mengesyorkan supaya negara-negara Islam mengadakan Khutbah Jumaah khas bagi membantah tindakan golongan Zionist itu. Kita telah menyokong tindakan ini dan telah mengadakan khutbah khas selaras dengan keputusan tersebut.

Di samping ini OIC juga telah mengemukakan masalah pencabulan golongan Zionist ini ke Majlis

Keselamatan Bangsa-bangsa Bersatu yang telah mengadakan Sessi Khas mengenainya.

PETRONAS—KEJATUHAN HARGA MINYAK

22. Tuan Othman bin Abdul minta Perdana Menteri menyatakan:

- (a) apakah kesan-kesan terhadap perlombongan minyak PETRONAS dengan kejatuhan harga minyak yang berlaku sekarang;
- (b) apakah tindakan-tindakan Kerajaan bagi menjamin bahawa PETRONAS akan terus menjadi sebahagian dari punca tetap pendapatan negara dalam keadaan kemelesetan ekonomi sekarang; dan
- (c) berapakah jumlah stesen-stesen minyak PETRONAS yang telah dibuka dan berapa banyak lagi akan dibuka. Berapakah jumlah matlamat Kerajaan.

Menteri Kehakiman dan Menteri di Jabatan Perdana Menteri (Datuk Dr James P. Ongkili): Jawapan saya adalah seperti berikut:

- (a) Kejatuhan harga minyak mentah kebelakangan ini tidak mendatangkan kesan yang begitu ketara terhadap aktiviti-aktiviti mencarigali dan pengeluaran minyak PETRONAS. Syarat-syarat Perjanjian Perkongsian Pengeluaran yang baru dan menarik dijangka akan dapat menarik lebih banyak lagi syarikat-syarikat minyak untuk meneroka di kawasan-kawasan yang baru di negara ini. Walau bagaimanapun, bagi kawasan yang terdapat lapangan-lapangan minyak yang kecil dan mempunyai simpanan minyak yang tidak begitu banyak, kejatuhan harga minyak akan

merumitkan usaha-usaha untuk membangunkan lapangan-lapangan tersebut.

- (b) Bagi menjamin supaya PETRONAS akan terus menjadi sebahagian dari punca tetap negara, Kerajaan sentiasa mengawasi pengeluaran petroleum mentah PETRONAS yang dibuat mengikut pasaran dunia dan kedudukan kewangan negara. Salah satu langkah yang telah diambil oleh Kerajaan selaras dengan keperluan ini ialah memperbaharui syarat-syarat perjanjian perkongsian pengeluaran dengan syarikat-syarikat perkongsian PETRONAS. Syarat-syarat yang lebih menarik ini memberi galakan kepada syarikat-syarikat tersebut mempertingkatkan usaha mencarigali minyak di negara ini. Peningkatan usaha ini seterusnya bukan sahaja akan menambah hasil negara tetapi akan memberi kesan secara langsung dari segi pertumbuhan ekonomi negara.

Walau bagaimanapun ingin saya memaklumkan bahawa di dalam jangka masa panjang adalah lebih wajar bagi kerajaan tidak bergantung kepada sektor petroleum sahaja sebagai punca tetap pendapatan negara, lebih-lebih lagi dalam keadaan kemelesetan ekonomi yang terdapat sekarang ini. Oleh itu, usaha-usaha dan langkah-langkah lain patut dan sedang diambil bagi menggalakkan dan mempertingkatkan lagi pengeluaran sektor pertanian dan pembuatan dalam usaha mempelbagaikan pengeluaran barangan sektor-sektor ini di masa hadapan. Dengan cara ini

ekonomi negara tidak mudah terjejas sekiranya pendapatan daripada sektor petroleum kurang daripada yang dijangkakan.

- (c) Sehingga 1hb Mac, 1986 PETRONAS mempunyai sebanyak 141 buah stesen servis dan 11 buah stesen tangki skid yang beroperasi. PETRONAS merancang untuk mendirikan sebanyak 59 buah stesen servis lagi sehingga akhir tahun ini. PETRONAS Merancang untuk memiliki sebanyak 300 buah stesen servis beroperasi menjelang tahun 1990.

BEKALAN ELEKTRIK

23. Tuan Haji Seroji bin Haji Haron minta Menteri Tenaga, Telekom dan Pos menyatakan berapa paratus rakyat Malaysia mendapat bekalan elektrik dan pada tahun berapa dijangka akan dapat dinikmati oleh seluruh penduduk.

Tuan Haji Abdul Rahim bin Abu Bakar: Bilangan rakyat Malaysia yang mendapat bekalan elektrik ialah 71.3% di Semenanjung Malaysia, 48% di Sabah dan 49.3% di Sarawak pada tahun 1985. Adalah dijangka bahawa hampir semua rakyat Malaysia akan menikmati bekalan elektrik pada tahun 2001.

SEKOLAH DI PROJEK HYDRO BATANG AI

24. Tuan Andrew Janggi Muiyang minta Menteri Pelajaran menyatakan:

- (a) adakah Kementerian sedar bahawa masih ramai lagi penduduk-penduduk yang tinggal di kawasan "partial Danger Zone" di projek Hydro Batang Ai, Sarawak yang tidak ada bangunan sekolah; dan

- (b) adakah Kerajaan bercadang untuk membina sekolah rendah di kawasan itu, jika ya, bila dan jika tidak mengapa.

Tuan Bujang bin Haji Ulis: Berdasarkan kajian yang telah dibuat oleh Kementerian Pelajaran, sekolah-sekolah baru adalah tidak perlu dibina di kawasan projek Hydro Batang Ai. Ini disebabkan sekolah-sekolah yang ada disekitarnya sudah mencukupi bagi menampung keperluan penduduknya.

PELAJAR SARAWAK DI UNIVERSITI TEMPATAN

25. Tuan Ling Sie Ming minta Menteri Pelajaran menyatakan:

- (a) bahawa pada tahun 1985, berapa orangkah pelajar-pelajar negeri Sarawak yang berjaya diterima masuk oleh enam buah universiti tempatan. Di antara yang berjaya masuk itu, berapakah peratus dari kaum Melayu, Iban, kaum Cina dan lain-lain kaum; dan
- (b) pada tahun 1985, ada berapa orangkah pelajar-pelajar negeri Sarawak yang mendapat bantuan kewangan dari Kerajaan supaya melanjutkan pelajaran di dalam dan luar negeri; di antaranya, berapakah peratus untuk bumiputera dan bukan bumiputera.

Tuan Bujang bin Haji Ulis:

- (a) Jumlah pelajar dari Sarawak yang diterima masuk di enam buah universiti tempatan bagi sesi 1985 adalah seramai 276 orang. Berkenaan dengan peratus kemasukan pula, 67.7% terdiri dari bumiputera dan 32.3% adalah bukan bumiputera.

- (b) Pada tahun 1985 juga, seramai 168 pelajar-pelajar dari Sarawak telah mendapat biasiswa/pinjaman dari Kerajaan untuk melanjutkan pelajaran di dalam dan di luar negeri. Dari jumlah itu seramai 144 atau 86% adalah terdiri dari bumiputera dan 24 atau 14% adalah bukan bumiputera.

SISWAZAH YANG MENGANGGUR

26. Datuk Jamaluddin bin Haji Suhaimi minta Menteri Buruh menyatakan berapakah jumlah sebenar siswazah yang masih menganggur dengan mengikut pecahan jurusan masing-masing, sastera, jurutera, arkitek, akauntan, kedoktoran, peguam dan lain-lain.

Datuk William Lye Chee Hien: Jumlah siswazah yang menganggur dalam daftar Biro Ikhtisas, Jabatan Tenaga Rakyat di bawah Kementerian Buruh sehingga akhir bulan Disember 1985 ialah sejumlah 2,095 orang. Pecahannya adalah seperti berikut:

1. Akauntan	101
2. Arkitek	47
3. Ahli Komputer	73
4. Ahli Penyelidikan	157
5. Jurutera	515
6. Juruukur	82
7. Perubatan	8
8. Pendidikan	10
9. Personel & Perhubungan	16
10. Pentadbiran & Pengurus	1,086
JUMLAH BESAR:	<u>2,095</u>

PERSYARIKATAN MALAYSIA— KEJAYAAN

27. Tuan Sim Kwang Yang minta Perdana Menteri memberi satu penilaian mengenai kejayaan yang dicapai dalam pelaksanaan konsep-

konsep dan dasar-dasar Kerajaan berikut:

- (a) "Persyarikatan Malaysia";
- (b) "Bersih, Cekap dan Amanah";
- (c) "Kepimpinan Melalui Teladan";
- (d) "Pandang ke Timur";
- (e) "Nilai-nilai Islam dalam Pentadbiran".

Dato' Mohamed Khalil bin Yaakob: Penilaian mengenai kejayaan yang dicapai dalam pelaksanaan konsep-konsep dan dasar-dasar Kerajaan adalah satu perkara yang dijalankan secara terus-menerus. Ini termasuklah dasar-dasar dan konsep-konsep yang dibangkitkan dalam soalan Ahli Yang Berhormat itu.

Hasil penilaian itu adalah dibentangkan melalui berbagai laporan yang sesuai dan juga terkandung dalam Dokumen Rancangan-rancangan Lima Tahun, termasuklah Rancangan Malaysia Kelima yang dikemukakan dalam Dewan yang mulia ini. Oleh itu, saya hanya akan memberi penjelasan ringkas sahaja di sini.

Kesemua konsep dan dasar yang disebutkan oleh Ahli Yang Berhormat itu telah dilaksanakan dengan giat dan berhati-hati.

Dasar "Persyarikatan Malaysia" umpamanya telah ketara viabilitinya melalui TV3 dan "Uniphone" di mana khidmat-khidmat yang dahulunya dipikul oleh kerajaan sahaja, kini telah dapat dijalankan oleh pihak swasta. Sebagaimana Ahli Yang Berhormat juga sedia maklum, beberapa khidmat lain yang ditanggung oleh Kerajaan seperti Telekom dan Pelabuhan Kelang sedang juga dalam pertimbangan aktif untuk diswastakan.

Mengenai konsep "Bersih, Cekap dan Amanah" dan "Kepimpinan

Melalui Teladan", kedua-duanya sudah menjadi panduan yang nyata kepada semua pegawai dan kakitangan Kerajaan. Setakat ini tahap pencapaian kepada matlamat-matlamat tersebut oleh anggota-anggota perkhidmatan awam adalah memuaskan. Pelancaran sistem Kad Perakam Waktu, Panduan Perkhidmatan Cemerlang, Kumpulan Meningkatkan Mutu Kerja dan Pusat Membayar Setempat merupakan alat-alat yang berkesan bagi mencapai matlamat itu. Kajian yang dibuat mengenai tanggapan orang ramai terhadap anggota perkhidmatan awam menunjukkan bahawa mereka semakin berpuashati dengan perkhidmatan yang diberikan walaupun masih ada aspek-aspek perkhidmatan yang masih boleh diperbaiki.

Dasar "Pandang Ke Timur" juga sudah difahami ramai tentang maksud tujuannya. Ia bertujuan untuk menggalakkan anggota-anggota perkhidmatan awam dan orang ramai juga untuk mengambil nilai-nilai kerja yang baik dari Jepun dan Korea. Kejayaan Kerajaan Jepun dan Korea Selatan sudah diketahui ramai dengan ethika kerja yang berasaskan kerajinan dan kejujuran bekerja, motivasi yang tinggi dengan perasaan taat setia pada negara dan bangsa.

Dasar "Penerapan Nilai-nilai Islam" dalam pentadbiran negara pula sudah pun mencapai matlamat peringkat awalnya iaitu pengertian Dasar tersebut kepada semua pihak. Dasar ini adalah bertujuan untuk menerapkan nilai-nilai Islam yang memang bersifat universal seperti amanah, bertanggungjawab, ikhlas, dedikasi, berbudi pekerti yang mulia, kemesraan bergaul dan keinginan untuk berbakti bersungguh-sungguh kepada negara dan masyarakat untuk melahirkan satu pentadbiran yang bersih, cekap, amanah dan berwibawa. Inilah nilai-nilai kerja dan

keperibadian yang sedang diperkembangkan melalui Dasar ini. Peringkat kedua Dasar ini sudah pun dijalankan iaitu untuk mengwujudkan Ethika Kerja Islam dan memastikan supaya ethika-ethika kerja yang lain tidak bercanggah dengannya. Ini akan menghasilkan satu ethika kerja yang tunggal dalam seluruh perkhidmatan yang dapat memenuhi keperluan nilai-nilai universal yang saya sebutkan tadi. Alhamdulillah, usaha ini telah berjalan dengan baik dan hasilnya setakat ini adalah memuaskan.

BAHASA IBUNDA (POL) DI SEKOLAH

28. Tuan Peter Chin Gan Onn minta Menteri Pelajaran menyatakan:

- (a) apakah kedudukan rasmi Bahasa Ibunda atau "Pupil's Own Language" dalam kurikulum sekolah;
- (b) kenapa Bahasa Ibunda dikecualikan daripada jadual waktu biasa dan oleh kerana tiada masa yang diperuntukkan bagi kelas-kelas Bahasa Ibunda dikecualikan daripada jadual waktu yang biasa dan oleh kerana tiada masa yang diperuntukkan bagi kelas-kelas Bahasa Ibunda pelajaran sebegini menjadi sukar bagi murid-murid untuk menghadirinya kerana mereka terpaksa diajar selepas waktu sekolah;
- (c) mengapakah tidak boleh diajar pelajaran Bahasa Ibunda semasa murid-murid Islam mempelajari ugama mereka, dan bukannya dikehendaki mempelajari pelajaran moral, yang dapat dipindahkan selepas waktu sekolah; dan
- (d) apakah rational dengan menegaskan bahawa guru-guru POL mesti lulus dalam mata

pelajaran Bahasa Malaysia dengan kredit di peringkat Sijil Pelajaran Malaysia, cadangan Kementeriannya juga menrekut guru-guru Bahasa Inggeris daripada England tanpa dimestikan kredit bagi mata pelajaran Bahasa Malaysia dalam Sijil Pelajaran Malaysia dan adakah Kementeriannya sedar akibatnya terdapat kekurangan guru-guru POL dan adakah Kementeriannya akan melonggarkan syarat bagi pengambilan guru-guru Bahasa Ibunda supaya selaras dengan guru-guru Bahasa Inggeris asing.

Tuan Bujang bin Haji Ulis:

- (a) Istilah Bahasa Ibunda atau "Pupil's Own Language" tidak terdapat di mana-mana bahagian Akta Pelajaran. Apa yang disebutkan ialah pengajaran Bahasa Cina dan Bahasa Tamil di mana pengajaran kedua-dua bahasa ini boleh diadakan sekiranya terdapat permintaan daripada ibu bapa murid-murid yang tidak kurang daripada 15 orang. Jika Kementerian Pelajaran mendapati perlu dan sesuai ianya dilaksanakan setelah mengambil kira masalah guru dan tempat belajar.
- (b) Pengajaran Bahasa Cina dan Bahasa Tamil tidak dikecualikan daripada dimasukkan dalam jadual waktu biasa sekiranya pihak sekolah tidak mengalami masalah kepadatan jadual waktu, kekurangan guru Bahasa Cina dan Tamil dan juga tempat belajar.
- (c) Semasa murid-murid beragama Islam mempelajari Pendidikan Agama, murid-murid bukan Islam diajar Pendidikan Moral.

Ini adalah berdasarkan perakuan 36, Laporan Jawatankuasa Kabinet. Walau bagaimanapun jadual waktu khas telah diperuntukkan bagi pelajaran Bahasa Tamil dan Cina di Sekolah Kebangsaan/SRK dalam KBSR.

- (d) Guru-guru Bahasa Inggeris yang diambil dari luar negeri adalah merupakan guru-guru kontrak untuk mengatasi masalah pengajaran Bahasa Inggeris sebagai satu langkah jangka pendek iaitu 3 tahun sahaja. Oleh yang demikian meletakkan syarat bagi guru-guru ini memperoleh kredit dalam Bahasa Malaysia SPM adalah tidak wajar sama sekali kerana mereka bukanlah merupakan pegawai-pegawai tetap kerajaan dan rakyat negara ini; manakala guru yang mengajar Bahasa Cina dan Bahasa Tamil adalah terdiri daripada guru-guru yang berjawatan tetap di dalam perkhidmatan Kerajaan. Oleh itu atas keperluan perkhidmatan maka guru-guru ini dan juga guru-guru untuk mata pelajaran-mata pelajaran lain dikehendaki memperoleh kepujian dalam Bahasa Malaysia.

PENDATANG HARAM INDONESIA—KEBANJIRAN

29. Tuan Chan Kok Kit minta Menteri Buruh menyatakan jumlah pekerja-pekerja dari Indonesia yang dibawa untuk bekerja di sini di bawah Perjanjian Buruh Indonesia—Malaysia sejak perjanjian tersebut dimetrai, jumlah yang telah cabut lari (absconded), jumlah yang telah balik ke Indonesia selepas penamatan Kontrek mereka dan bukannya benar perjanjian merupakan satu kegagalan

kerana kebanjiran pendatang-pendatang haram Indonesia ke Malaysia untuk bekerja telah menjadi-jadi sehingga menjejaskan mata pencarian-periuk nasi rakyat kita sendiri.

Dato' Radzi bin Sheik Ahmad:

Soalan ini telah dijawab pada 13 Mac 1986 dan saya tidak bercadang untuk membuat apa-apa tambahan.

USUL

RANCANGAN MALAYSIA KELIMA 1986-1990

Aturan Urusan Mesyuarat dibacakan bagi menyambung semula perbahasan yang ditangguhkan atas masalah:

Bahawa Dewan ini menyedari kemajuan yang telah dicapai dalam usaha melaksanakan Rancangan Malaysia Keempat, bersetuju dengan usaha-usaha Kerajaan melaksanakan Dasar Ekonomi Baru untuk mencapai tujuan utama, iaitu perpaduan negara serta mengekalkan keamanan dan keselamatan; melulus dan menyetujui Rancangan Malaysia Kelima yang telah dirangka untuk menyesuaikan dan menumpukan dasar-dasar dan program-program bagi mengekalkan perkembangan sosio-ekonomi dan menjamin kestabilan ekonomi dalam jangka panjang serta meneruskan langkah-langkah untuk membasmi kemiskinan dan menyusun semula masyarakat seperti yang dibentangkan dalam Kertas Perintah Bilangan 15 Tahun 1986. Bahawa dalam meluluskan Rancangan Malaysia Kelima ini, Dewan ini menyeru rakyat Malaysia dari segenap lapisan untuk berusaha dengan lebih gigih lagi serta melengkapkan diri mereka untuk menghadapi cabaran sosio-ekonomi dan politik yang lebih besar selaras

dengan hasrat Rukunegara dan bersatu padu untuk mewujudkan negara yang adil, progresif dan kukuh. (21hb Mac, 1986).

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat dari Kepong. Diminta berucap dalam masa 15 minit.

3.35 ptg.

Dr Tan Seng Giaw (Kepong): Tuan Yang di-Pertua, saya hendak membangkitkan bantahan di dalam Dewan yang mulia ini kerana Ahli-ahli Dewan diberi hanya enam hari iaitu 18 jam untuk membahaskan RML yang mengandungi 632 mukasurat, dengan peruntukan pembangunan sektor awam sebanyak \$74 billion dan pelaburan sektor swasta \$73.397 billion. Sekiranya Parlimen adalah benar-benar teragung, maka sekurang-kurangnya dua minggu hendaklah diatitkan untuk perbahasan.

Tuan Yang di-Pertua, sekarang saya terpaksa mempercepat dan meringkaskan lebih daripada 30 mukasurat kepada 4½ mukasurat sahaja.

Tuan Yang di-Pertua, hanya pendapatan benar dapat membawa kepada kuasa membeli yang lebih tinggi atau rendah dan bukan pendapatan wang dan taraf hidup masyarakat adalah berdasarkan kepada kuasa membeli penduduknya. Pihak Kerajaan juga gagal untuk memberi sebab-musabab garis kemiskinan dipilih walaupun cara pengukuran kemiskinan relatif adalah kacukan di antara cara pengukuran kemiskinan mutlak dan ketidakseimbangan pendapatan.

Walaupun kadar kemiskinan dicatatkan sebanyak 18.4% bagi tahun 1984 berbanding dengan 49.3% bagi tahun 1970, adalah sukar untuk dipercayai kerana garis kemiskinan tidak diterangkan dan bilangan

penganggur telah meningkat dengan pesat, misalnya 448,600 bagi tahun 1985. Kami berpendapat sebenarnya bilangan penganggur adalah lebih daripada 500,000 sekarang. Pengangguran bermakna kemiskinan.

Kemiskinan di kalangan pekebun kecil getah telah meningkat; kadar kemiskinan pada tahun 1984 ialah 43.4%. Bilangan yang miskin adalah 247,000 bagi tahun 1983 berbanding dengan 226,000 bagi tahun 1970.

Pada tahun 1982, dilaporkan bahawa 79.1% isirumah di negeri Kelantan hanya menerima \$92 sebulan. Akan tetapi, menurut Kerajaan kadar kemiskinan bagi tahun 1984 ialah 39.2%. Pada tahun lepas, Timbalan Menteri Besar Negeri Pahang mengumumkan bahawa kadar kemiskinan di negeri itu adalah 38% walhal Kerajaan mencatatkan sebagai 15.7% bagi tahun 1984. Negeri Terengganu mempunyai kadar kemiskinan 51%, akan tetapi Kerajaan menyebutkan sebagai 28.9% bagi tahun 1984.

Walaupun kadar kemiskinan di kalangan petani telah jatuh kepada 57.7% pada tahun 1984, angka-angka ini hanyalah satu nilai purata dan tidak dapat mewakili kawasan-kawasan tertentu yang masih mengalami kadar kemiskinan yang tinggi seperti di luar kawasan MUDA dan KEMUBU di mana kadarnya adalah setinggi 89% pada tahun 1980.

Tuan Yang di-Pertua, angka-angka tersebut jelas menunjukkan satu rancangan khas hendaklah diadakan untuk memperbaiki identifikasi persiapan dan pelaksanaan program-program bagi orang-orang miskin di luar bandar. Selagi kadar pertumbuhan penduduk adalah terlalu tinggi, seperti 3% setahun sekarang dan selagi bilangan pendatang haram kian meningkat, misalnya 1.5 juta orang masa kini serta dasar-dasar yang sering berubah, dasar-dasar

berpindah, matlamat-matlamat DEB termasuk pembasmian kemiskinan tidak akan tercapai. Keadaan-keadaan kemiskinan di estet-estet adalah masih serius selain daripada keadaan yang amat buruk di Selancar Empat, di ladang-ladang seperti di Batu Arang dan di Channing Estate tempat tinggal bagi pekerja-pekerja dan kemudahan kemudahan asas seperti air dan elektrik serta perkhidmatan kesihatan adalah buruk. Kerajaan seharusnya mengambil langkah yang lebih positif dan cekap untuk memperbaiki keadaan yang seburuk ini.

\$25 juta telah diperuntukkan bagi 465 buah kampung baru di seluruh negara dengan jumlah penduduk dianggarkan sebagai 1.8 juta untuk projek-projek pembangunan infrastruktur. Ini bermakna \$5 juta untuk semua kampung setahun ataupun \$2.78 seorang setahun. Peruntukan seperti ini adalah sangat kecil. Bilangan penduduk di Jinjang yang merupakan kampung baru yang terbesar di negara ini adalah dianggarkan kira-kira 100,000 orang. Ini bererti tiap-tiap tahun mereka akan mendapat hanya lebih kurang \$300,000 setahun daripada RML untuk pembangunan infrastruktur. Jika dibandingkan dengan \$12 juta yang dikehendaki, maka peruntukan \$300,000 adalah terlalu kecil, tidak cukup untuk memperbaiki sebatang jalan sub-standard yang jaraknya 3 km.

Tuan Yang di-Pertua, peruntukan bagi rancangan Malaysia Keempat adalah \$25 juta juga. Walaupun pihak MCA dan Gerakan sentiasa melaung-laungkan kebolehan dan keberkesanan mereka di dalam Kabinet dan penggubalan dasar Kerajaan, peruntukan \$25 juta untuk kampung-kampung baru di dalam RML sekali jelas menunjukkan MCA dan Gerakan tidak mempunyai pengaruh di dalam "Kerajaan UMNO Nasional". Dengan peruntukan bagi

Jabatan Pulau Pinang \$1,200 juta, Dayabumi \$330 juta dan KOMTAR \$600 juta, bagaimana bagi kampung-kampung baru untuk bilangan penduduk 1.8 juta itu hanya \$25 juta. Itu satu angka yang sangat kecil.

Terdapat pelbagai masalah di dalam kampung-kampung baru, termasuk kekurangan tanah, ketiadaan geran, industri-industri kecil dan pencemaran alam sekitar. Memandangkan Kerajaan telah mengumumkan hasrat untuk mengadakan pelan komprehensif untuk kampung-kampung baru, kami membangkitkan cadangan-cadangan seperti berikut sebagai langkah permulaan:

- (1) peruntukan yang lebih realistik hendaklah diadakan, misalnya \$1,500 juta ataupun \$2,500 juta;
- (2) bancian dan kajian hendaklah diadakan, bukan sahaja bancian awalan tetapi bancian komprehensif untuk mengetahui bilangan penduduk yang sebenar, keadaan kerja serta pengangguran; dan
- (3) bahagian khas haruslah diadakan di Jabatan-jabatan Tanah untuk menyelesaikan masalah tanah dan geran di kampung-kampung baru.

Tuan Yang di-Pertua, matlamat-matlamat penyusunan semula masyarakat tidak akan tercapai pada keseluruhannya. Di beberapa sektor seperti pertanian, penyusunan adalah tidak berlaku di dalam tempoh 20 tahun (1970-1990) hanya 5% orang-orang Melayu boleh di ambil walhal kira-kira 75% peluang pekerjaan diperuntukkan bagi bukan Melayu. Sebenarnya ini tidak dilakukan. Usaha-usaha Kerajaan telah tertumpu kepada sektor syarikat. Hakmilik modal saham rakyat Malaysia dianggarkan telah meningkat kepada kira-kira 74% daripada jumlah modal berbayar pada tahun 1985 berbanding dengan 57% pada tahun 1980.

Hakmilik bumiputera pada tahun 1985 dianggarkan kira-kira 18%. Bahagian hakmilik rakyat Malaysia yang lain telah meningkat lagi daripada kira-kira 45% daripada jumlah modal saham pada tahun 1980 kepada 57% pada tahun 1985. Angka-angka ini adalah kurang lengkap dan ketetapan adalah diragui. Bagaimanakah angka-angka tersebut diperkirakan.

Tuan Yang di-Pertua, dianggarkan bahawa golongan bumiputera perseorangan telah membuat pelaburan sebanyak \$13,546.9 juta ke dalam pasaran modal saham, iaitu 10.1% tetapi golongan ini membuat pelaburan secara tidak langsung menerusi koperasi-koperasi, Amanah Saham MARA, Amanah Saham Nasional, dalam Lembaga Urusan dan Tabung Haji. Kerajaan mungkin adalah terlalu optimis dengan bilangan 2 juta orang pelaburnya dalam ASN, iaitu kira-kira 43% daripada mereka yang layak melabur dan jumlah pelaburan sebanyak kira-kira \$1,900 juta. Jumlah pelaburan ini memang menggalakkan tetapi ia tidak semestinya bererti bahawa setiap orang yang melabur memperolehi faedah yang sama rata. Adalah difahamkan bahawa daripada 85% mereka yang memiliki jumlah saham yang kurang daripada 500 unit seorang, 81% mempunyai saham yang kurang daripada 100 unit. Kira-kira 7,000 daripada jumlah besar pelabur ASN mempunyai milikan saham yang maksimum, iaitu 50,000 unit. Jelas sekali bahawa pulangan yang lumayan daripada ASN hanya menguntungkan sebilangan kecil orang sahaja.

Kerana kek ekonomi tidak berkembang dengan pesat dan kerana usaha-usaha untuk memperbetulkan ketidakseimbangan sosio-ekonomi telah mewujudkan perbezaan yang terlalu nyata, maka polarisasi kaum telah menjadi lebih buruk. Dengan ketagihan untuk menonjolkan kepentingan kaum sama ada di dalam

bidang politik atupun ekonomi dan dengan konsep bumiputeraisme, asas asal perkauman telah dan akan menjadi lebih ketara. Oleh itu, adalah mustahak bagi Kerajaan untuk mengkaji semula apa yang dimaksudkan sebagai penyusunan semula masyarakat supaya isi kandungan dan pelaksanaan dasar ekonomi dapat mencapai matlamat utama, iaitu perpaduan negara.

Penyelarasan dan penyesuaian hendaklah diadakan untuk menentukan kadar pengeluaran minyak mentah dengan keperluan asas negara supaya jenerasi akan datang masih dapat menikmati hasil daripada petroleum. Sementara itu, Dasar Susutan Minyak Nasional haruslah dikuatkuasakan dalam ertikata yang sebenarnya. Setakat ini, RML menjangka pertambahan di dalam pengeluaran minyak mentah, iaitu 510,000 tong sehari tahun ini.

Saya pernah memberi amaran kepada Kerajaan di dalam Dewan yang mulia ini mengenai harga petroleum menurun ke bawah AS\$20 setong. Sekarang, ia telah jatuh ke AS\$14 setong. Menurut laporan terbaru, Malaysia akan kehilangan AS\$1 juta (\$2.45 juta) sehari akibat daripada kejatuhan harga minyak mentah sebanyak AS\$4 setong daripada bulan Februari tahun ini.

Mengikut angka-angka yang didapati daripada Kerajaan, kedudukan simpanan minyak mentah semenjak 1983 2,570 juta tong dan 1986 sekarang masih ada 2,909 juta tong dan apa yang dikeluarkan, misalnya pada tahun 1985 163.2 juta tong dan ini tidak memenuhi apa yang disebutkan sebagai Dasar Susutan Minyak Nasional, terutama dengan harga minyak yang kian menurun yang ini akan merugikan rakyat Malaysia.

Angka ini jelas menunjukkan bahawa Kerajaan adalah tidak serius dengan Dasar Susutan Minyak

Nasional. Adalah peri mustahak bagi Kerajaan untuk memberi jaminan kepada rakyat bahawa keutamaan akan diberi kepada pertanggungjawapan Kerajaan mengenai keluaran minyak mentah negara dan industri petroleum supaya mengelakkan ketiadaan disiplin kewangan dalam bidang ini.

Tuan Yang di-Pertua, Pelan Induk Industri (IMP) menumpu kepada pengeluaran lebih banyak barang-barang buatan yang mengguna sumber-sumber semula jadi negara untuk tujuan eksport. Pusat strategi IMP adalah berkisar pada industri kereta nasional Proton Saga. Di antara syor-syor yang dikemukakan untuk menjayakan industri ini adalah manghadkan bilangan kilang pemasangan kereta dari 11 kepada 3 buah. Ini akan memburukkan lagi keadaan pengangguran dalam negara ini disamping mematikan sistem ekonomi yang bebas. Tambahan lagi, Malaysia seharusnya memulakan industri ini dalam tahun-tahun 1970an lagi semasa tingkat teknologinya adalah setaraf dengan negara-negara Korea dan Taiwan dan pasaran keretanya adalah terbesar di antara ketiga-tiga negara ini. Sekarang, pasaran kereta Malaysia dijangka akan berkurangan sebanyak 20% lagi sementara kedua-dua negara yang lain itu telah mendahului kita dalam kedua-dua faktor teknologi dan pasaran dunia.

Tekanan juga diberi kepada industri tayar, iaitu satu industri yang memerlukan sokongan daripada industri pembuat kereta yang besar dan multinationals. Teknologi baru dalam industri ini telah juga mengurangkan pengeluaran tayar dunia dalam kilang-kilang tayar yang tersedia ada disebabkan tayar-tayar sekarang adalah lebih tahan lasak. Oleh yang demikian, membangunkan industri tayar di Malaysia adalah tidak rasional kerana kita tidak mempunyai

sokongan dari industri kerta yang besar dan pasaran dunia yang kurang memuaskan.

Jika Kerajaan sedar akan kepentingan industri-industri kecil kepada pembangunan industri negara, maka ia patut membuat satu kajian mendalam untuk mengenalpastikan masalah yang paling mendesak dalam perkembangannya. Contohnya, tapak-tapak kilang yang murah kerana para pengusaha-pengusaha industri kecil tidak mampu untuk membeli kilang-kilang bertingkat yang bernilai di antara \$180 ribu sehingga \$240 ribu. Bantuan kredit untuk membolehkan mereka ini membeli kilang-kilang ini hanya akan membebankan mereka dengan hutang berlebihan. Satu daftar industri kecil yang lebih menyeluruh mesti juga diadakan agar industri-industri kecil, sederhana dan besar dapat dijodohkan dengan industri-industri kecil. Industri-industri kecil akan memperolehi kontrak-kontrak tambahan dalam pembekalan bahan-bahan pengeluaran industri-industri besar dan sederhana ini. Maka, perhubungan teknik diperkukuhkan di antara semua bentuk industri dalam negara. Langkah ini akan meningkatkan penggunaan bahan-bahan tempatan dalam pengeluaran dan pada masa yang sama memperluaskan pasaran tempatan industri-industri kecil. Bantuan Kewangan dan kredit mesti dikaji dari masa kesemasa agar pembangunan sektor ini dikaji dan perubahan dasar dibuat selaras dengan kemajuannya.

Tuan Yang di-Pertua, sama seperti rancangan-rancangan ekonomi Kerajaan yang lain, IMP adalah kurang lengkap kerana tidak membekalkan latarbelakang ekonomi yang menjadi asas perangkaan IMP dan andaian-andaian yang terlalu optimis seperti dianggap kadar pertumbuhan ekonomi dapat dikekalkan pada purata yang melebihi 5% setahun sehingga tahun 2000.

Pertimbangan tidak diberi kepada fakta bahawa kos faktor pengeluaran di Malaysia adalah tinggi dan pasaran tempatannya adalah kecil. Oleh yang demikian, perkembangan industri akan terhad kepada bidang-bidang di mana Malaysia mempunyai lebih relatif ke atas negara yang lain supaya pasaran, yang sangat penting bagi kejayaan industri dapat diperluaskan. IMP juga dirangka berdasar kepada dasar "go-it-alone" (berdikari). Kerjasama ekonomi dengan negara-negara jiran seperti Singapura dapat memperluaskan pasaran dan juga menyediakan kewangan dan kepakaran yang tidak tersedia ada dengan banyaknya di dalam negara kita. Bagi industri yang memerlukan teknologi yang tinggi, sekiranya Kerajaan hendak menumpu perhatian ke atas industri ini, bukannya lebih lojik dan praktikal jika kerajaan Malaysia berlabur di dalam negara asing kerana tingkat teknologi sedemikian termasuk penyelidikan mudah didapati di sana.

Akhirnya kerana sektor pembuatan merupakan sektor yang terpenting, iaitu 19.1% daripada KDNK dan 758,500 pekerja dalam tahun 1981 digajikan dalam sektor ini, dan ia dijangka meningkat kepada 23.9% daripada KDNK dan 1.464 juta pekerja menjelang tahun 1995, isi kandungannya haruslah dibentang dan dibahaskan di Parlimen. Sikap Kerajaan menolak cadangan saya ini atas alasan bahawa IMP adalah semata-mata untuk orang yang tertentu sahaja tidak dapat diterima. Jelas sekali dari angka-angka tersebut bahawa IMP mempunyai implikasi yang besar ke atas penduduk-penduduk dan pembangunan ekonomi negara. Sekian, terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Pasir Puteh. Jangan berucap lebih daripada sejam.

3.54. *ptg.*

Tuan Haji Wan Mohd. Najib bin Wan Mohamad (Pasir Puteh): Tuan Yang di-Pertua, saya bangun untuk sama-sama membincangkan Dasar Ekonomi Baru ataupun Rancangan Malaysia Kelima yang bertujuan untuk membasmi kemiskinan tanpa mengira kaum dan menyusun semula masyarakat supaya pengenalan kaum mengikut fungsi ekonomi dan juga kedudukan kawasan dapat dihapuskan dalam masa 20 tahun. Ini target yang diberi oleh Kerajaan.

Tuan Yang di-Pertua, sebagaimana yang dinyatakan bahawa Dasar Ekonomi Baru digubal berikutan dengan peristiwa rusuhan 13 May 1969 yang mendedahkan gejala-gejala perpecahan kaum yang semakin nyata dalam masyarakat Malaysia yang boleh mengancam dan menjejaskan keharmonian dan keselamatan negara kita. Ini adalah hasil daripada akibat kebongkakan dan kesombongan puak yang cuba mencabar kekuasaan politik orang-orang Melayu dan juga politik UMNO di dalam negara ini.

Tuan Yang di-Pertua, apakah dalam masa 15 tahun yang lalu kita telah mencapai matlamat asas yang dikehendaki bagi mewujudkan perpaduan negara dan juga integrasi nasional yang diharapkan oleh Kerajaan, maka dengan hasrat Kerajaan bagi membentuk sebuah negara yang tegoh dan bersatu-padu dan amat penting lagi bagi menjamin keutuhan dan keselamatan negara dalam jangka panjang. Perkara ini sama-sama kita kaji dan saksikan darisegi realitinya, apakah perkara ini telah tercapai.

Tuan Yang di-Pertua, pepaduan negara akan wujud apabila suasana sosio-ekonomi yang membolehkan penyertaan semua kaum dan juga memberi keadilan dalam proses pembangunan dapat dilakukan dengan

jayanya kerana menerusi pembasmian kemiskinan dan juga memupuk semangat hidup bermasyarakat dan juga perasaan yang terjamin dengan mengurangkan perasaan diketepikan dan perasaan terasing apabila golongan miskin dilibatkan di dalam pembangunan dalam corak pembangunan ekonomi ini.

Begitu juga dalam penyusunan masyarakat yang juga telah melibatkan kaum dalam kegiatan perdagangan dan juga perindustrian. Tuan Yang di-Pertua, walau bagaimanapun, matlamat ke arah perpaduan negara ini dan juga kenegaraan telah mencapai kemajuan, tetapi masalah kepentingan peribadi, kehendak-kehendak yang keterlaluan, sifat-sifat yang melampau, diberi betis hendak peha terus berlaku di kalangan sebilangan masyarakat yang berkepentingan di dalam negara ini. Oleh itu pendekatan dari segi aspek sosial, politik, kebudayaan dan psikologi perlu dilaksanakan bagi mewujudkan perpaduan dan pembinaan negara kita yang berbilang kaum ini walaupun kita tidak mencapai 100% yang kita kehendaki itu.

Tuan Yang di-Pertua, perpaduan negara menjadi tanggungjawab setiap rakyat dari berbagai lapisan dan kaum yang berusaha bagi membentuk dan menanamkan nilai-nilai baik dan juga tanggapan dan juga sikap positif dalam membina masyarakat berbilang kaum yang mengamalkan sikap bertolak-ansur, keharmonian, saling faham-memahami dan memahami tentang keadilan serta jujur dan bersatu-padu di dalam masyarakat. Sikap yang lebih memahami dan menghormati nilai sensitif di dalam sesebuah masyarakat serta menerima pengalaman dan nilai-nilai yang seragam, merupakan usaha-usaha penting ke arah menggalakkan keharmonian dan juga toleransi di antara kaum dan juga hubungan di antara rakyat di negara kita ini.

Tuan Yang di-Pertua, dalam Dasar Ekonomi Baru, dalam masa 15 tahun, Kerajaan memang telah dapat mengurangkan kemiskinan dari 49.3% pada tahun 1970 kepada 18.4% sahaja dalam tahun 1984, iaitulah di Semenanjung Malaysia ini. Begitu jugalah kekurangan ini berlaku di Sabah dan Sarawak dan di dalam penambahan hak milik dan juga penguasaan sektor syarikat bumiputera menerusi agensi amanah dan juga syarikat yang ditubuhkan oleh Kerajaan telah meningkat kepada 4.3% pada tahun 1971 kepada 17.8% menjelang akhir tahun 1985. Tetapi bukan Bumiputera telah meningkat begitu tinggi sekali pada tahun 1971 sebanyak 34% pada masa itu tetapi telah meningkat kepada 56.7% pada tahun 1985. Dan hak milik kepentingan asing telah berkurangan daripada 61.7% tahun 1971 kepada 25.5% dalam tahun 1985.

Apakah bumiputera akan mencapai matlamatnya mempunyai 30% ekuiti dalam saham-saham syarikat menjelang 1990. Ini perlu Kerajaan mengambil perhatian untuk mengimbangkan hakmilik bumiputera dengan bukan bumiputera, kerana ianya merupakan asas yang penting bagi menghilangkan keraguan yang timbul di antara kaum kerana kurangnya perhatian dan juga tidak mencapainya matlamat yang dikehendaki ini, maka ini merupakan suatu yang harus dilakukan oleh Kerajaan bagi mencapai matlamat 30% di dalam ekuitinya, tetapi bukan semua 30%, hanya mempunyai hakmilik saham sahaja.

Tuan Yang di-Pertua, sebagaimana yang telah dinyatakan tadi, perpaduan negara merupakan matlamat keseluruhan bagi pembangunan sosio ekonomi dalam negara ini, kerana dalam masyarakat berbilang kaum terdapat beberapa perbezaan di antara kaum itu sendiri, perbezaan ekonominya, perbezaan politiknya, sosial, agama dan juga kebudayaan

dan bahasa yang berbeza-beza. Inilah di antara faktor-faktor yang menjadikan punca perselisihan dan perpecahan yang menjadikan keadaan negara kita tidak stabil, dan kembali kepada perbezaan sosio ekonomi yang ketara di kalangan kumpulan ethnic utama di dalam negara kita, setakat ini usaha-usaha Kerajaan telah dijalankan kerana ia merupakan asas bersatu-padu, supaya setiap kaum mendapat bahagian hak yang sama. Walaupun perbezaan di antara kumpulan ethnic sentiasa wujud dan adalah sukar untuk dihapuskan perbezaan ini kerana ianya merupakan sifat-sifat yang semula jadi, yang menjadikan sebahagian daripada hidup individu itu, tetapi dengan usaha oleh semua pihak, terutama oleh pihak Kerajaan dan pihak-pihak parti pembangkang juga bagi membentuk rakyat Malaysia tanpa mengira keturunan kaum, supaya lebih bersatu-padu dan tanamkan sikap cintakan negara, maka polarisasi kaum dapat dikurangkan ke tahap yang paling minima.

Tetapi, Tuan Yang di-Pertua, adalah amat malang bagi kita di dalam usaha dan niat yang baik Kerajaan ini, telah terdengar suara sumbang yang tidak puas hati, suara-suara yang tamak, suara-suara yang cuba membangkitkan perkara-perkara yang bukan-bukan supaya menggagalkan usaha Kerajaan memupuk perpaduan, hasil daripada mengimbangkan pembahagian kek yang adil di dalam negara ini. Ketidakseimbangan ekonomi yang ketara dalam masyarakat, jurang orang kaya dan orang miskin terlampau jauh, maka perasaan tidak puas hati dan perasaan ketidakadilan sosial akan terus wujud. Ini adalah akan menjejaskan perpaduan negara kita.

Tuan Yang di-Pertua, langkah-langkah yang diambil oleh Kerajaan bagi menggalakkan program mewujudkan integrasi di kalangan

kanak-kanak dan juga pelajar-pelajar di sekolah, terutama dalam kegiatan ko-kurikulum bersama di kalangan sekolah kebangsaan dan Sekolah Jenis Kebangsaan adalah wajar sekali. Ini akan merupakan satu program yang boleh melahirkan satu generasi yang benar-benar berpadu pada masa akan datang kerana integrasi kaum akan wujud apabila kanak-kanak yang rebung ini dapat mengenal dan memahami antara satu sama lain tentang peradaban, cara hidup dan juga budaya masing-masing yang diperkenalkan dari pengalaman bersama-sama dengan keluarga mereka masing-masing selama ini. Kalau orang-orang China dididik dan diasuh dengan kechinaannya, orang-orang India dididik dan diasuh dengan keindiaannya dan orang-orang Melayu dididik dan diasuh dengan kemelayuannya, dari bayi sehingga dewasa, bilakah mereka ini dapat berpeluang memahami antara satu sama lain dalam mewujudkan integrasi kaum di dalam negara ini yang merupakan asas utama bagi perpaduan negara ini. Apabila sudah menjadi buluh, sudah besar panjang, barulah kita bercakap fasal integrasi dan perpaduan, maka percakapan dan cita-cita kita itu adalah sia-sia sahaja dan tidak memberi apa-apa makna kepada perpaduan yang sebenarnya, tambah pula ia telah diperkenalkan dengan perkara-perkara yang tidak baik dan apa yang mereka kurang mendapatnya, tetapi tidak pernah memberitahu kepada mereka, apa yang mereka dapat lebih daripada kek yang ada di dalam negara kita ini dan juga mereka itu dibebankan dengan sikap negatif terhadap kaum-kaum lain.

Tuan Yang di-Pertua, adalah lebih dahsyat lagi kalau pemuda itu berada dalam parti DAP atau parti PAS yang lebih sukakan kepada perpecahan dan polarisasi kaum secara meluas, kerana selama ini DAP dan PASlah yang mengeluarkan racun yang bisa untuk

membunuh perpaduan dan sikap satu-padu antara kaum dalam negara ini. Sekiranya perpaduan wujud DAP akan hilang isu, dan PAS ketiadaan modal lagi untuk mengkafirkan sesama Islam, sebab itulah mereka ini merupakan parti perkauman yang pekat yang semata-mata memperjuangkan untuk satu kaum sahaja, kaum lain biarlah jahanam. Kalau DAP menggunakan isu kaum bagi membangkitkan perkauman, maka PAS pula menggunakan isu agama Islam untuk mewujudkan perkauman mereka, bukan sahaja perkauman antara kaum, tetapi perkauman antara orang-orang Melayu dan juga orang-orang Islam kerana tidak masuk PAS, itulah sebabnya. Tetapi kalau iblis ataupun syaitan, menjadi ahli PAS ianya akan menjadi malaikat, semuanya baik dipanggil al-ustaz, tok guru sana, tok guru sini, serban siang malam, sampai masuk ke tandas pun pakai serban kerana baik.

Tuan Yang di-Pertua, ini bukan saya menghina orang yang pakai serban, tetapi sebaliknya janganlah kita menggunakan serban itu sebagai topeng untuk menipu sesama Islam, kerana keimanan dan ketaqwaan bukan terletak kepada pakaian, tetapi kepada hati dan jiwa seseorang itu. Sekiranya pemimpin PAS berucap dan bercakap kepada penyokong-penyokongnya tentang gerakan Islam dan bercakap tentang perjuangan Islam, cerita-cerita kisah Nabi dan juga perjuangan Nabi Mumammad s.a.w. untuk menaikkan semangat keislamannya, ini adalah baik, tetapi semangat keislaman ini disalahgunakan iaitu telah digunakan untuk menentang sesama Islam dan sesama Melayu. Apakah ertinya ini? Apakah mereka ini benar-benar mengamalkan perjuangan Islam yang mereka laungkan dan bercakap selama ini? Apakah perjuangan Islam itu boleh dilakukan oleh orang PAS sahaja? Apakah orang UMNO tidak

boleh memperjuangkan Islam? Jawapannya orang UMNO lebih banyak dan lebih berjasa daripada PAS dalam memperjuangkan Islam dalam negara ini, kerana UMNO menggunakan partinya dan manifesto politiknya untuk mendapat kekuasaan dalam negara ini bagi memperjuangkan sesuatu hasrat dan matlamat yang dikehendaki. Tetapi PAS menggunakan kesucian hukum Islam dan dipolitikkan untuk mendapat kekuasaan dalam negara ini. Inilah yang amat sedih bagi kita kerana kesucian Islam dan kesucian Al-Quran dan kesucian Hadis telah dipergunakan untuk menjadi kempen bagi mendapat kerusi dalam pilihanraya, dan sekarang ini timbul bahawa melalui pilihanraya juga merupakan perjuangan jihad bagi mereka mendapat kuasa dalam negara ini dan kalau mereka ini menyebut tentang jihad dan juga berkorban, kadang-kadang kutip derma pun jihad.

Sekarang ini deposit pilihanraya berdasarkan undang-undang akan dinaikkan. Maka berdasarkan alasan ini juga orang PAS telah meminta supaya orang yang menderma pun lebih banyak memberi supaya dapat mereka ini memperjuangkan jihad bagi memperjuangkan Islam. Jadi, inilah cara tipu helah dilakukan oleh PAS kerana selama ini mereka menggunakan perjuangan yang salah di dalam memperjuangkan Islam yang sebenarnya.

Tuan Yang di-Pertua, kerana menggunakan isu kaum dan juga menggunakan isu agama adalah amat mudah bagi kita untuk menarik penyokong-penyokong iaitu penyokong-penyokong yang sama dengannya, bukan penyokong-penyokong yang cerdek, mungkin sama-sama bodoh atau sama-sama tidak tahu.

Tuan Yang di-Pertua, kembali kepada Dasar Pelajaran Kebangsaan yang terkandung di dalam Akta 1961

telah menyediakan peluang-peluang belajar yang lebih luas bagi penggunaan Bahasa Malaysia sebagai pengantar utama dan juga pembentukan kurikulum yang sama dan penggunaan Bahasa Malaysia dan Bahasa Inggeris dalam sistem peperiksaan kebangsaan dan juga pengajaran bahasa ibunda seperti dalam Akta 1961 diteruskan.

Dasar Pelajaran Kebangsaan telah memberi penekanan kepada pelajaran teknikal dan vokesyenal serta pendidikan moral dan agama. Inilah pelaksanaan Dasar Pelajaran dari semenjak tahun 1961 sehingga kepada 1985 yang lalu dan diperbaiki dengan Laporan Jawatankuasa Kabinet yang telah diterima oleh Kerajaan pada tahun 1980 dalam membentuk kurikulum bercorak kebangsaan serta memperolehi kemahiran membaca, menulis dan mengira di peringkat rendah. Antaranya menekankan pentingnya sains dan teknologi dalam pendidikan serta pentingnya mutu pelajaran ditingkatkan, serta tempoh persekolahan dilanjutkan daripada 9 tahun kepada 11 tahun. Dan penekanan yang diberi ini juga mengimbangkan program akademik dengan kegiatan kokurikulum serta memperkukuhkan pendidikan agama, sivik, moral dan membentuk nilai-nilai yang positif. Inilah pendidikan yang dilakukan selama ini di dalam Dasar Pelajaran Kebangsaan.

Berbalik kepada pendidikan pra-sekolah, dari kajian yang dijalankan telah berkembang dalam tempoh 1981 hingga 1984 di mana kanak-kanak di dalam lingkungan umur 4 tahun hingga 6 tahun telah bertambah dari 171,000 pada tahun 1980 kepada 279,000 dalam tahun 1984. Dalam tempoh yang sama terdapat sebanyak 5,657 pusat pre-sekolah berbanding dengan 2,974 dalam tahun 1980. Sebanyak 4,487 iaitu 79% dikendalikan oleh agensi-agensi Kerajaan. Dan Kerajaan telah

mengeluarkan perbelanjaan di dalam meluluskan pembelajaran pra-sekolah yang dilakukan sekarang ini dan terletak pula pendidikan pra-sekolah ini di luar bandar iaitu bertambah sebanyak 149,850 iaitu 54% mengikut pendidikan pra-sekolah pada tahun 1984 ini.

Begitu jugalah pelajaran rendah telah bertambah daripada 2 juta pada tahun 1980 kepada 2.2 juta di mana jangkaannya ialah sebanyak 2.5 juta pada tahun 1990. Pada tahun 1995 kemasukan ke Darjah I telah bertambah, daripada 98.6% pada tahun 1980 kepada 99% pada tahun 1985.

Kepada Pelajaran Menengah Rendah pula telah bertambah dari 13.1% kepada 14.9% pada tahun 1990 iaitulah kira-kira 812,100 dalam tahun 1980 telah menjadi kepada 918,400 pada tahun 1985. Bagi Pelajaran Menengah Atas bertambah dari 35.2% iaitu kira-kira 229,000 dalam tahun 1980 kepada 309,000 pada tahun 1985 dan dijangka 24.3% akan bertambah dalam tahun 1980.

Pertambahan peringkat rendah keperingkat menengah pula ialah 18.3% pada tahun 1980 menjadi kepada 88.2% pada tahun 1985. Menyedari pembentukan sekolah sekarang dengan Kerajaan mengadakan pra-sekolah dan juga mengadakan sekolah rendah, sekolah menengah dan sekolah tinggi apakah Kerajaan bercadang untuk membentuk pra-sekolah ini sebahagian daripada pelajaran sekolah rendah di bawah Kementerian Pelajaran kerana Kerajaan telah mengeluarkan banyak belanja di dalam pra-sekolah ini. Pra-sekolah yang lebih dikenali dengan TADIKa atau Taman Didikan Kanak-kanak patut dijadikan sebahagian daripada dasar di bawah Kementerian Pelajaran supaya ianya akan memudahkan pengawasan, pengawalan, penyelarasan sebagai pelajaran

permulaan kepada kurikulum sekolah yang telah dibentuk. Kerana selama ini kita kedatangan kadang-kadang pelajaran yang diajar di sekolah TADIKa itu adalah mempunyai kurikulum yang tersendiri dan kadang-kadang digunakan daripada Darjah I sekolah rendah. Dan ini akan membosankan kanak-kanak itu apabila kanak-kanak itu menyambung pelajaran di sekolah rendah nanti.

Jadi, dengan hasrat menjadikan pra-sekolah ini sebahagian daripada pelajaran rendah maka pembentukan kurikulum yang teratur dan tersusun dan tidak bertindih dengan kurikulum Darjah I dapat dilaksanakan.

Juga Kerajaan akan mengadakan latihan guru-guru yang lebih baik dan tersusun mengikut kaedah-kaedah mengajar yang betul; serta juga akan meninggikan mutu pendidikan pra-sekolah atau TADIKa yang ada.

Tuan Yang di-Pertua, maka Kerajaan hendaklah menjadikan pra-sekolah ini sebahagian daripada sekolah rendah dan juga boleh menambahkan tempoh persekolahan di peringkat rendah ini daripada 6 tahun ke 7 atau 8 tahun kerana kanak-kanak ini akan bermula sekolah di TADIKa pada umur 4 atau 5 tahun. Sekarang ini ada terdapat TADIKa merata-rata dan dianjurkan oleh berbagai-bagai agensi, ada dianjurkan oleh sekolah-sekolah private, dan ada pula dianjurkan oleh badan-badan tertentu. Ini merupakan kurikulum atau cara pendidikan yang tidak sama. Dan ada juga setengah kanak-kanak yang keluarganya senang atau keluarga berada yang mendapat kemudahan pendidikan pra-sekolah ini tetapi bagaimana anak-anak di kampung yang tidak mendapat kemudahan dan juga kesenangan di dalam hidup mereka bagi mendapat kemudahan ini? Apabila pendidikan pra-sekolah ini tidak diselaraskan maka kemasukan kanak-kanak di

sekolah rendah sudah menjadi tidak sama kebolehananya. Orang-orang bandar atau yang kaya lebih bernasib baik dan anaknya lebih cerdik daripada orang-orang luar Bandar dan miskin yang tidak berpeluang bersekolah seperti pra-sekolah atau sekolah TADIKa.

Oleh itu saya mencadangkan supaya Kementerian Pelajaran ini mengubah struktur persekolahannya kepada pelajaran rendah. Pelajaran rendah diadakan TADIKa bagi yang berumur 4 hingga 5 tahun dan Darjah I, II, dan III menjadikan sekolah rendah.

Kepada peringkat yang kedua, di peringkat pelajaran rendah juga iaitu darjah 4, 5 dan 6, ini dijadikan satu sekolah pusat, ini dibentuk 5 atau 6 buah sekolah rendah, Kerajaan mengadakan sebuah sekolah pusat yang mempunyai kelengkapan yang cukup dan sempurna kerana setakat ini kita dapati bahawa di tempat-tempat pendalaman bukan sahaja sekolah tidak sempurna, bukan sahaja kelengkapan tidak cukup, tetapi juga guru pun tidak cukup untuk menjalankan tanggungjawab di sekolah-sekolah rendah seperti ini. Mungkin Kerajaan boleh mengadakan 2, 3 buah sekolah pusat yang ditubuhkan di kampung atau pekan atau satu kawasan yang banyak mempunyai sekolah-sekolah rendah yang saya katakan tadi. Dan masa di sekolah pusat ini umur kanak-kanak itu telah meningkat di antara 9-12 tahun yang mereka ini telahpun boleh naik basikal ataupun menggunakan bas dengan baik. Kalau jauh sedikit pun mungkin tidak memberi apa-apa masalah dan apabila mengadakan sekolah seperti ini maka Kementerian ataupun Jabatan Pelajaran akan dapat memberi tumpuan dengan kelengkapan dan guru-guru serta bangunan-bangunan yang lebih sempurna kepada sekolah-sekolah

yang tertentu yang memberi didikan kepada kanak-kanak itu.

Peringkat yang kedua ialah pelajaran menengah. Pelajaran menengah ini ialah Kerajaan boleh mengadakan seberapa banyak sekolah-sekolah menengah iaitu sekolah menengah rendah bagi Tingkatan 1, 2 dan 3. Kepada Tingkatan 4, 5 dan 6 juga kelas kepada pra universiti, juga A level dan juga AAD (American Associate Degree) dan juga kelas persediaan ke universiti. Ini Kerajaan menamakan sekolah ini sekolah menengah ataupun sekolah menengah atas yang boleh memberi tumpuan yang lebih dan boleh memperbanyakkan dengan kelengkapan yang cukup di satu-satu tempat supaya bilangan sekolah menengah rendah itu lebih banyak daripada sekolah menengah ini.

Apabila mengadakan persediaan seperti ini sudahlah tumpuan ini boleh diadakan kepada sekolah tersebut. Bagi Tingkatan 1 sehingga Tingkatan 6 boleh diadakan sekiranya sekolah ini mempunyai asrama seperti sekolah berasrama penuh yang ada sekarang ini. Dalam pada itu saya menyokong penuh dasar Kerajaan yang mengadakan kursus persediaan ke universiti dalam negara ini selama 2 tahun bagi mereka yang hendak menyambung pelajaran di luar negeri seperti kursus A-Level dan juga kursus American Associate Degree kerana ini boleh mengurangkan masa kanak-kanak itu berada di luar negeri. Tetapi sebaliknya kelas-kelas ini hendaklah mempunyai standard ataupun taraf yang sama dengan yang ada di luar negeri kerana mereka ini akan menjalankan peperiksaan mengikut sukatan yang ada di luar negeri. Kelas-kelas ini juga hendaknya mempunyai kelengkapan yang cukup dan juga mempunyai guru yang benar-benar terlatih dan berpengalaman bagi memenuhi kehendak-kehendak yang ada di luar negeri dan satu lagi

Kerajaan hendaklah menyeragamkan pembayaran biasiswa dan juga peralatan serta kemudahan-kemudahan kepada semua tempat bagi pelajar-pelajar yang mengambil A-Level.

Jangan ada perbezaan, kerana ada setengah pelajar yang mengambil A-Level di ITM mendapat pembayaran yang lebih daripada kanak-kanak yang membuat latihan A-Level di sekolah-sekolah dan kadang-kadang anak-anak yang belajar di sekolah ini terpaksa menerima peraturan sekolah itu dari segi pembayaran biasiswa. Ada setengahnya dibayar setahun sekali biasiswa kepada anak-anak itu. Ini juga harus dikaji supaya diseragamkan, jangan ada tidak puashati anak-anak ini daripada peringkat mula lagi. Kalau anak ini mula tidak puashati di peringkat di dalam negeri, sudah tentu tidak puashati ini akan terbawa di luar-luar negeri. Inilah yang kita tidak dikehendaki berlaku di dalam negara kita bagi anak-anak yang mentah ini.

Yang ketiga ialah pelajaran tinggi yang merupakan peringkat diploma bagi latihan profesional dan juga peringkat universiti tempatan dan luar negeri. Inilah struktur persekolahan yang saya cadangkan supaya dapat kita memberi masa yang lebih kepada anak-anak di peringkat sekolah rendah.

Tuan Yang di-Pertua, ...

Timbalan Menteri Pelajaran (Tuan Bujang bin Haji Ulis):

(Bangun)

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, minta jalan?

Tuan Bujang bin Haji Ulis: Tuan Yang di-Pertua, saya minta jalan. Dapatkah Ahli Yang Berhormat ringkaskan struktur tadi, dihapuskan sekolah Tadika digantikan dengan

persekolahan yang di bawah jagaan Kementerian Pelajaran? Terima kasih.

Tuan Haji Wan Mohd. Najib bin Wan Mohamad: Ya, Tuan Yang di-Pertua, begitulah maksud saya, iaitu kerana selama ini agensi Kerajaan mengeluarkan belanja sampai \$4,000 bagi sekolah-sekolah pra persekolahan atau tadika yang dianjurkan oleh KEMAS. Apa salahnya perkara ini, kalau Kementerian Pelajaran mengadakan pra persekolahan atau tadika ini merupakan sebahagian di bawah Kementerian Pelajaran supaya ianya dapat mengadakan kurikulum yang bersambung di antara tadika ini ataupun latihan pra persekolahan ini dengan sekolah rendah darjah satu dan juga tiada terdindih dalam kurikulumnya.

Iniilah cadangan saya kalau Kementerian Pelajaran berkemampuan melakukannya dan juga bolehlah diberi guru-guru yang tua yang hampir hendak pensyeniti untuk mengajar bagi kelas-kelas ini sekurang-kurangnya dapat mereka itu bermain dengan anak-anak ini sebelum mereka itu bersara, kalau sekiranya mereka itu masih hendak berkhidmat dengan Kerajaan.

Tuan Yang di-Pertua, saya suka hendak menyebut di dalam masalah memberi masa yang lebih panjang lagi untuk kanak-kanak ini kepada pendedahan pendidikan yang formal dalam masa persekolahan yang lebih panjang lagi. Sekarang ini kita ada persekolahan di antara pukul 7.30 pagi sehingga pukul 1.00 tengahari dan yang petangnya dari pukul 1.00 atau 12.30 sehingga pukul 5.30 atau 6.00 petang bagi sekolah dua sesi. Apa yang penting ialah hasrat Kerajaan untuk mengasaskan persekolahan selama satu sesi sahaja. Ini adalah amat digalakkan. Tetapi dengan pertambahan matapelajaran di

sekolah-sekolah sekarang ini, matapelajaran makin bertambah dari masa ke semasa. Sebagai contohnya untuk Darjah 4 sekarang ini tidak kurang daripada 9 matapelajaran diajar termasuk dalam jadual waktu persekolahan, sedangkan masa sesi persekolahan tidak bertambah.

Jikalau Kerajaan mengadakan satu sesi, maka hendaknya waktu persekolahan ini ditambah daripada pukul 8.00 pagi hingga pukul 4.00 petang misalnya, supaya dapat di sekolah ini menjalankan kokurikulum dengan secara yang teratur dan terkawal dan dengan terdapat juga pertambahan matapelajaran-matapelajaran yang diperkenalkan dalam waktu itu sentiasa bertambah dengan perkembangan keadaan tamadun sekarang ini, tetapi masa tidak bertambah, maka saya mencadangkan supaya masa pembelajaran itu ditambah daripada pukul 8.00 hingga pukul 4.00 misalnya dan dengan cara ini kita akan dapat menyediakan kemudahan-kemudahan untuk melayani keperluan bagi dinikmati masa kanak-kanak itu dengan bermakna lagi dan juga dapat memenuhi keperluan pendidikan asas bagi membaca, menulis, mengira dan juga pengetahuan asas mengenai alam dengan lebih teratur.

[Timbalan Yang di-Pertua
mempengerusikan Mesyuarat]

Dan juga memenuhi keperluan bagi kegemaran bermain dan juga berinteraksi dengan rakan-rakan sebayanya dengan cara yang sihat, dan juga memenuhi keperluan untuk mendapat peluang memupuk bakat semula jadi kanak-kanak terutama dalam bidang seni dan juga rekreasi dengan lebih sempurna dan teratur serta memenuhi keperluan pendidikan sosial kanak-kanak mengikut nilai-nilai sosial yang dikehendaki dan sekolah akan menjadi satu tempat yang paling seronok dan memberikan pengalaman yang bermakna kepada

kanak-kanak itu apabila sebarang kegiatan yang dilakukan itu diperhati dan dikawal oleh guru.

Dalam sistem persekolahan biasa, ramai kanak-kanak tidak dapat memenuhi kehendak-kehendak ini dan juga keperluan jasmani dan juga rohani kerana ramai kanak-kanak itu yang terdiri daripada keluarga miskin dan juga masalah alam sekitarnya dan juga ketiadaan masa di sekolah yang cukup dan juga ketiadaan kemudahan dan juga bimbingan daripada guru atupun orang-orang tertentu. Jadi semua ini dapat dipenuhi apabila kita mengadakan masa yang lebih panjang kerana sebarang kelengkapan yang diperlukan oleh kanak-kanak ini dapat disediakan.

Sistem ini akan memberi sistem kepada sekolah merupakan institusi masyarakat yang membolehkan juga ibu-bapa melibatkan diri berkhidmat dengan secara sukarela dengan sekolah berkenaan dan juga aktiviti sekolah sentiasa menjadi perhatian kepada ibu-bapa secara dekat dan juga berlaku hubungan langsung di antara ibu-bapa dengan guru-guru kerana ada di antara ibubapa-ibubapa yang tidak bekerja dan juga yang mempunyai masa lapang boleh menolong perkara-perkara ini. Sistem ini boleh mengembangkan aspirasi ibu-bapa terhadap sistem pendidikan yang dikehendaki hasil daripada penglibatan langsung ibu-bapa dengan pihak sekolah.

Dalam memberi pendidikan yang menyeluruh untuk kanak-kanak, kita dapat menyediakan kemudahan pendidikan asas yang diperlukan ini dengan lebih sempurna dan menyediakan pendidikan tambahan seperti pendidikan dalam bidang agama juga bacaan Al-Quran dan juga pendidikan seni muzik dan rekreasi bagi menyelesaikan masalah ibu-bapa juga yang terpaksa menghantar anak-anak ini ke tempat tertentu untuk

mendapat didikan dan pengajian tambahan ini kerana jika kita ada di waktu petang maka akan menyelesaikan masalah ibu-bapa juga tidak menghantar anak-anak ini untuk mendapat kemudahan-kemudahan yang disebut itu, dan juga akan mengurangkan masalah penjagaan kepada kanak-kanak itu oleh ibu-bapa.

Ibu-bapa yang bekerja selalunya menghadapi masalah anak-anak yang pulang dari sekolah. Sebahagian besar masa kanak-kanak itu terbuang tanpa dibuat perancangan, apabila habis balik sekolah pukul 1.00, petangnya ibu-bapa tidak ada kerana bekerja, maka di masa itulah kanak-kanak ini akan membuat rancangan sendiri dan menjalankan kegiatan yang tiada terkawal. Ibu-bapa yang tidak bekerja pun akan mendapat masalah kerana sibuk mengurus rumahtangga, ini mungkin dapat disesuaikan jika sekiranya anak itu terus belajar sehingga petang. Sistem persekolahan sekarang ini, kanak-kanak menggunakan masa dengan lebih baik kerana sistem di sekolah ini akan membentuk kanak-kanak itu menggunakan masa yang lebih melalui kegiatan yang sihat, yang dirancang, juga yang dikawal oleh guru. Sekarang ini kita dapati bahawa sistem persekolahan yang ada sekarang ini kita dapat kalau kanak-kanak itu belajar waktu pagi maka pukul 5.00-5.30 kanak-kanak telah keluar tunggu bas, dan yang belajar petangnya pukul 10.30-1.00 sudah keluar dan diantara masa yang ini adalah merupakan masa terbuang bagi mereka dan juga terlampau awal bagi mereka. Kalau pukul 5.30 tunggu bas, maka sudah tentu pukul 8.00 cikgu mengajar dia tertidur. Jadi dengan sebab itulah kita memberi masa ini diubah supaya dapat memberi masa yang lebih luas kepada anak-anak ini dan juga dapat memberi peluang yang lebih baik kepada guru-guru apabila guru-guru ini mungkin dapat diberi pembantu guru dalam

menyelesaikan masalah-masalah yang lain, misalnya dari segi mengadakan makan tengahari dan juga sebagainya dan ini juga memberikan makanan yang seimbang kepada anak-anak kita.

Kita jangan lupa apabila kita mengadakan petang ko-kurikulum, anak-anak yang miskin, anak-anak yang jauh tidak balik dan mereka ini kadang-kadang tidak makan tengahari. Kita hanya mengadakan kokurikulum, mengadakan jadual itu dan ini tetapi kita terlupa memikirkan anak-anak itu tidak balik tengahari, tanpa dikawal, tanpa diberi makan yang sepenuhnya dan jika sekiranya persekolahan ini diatur dengan cara yang ada ini, saya rasa ini dapat dikawal dan juga dapat diberi satu cara supaya anak-anak miskin ini dapat makan waktu tengahari dan sama-sama dapat menikmati dan juga masa persekolahan anak-anak ini akan lebih panjang lagi. Tidaklah kita bercakap sekarang ini masa yang panjang bersama dengan ibu-bapa, jadi pembentukan pendidikan adalah terserah kepada ibu-bapa, tetapi apa salahnya kita katakan masa yang lebih panjang itu terserah kepada orang yang berpengalaman iaitu pendidik supaya dapat mendidik kita dalam satu hari selama 8 jam.

Ini juga dapat memudahkan orang yang bekerja suami-isteri, pagi hantar anak; petang boleh ambil anak bawa balik pukul 4.00 petang habis kerja, kalau tidak payah, tuang tengahari pergi ambil anak. Ada pegawai-pegawai pergi ambil anak tengahari, tinggal kerja pun ada. Jadi ini memberi peluang supaya mendapat keadaan ini lebih baik. Guru-guru pun mungkin lebih rajin dan yang mana-mana itu adalah reliefnya yang boleh dia rehat untuk sembahyang, itu penyusunan pihak Kerajaan. Apa yang penting ialah supaya masa yang lebih diberi kepada anak-anak itu untuk.

Timbalan Yang di-Pertua: Ya, Yang Berhormat!

Tuan Bujang bin Haji Ulis: Yang Berhormat kata ada yang tidur bila masuk ke kelas apabila bangun pukul 5.00 tunggu bas. Jadi ini memang adakah, Yang Berhormat? Saya hendak tanya sedikit.

Tuan Haji Wan Mohd. Najib bin Wan Mohamad: Tuan Yang di-Pertua, saya pun pernah jadi cikgu, saya tahu. Kalau pukul 10.00 pagi keluar rumah mengaji petang, pukul 1.00; pukul 2.00 tidak tidur tetapi kalau pukul 5.30 pagi menunggu bas, sudah tentu dia akan bangun pukul 4.30 pagi. Kalau pukul 4.30 bangun, pukul 8.00 sedap lena tidur. Cuba kita try sendiri melalui pengalaman di sekolah, jangan kita fikir anak pun tidak serupa dengan kita, anak serupa kita tambahan pula sekarang ini televisyen pukul 12.00 baru tidur. Kalau di kampung mungkin boleh tidur awal. Itu pengalaman lain pula, tetapi kalau di bandar-bandar sudah tentu pukul 10.00, pukul 11.00, pukul 12.00 tidur dan hendakkan dia jaga pukul 4.00 pagi tidak semudah yang kita jangka. Jadi apa salahnya masa ini dibahagi seolah-olah macam waktu pejabat juga sekolah ini dan tidak pula ada tuduhan kata cikgu mengajar sekerat hari.

Timbalan Yang di-Pertua: Bukan kanak-kanak sekolah sahaja yang tidur, ada yang tidak tidur lambatpun tidur! (*Ketawa*). Silakan, Yang Berhormat.

Tuan Haji Wan Mohd. Najib bin Wan Mohamad: Itu yang malas, Tuan Yang di-Pertua. Kembali kepada gunatenaga profesional yang ada dalam negara kita ini. Dalam gunatenaga profesional dalam negara kita ini, kita tidak akan mencapai pengimbangan antara kaum sekiranya rancangan dasar terakhir pada tahun 1990 ini tidak kita lipatgandakan, kerana ianya berdasarkan kepada trend pengajian tinggi di dalam dan di

luar negeri sekarang ini. Mengikut JPA yang telah membuat anjuran output tenaga profesional antara tahun 1981 kepada tahun 1995, jumlah tenaga profesional bumiputera akan ditingkatkan begitu banyak tetapi jumlah profesional bukan bumiputera juga akan meningkat dengan pesatnya. Jadi mengikut trend yang ada penglibatan tenaga profesional bumiputera pada target 30% hanya akan dapat dicapai pada tahun 1994.

Ini bermakna Kerajaan mesti melipatgandakan program latihan sekiranya Kerajaan hendak mencapai matlamat nisbah tenaga profesional mengikut komposisi kaum di negara ini ialah 55% bumiputera dan 45% bukan bumiputera.

Sebagaimana yang disebutkan tadi, anjuran ini dibuat dengan menggunakan straight line projection bagi output tenaga profesional dalam negeri. Dalam jangkaan universiti tempatan hanya akan berkembang 12% setahun dan bilangan pengambilan penuntut berdasarkan nisbah 55% dan 45% antara bumiputera dan bukan bumiputera mulai bagi Sessi 1984/1985 ini dan output tenaga profesional luar negeri pula bertambah bilangan penuntut bukan bumiputera dalam kadar 12.5% setahun, manakala bilangan penuntut bumiputera tetap sama seperti tahun 1982, maka straight line projection dibuat sehingga tahun 1995.

Berdasarkan anjuran ini maka pada tahun 1990 tenaga profesional bumiputera hanya berada sebanyak 76,050 orang, kira-kira 28.1% dan bukan bumiputera pula berada 194,300 orang, kira-kira 71.9% dan jurang perbezaan di antara kedua-dua ini ialah 118,250 orang dan pada tahun 1994 tenaga profesional bumiputera ialah 119,850 orang, kira-kira 30.1% dan bukan bumiputera 277,900 orang, kira-kira 69.9%, jurang perbezaan sebanyak 158,050 orang.

Tuan Yang di-Pertua, kalau kita berkehendakan tenaga profesional mengikut nisbah komposisi kaum iaitu 55% bumiputera dan juga 45% bukan bumiputera, maka masa yang lama mesti diambil bagi mencapai matlamat ini. Oleh itu, Kerajaan hendaklah melipatgandakan lagi pengambilan pelajar bumiputera bagi mencapai matlamat 55% tenaga profesional bumiputera.

Bagi mencapai target 55% kita perlu mempunyai pelajar bumiputera dilatih seramai 374,810 orang. Yang ada pada masa itu hanya 133,000 orang. Kekurangan ini sebanyak 241,800 orang. Maka dalam Rancangan Malaysia Kelima ini, Kerajaan hendaklah melatih pelajar bumiputera mulai tahun 1986 sehingga 1990 untuk menambahkan tenaga profesional bumiputera, maka latihannya mesti diadakan kepada tidak kurang daripada 50,000 orang pelajar setahun. Apakah Kerajaan mampu berbuat demikian? Hanya tepuk dada, tanya selera Tuan Yang di-Pertua.

Tetapi dalam Rancangan Malaysia Kelima ini pengaliran pelajar mengikut pelajaran tinggi bukan lagi tenaga profesional hanya seramai 42,000 pada tahun 1990 dan graduan ataupun penuntut yang lulus berijazah bagi peringkat pelajaran tinggi dari institusi awam dijangka sebanyak 106,100 orang. Ini semua sekali—tidak bumiputera sahaja. Ini adalah amat jauh dengan pencapaian matlamatnya. Oleh itu, Kerajaan mesti berbuat sesuatu supaya matlamat ini tercapai.

Saya suka juga menyebut tentang Kebudayaan Nasional. Sekarang ini heboh, Tuan Yang di-Pertua, orang menyebut tentang Kebudayaan Nasional. Apa yang penting dalam Kebudayaan Nasional ini, apakah kebudayaan itu mempunyai nilai-nilai kenegaraan ataupun nilai-nilai ke Malaysiaan. Kebudayaan Nasional ini sebagaimana yang kita tahu

berteraskan Kebudayaan Melayu yang berasaskan nilai-nilai Islam dan nilai-nilai yang baik yang wujud dalam masyarakat Malaysia. Kalau inilah kita hendak mewujudkan Kebudayaan Nasional, maka kita ketepikan perasaan kaum yang boleh merugikan kita. Banyak perkara. Misalnya, kalau sebut kebudayaan maka DAP pertama sekali akan sebut Tarian Naga hendak dijadikan Kebudayaan Nasional.

Tarian Naga ini kita tidak tahu sama ada Tarian Naga ini sebahagian daripada agama ataupun sebahagian daripada kebudayaan, tetapi kita tidak mahu, misalnya pelancong datang esok iaitu apabila orang China daripada negeri China datang ke negeri kita supaya kalau kita sambut dengan Tarian Naga maka mereka itu akan menganggapkan bahawa negara ini sebahagian daripada wilayah China, kerana kebudayaan Tarian Naga yang ditunjukkan dalam negara kita ini sama dengan yang di negeri China. Begitu juga tarian lain, mungkin tarian yang ada di sini yang dibuat oleh orang India sama dengan yang ada di negeri India dan kalau kita kata Tarian Melayu di sini, dia tidak sama dengan mana-mana, kadang-kadang Tarian Melayu ini sama dengan Tarian India pun ada, sama dengan Tarian China pun ada dan sama dengan taian-tarian orang lain pun ada. Jadi, kalau kita hendak mewujudkan satu Kebudayaan Nasional, begitu juga tarian, cara hidup, pakaian dan sebagainya maka kenalah diterima oleh masyarakat Malaysia seluruhnya.

Saya bukan hendak menyebut tentang ini sebagai satu daripada perkara-perkara yang menjadikan isu kepada mereka yang tertentu, tetapi saya sebut ini sebagai contoh bahawa perkara yang kita buat itu kenalah ada ciri-ciri ke Malaysiaan supaya bila orang menengok kebudayaan itu, wah! inilah kebudayaan Malaysia, inilah kepunyaan rakyat Malaysia dan

inilah kepunyaan orang-orang di Malaysia. Sebab itulah satu masa dahulu saya berkata: kalau kita hendak menjaga peradaban kita, misalnya kalau kita orang Cina, pergi ke negeri China; kalau kita orang India, pergi ke negeri India; kalau kita orang Arab, pergi ke Arab; kalau kita orang Jawa, pergi ke Jawa dan seterusnya begitu. Biarlah kita mengadakan ciri-ciri ke Malaysiaan jangan kita hanya mengambil bulat-bulat kebudayaan negara asing yang menjadi kebudayaan negara itu hendak dibawa masuk ke sini, hendak diaku juga kebudayaan kita. Ini yang kita tidak mahu. Apa salahnya kita mengubah corak-coraknya. Saya bukan hendak apa-apa.

Misalnya cari satu cara yang boleh menjadikan kebudayaan ini satu daripada perkara yang boleh menerima unsur-unsur yang ada dalam negara kita ini supaya dalam perkara ini kita hendaklah berfikir ke arah yang baik yang boleh membentuk satu cara yang boleh diterima oleh Malaysia dengan unsur-unsur dan ciri kebudayaan juga peradaban kita masing-masing. Jangan kita fikir ke arah yang boleh merugikan, kerana ini merupakan satu daripada alat perpaduan dan juga alat bagi kita untuk mewujudkan integrasi di antara kaum. Kalau kita fikir ke arah yang boleh merugikan, ianya boleh menjejaskan matlamat sebanar kepada perpaduan negara dan keselamatan negara dan kalau kita hendak berkeras dengan cara kita sendiri, dengan cara yang tidak boleh diterima oleh masyarakat-masyarakat lain.

Dengan itu, saya menyokong Rancangan Malaysia Kelima yang di bantangkan di Dewan ini pada hari Jumaat yang lepas. Sekian, terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua: Yang Berhormat dari Kapiti.

4.48 ptg.

Datuk Leonard Linggi Anak Jugah (Kapit): Tuan Yang di-Pertua, saya bangun untuk menyokong Rancangan Malaysia Kelima yang dibentangkan oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri di Dewan yang mulia ini.

Rancangan Malaysia Kelima ini sedang dilancarkan di waktu ekonomi Malaysia lembab oleh keadaan kemelesetan ekonomi yang berpanjangan. Dengan wajarnya kandungan dan objektif Rancangan Malaysia Kelima ini telah mengambil kira keadaan ekonomi sekarang. Cadangan rancangan Malaysia Kelima ini dalam pandangan saya adalah praktikal dan realistik.

Tuan Yang di-Pertua, dari segi ekonomi dan sosial, kemelesetan ekonomi dunia sekarang telah membawa kesan-kesan yang tidak menyenangkan. Dengan ini, negara kita menghadapi cabaran untuk membentuk dan melaksanakan dasar-dasar yang berpatutan sebagai tindakan untuk mengatasi kemelesetan ekonomi ini.

Walau bagaimanapun, kemelesetan ekonomi ini telah membantu kita untuk mengenal-pasti kelemahan dalam sistem ekonomi kita dan ini telah memberi peluang untuk perancang-perancang kita untuk menyemak semula strategi ekonomi kita supaya Malaysia dapat mencapai satu sistem ekonomi yang kuat dan bergantung kepada dirinya.

Pernah dikatakan bahawa ekonomi Malaysia adalah satu-satunya dalam dunia ini yang bergantung tinggi kepada perdagangan. Dalam tahun 1980 bahan eksport merupakan 60% daripada GDP Malaysia dibandingkan dengan 37% untuk Korea Selatan, 31% Indonesia, 28% United Kingdom, 25% Negeri Thai, 14% Jepun, 10% Amerika Syarikat. Pergantungan yang tinggi kepada

perdagangan ini membuat kita senang terkecam apabila ekonomi dunia meleset.

Tuan Yang di-Pertua, pasaran dunia tidak akan memberi "impetus" untuk perkembangan ekonomi Malaysia. Kemelesetan ekonomi dunia yang berpanjangan sekarang adalah dari segi struktur, dari ini menyebabkan struktur ekonomi Malaysia mesti diubahsuaikan, khususnya dengan merendahkan penggantungan kita kepada luar dan mengalih tekanan utama pembangunan masa depan kepada struktur dalam negeri supaya ekonomi kita dapat mengeluarkan bahan-bahan yang kita gunakan. Ini akan mengurangkan eksport.

Saya bercadang empat langkah-langkah ke arah self-reliance, Tuan Yang di-Pertua, dengan izin. Pertama, bahan makanan. Rancangan Kelima mengenali keperluan untuk meningkatkan sektor pertanian. Keperluan untuk meningkatkan pengeluaran bahan makanan tempatan adalah satu langkah ke arah yang betul, oleh kerana Malaysia membelanjakan banyak wang untuk mengimport makanan. Dalam tahun 1981 Malaysia membelanjakan \$3,000 million, atau \$3 billion untuk mengimport makanan. Tahun 1984—\$3.46 billion dan tahun 1985—\$3.64 billion.

Kedua, industri kecil. Dalam sektor industri lebih lagi galakan harus diberi kepada industri tempatan. Penggunaan sumber-sumber tempatan yang mengeluarkan barangan asas yang diperlukan oleh kaum majoriti kita yang miskin. Industri-industri kecil ini mengeluarkan bermacam-macam jenis barang, seperti makanan, alat-alat rumah, perabot, jala ikan dan bakul. Satu dasar industri mendalam berasaskan pembangunan industri kecil harus dibentuk dengan mengurangkan tekanan atas industri besar yang mengeluarkan barang-barang lumayan.

Ketiga, pembentukan teknologi tempatan. Pembentukan satu dasar teknologi yang berpatutan adalah komponen yang penting dalam cadangan peralihan kepada strategi pembangunan keperluan asas kearah self-reliance. Pergantungan kita sekarang kepada teknologi asing yang mahal bolehlah diganti dengan pembangunan yang berpatutan dan meningkatkan beberapa teknologi tempatan yang kecil, yang baik dari segi ecology, dan biasanya dibentuk dari sumber-sumber tempatan dan senang diperolehi oleh kaum miskin, misalnya teknologi perikanan yang boleh memberi lebih banyak peluang bekerja dan lebih baik dari segi ecology kalau dibandingkan dengan cara pukat tunda. Sama juga dalam pembinaan rumah-rumah Melayu tradisional ataupun teknologi pembinaan rumah-rumah panjang seperti di Sarawak.

Tuan Yang di-Pertua, keempat, perkhidmatan kesihatan. Dalam kawasan perkhidmatan kesihatan, pembangunan industri pharmaceutical patut diadakan. Pengeluaran dan import dan pemasaran ubat-ubat sekarang ini dikuasai oleh multi nasional syarikat asing. Import ubat-ubat sekarang berjumlah lebih dari \$20 million setahun. Jumlah pertukaran asing yang boleh dijimatkan oleh kita.

Tuan Yang di-Pertua, saya pun ingin menyentuh sedikit dari peranan sektor swasta yang dicadangkan dalam ramalan Rancangan Malaysia Kelima ini. Strategi Rancangan Kelima yang memperbesarkan lagi tanggungjawab sektor swasta sebagai jentera perkembangan dialu-alukan oleh pihak perniagaan. Sekitar perniagaan yang menggalakkan adalah perlu. Satu contoh untuk mewujudkan sekitar pelaburan yang menggalakkan adalah dengan mengadakan friendly regulation, dengan izin, ataupun peraturan yang menyenangkan.

Walaupun peraturan dan kawalan adalah perlu untuk mengekalkan keadaan yang teratur, peraturan-peraturan ini mestilah ditetapkan kepada had yang minima untuk menghalang penyalahgunaan dan penyelewengan. Peraturan-peraturan seharusnya tidak merumitkan perusahaan yang wujud sekarang untuk membangun dan membuat yang baru, mustahil untuk wujud ataupun, dengan izin, "regulation must not make it difficult for existing enterprise to thrive or impossible for the new one to make off". Khasnya saya ingin menyebut di sini tentang perintah ataupun ruling yang dibuat oleh Bank Negara berkenaan dengan "non performing loan".

Tuan Yang di-Pertua, pada masa yang susah ini kemungkinan untuk mana sahaja syarikat yang tidak membuat pembayaran tepat dengan masa adalah besar. Mengenakan perintah atas "non performing loan" ini dengan ketat pada masa ini dengan senang boleh membawa akibat buruk kepada syarikat-syarikat yang berpotensi baik seperti syarikat-syarikat yang tercebur dalam industri balak atau hartanah. Saya mohon kepada Kementerian Kewangan untuk menyemak semula dasar itu untuk kebaikan industri tersebut.

Tuan Yang di-Pertua, kos untuk perniagaan dalam Malaysia mestilah setanding, Kadar cukai kita amatlah menghalangkan. Kebiasaannya sekarang adalah untuk menurunkan cukai untuk membuat pelaburan lebih menarik. Negara jiran kita sudahpun mengambil langkah untuk mengurangkan cukai pendapatan, cukai persyarikatan dan cukai harta. Amatlah wajar bagi Malaysia turun sama. Langkah seperti ini akan dapat membinakan semula kepercayaan dalam perniagaan untuk mengatasi kemelesetan yang kita alami sekarang.

Saya juga rasa bahawa sistem cukai kita perlu dikaji semula. Buat masa

sekarang kita dicukai atas pendapatan dan bukan perbelanjaan. Sistem ini tidak menggalakkan penyimpanan, or in another words, dengan izin, does not encourage savings. Sistem yang lebih baik ialah mencukaikan perbelanjaan dan apa sahaja yang boleh disimpan oleh seseorang itu patut dikecualikan dari cukai. Misalnya jika seseorang itu berpendapatan \$3,000 sebulan, dan membelanjakan \$2,000 dan menjimatkan \$1,000, cukai pendapatan sepatutnya dikenakan ke atas \$2,000 itu.

Tuan Yang di-Pertua, dasar Kerajaan yang berterusan untuk mencapai sebuah negara yang bersatu dan membuang perbezaan sosio ekonomi yang "glaring" antara kaum adalah satu-satu yang dipuji. Rakyat telah diberi jaminan bahawa tiada siapa yang akan berasa berkurangan, pengenalan bangsa dengan fungsinya dalam ekonomi dan lokasi haruslah ditinggalkan. Tiada siapa yang boleh menafikan bahawa banyak telah dicapai sepanjang 15 tahun kebelakangan ini. Kemiskinan telah dikurangkan dari 40.9% kepada 18.4% di Semenanjung Malaysia. Mutu kehidupan telah meningkat.

Adalah menjadi kenyataan bahawa lebih banyak lagi harus dilakukan lebih-lebih untuk kaum bumiputera di Sarawak khasnya kaum bumiputera yang bukan Islam. Kemiskinan di kalangan kaum Dayak dan Orang Ulu adalah lebih tinggi dari 31.9%. Mutu kehidupan mereka belum meningkat, pendapatan purata bulanan mereka adalah jauh rendah dari \$384. Mereka sukar sekali mendapat perkhidmatan awam yang moden dan kemudahan sosial seperti air paip atau dengan izin, treated water system, elektrik dan perkhidmatan kesihatan yang mencukupi. Rancangan perumahan kos rendah jarang sekali, Tuan Yang di-Pertua, diadakan di kawasan pendalaman di Sarawak. Kebanyakan kawasan tidak ada jalanraya dan hidup

mereka masih susah. Mereka berasa tersingkir, berasa serba berkurangan dan kehampaan mula memasuki sistem perasaan mereka. Suatu langkah positif haruslah dilakukan dengan segera oleh kerana Malaysia setakat ini adalah dalam suku akhir rancangan 20 tahun.

Oleh kerana Kerajaan kini telah membuat dasar untuk membawa kaum-kaum miskin dan minoriti ke dalam saluran utama ekonomi, saya memohon kepada Kerajaan Pusat untuk mengambil langkah dengan segera untuk membawa kaum Dayak, Orang Ulu dan Lembawang di Sarawak ke dalam saluran utama ekonomi negara. Bagi pertamanya, tubuallah satu pasukan petugas untuk mengkaji kadar kemiskinan yang sebenarnya. Selepas kadar kemiskinan yang sebenarnya dikaji dan sebab-sebabnya diketahui barulah tindakan boleh menjadi positif dan bererti.

Agensi-agensi yang tepat untuk membangunkan luar bandar sarawak adalah agensi-agensi Persekutuan seperti FELDA dan FELCRA dan bersama dengan agensi-agensi Kerajaan Negeri Sarawak seperti SALCRA dan LCDA. Proses membasmikan kemiskinan dan menyusun semula masyarakat boleh dipercepatkan lagi. Saya memohon kepada Kerajaan Pusat untuk memberi peruntukan yang mencukupi dari \$5.7 billion untuk pembangunan tanah dalam Rancangan Malaysia Kelima ini kepada agensi-agensi ini untuk membasmi kemiskinan di luar bandar Sarawak. Saya telah diberi tahu Bahawa Kerajaan Negeri Sarawak telah mengeneipkan setengah juta ekar tanah untuk projek seperti ini.

Tuan Yang di-Pertua, kawasan dalam Persegi (Triangle) Tatau, Belaga dan Kapit adalah satu kawasan yang ideal untuk melancarkan projek seperti ini. Tanahnya subur. Projek

seperti ini bolehlah menempatkan orang-orang yang terlibat dalam projek Bakun yang dicadangkan dan juga orang-orang dari kawasan Ngemah, Katibas dan Baleh yang sekarang ini hidup hanya bergantung atas pertanian shifting cultivation.

Tuan Yang di-Pertua, kepada mereka yang mungkin kurang sedar atas keadaan penghidupan kaum bumiputera yang tinggal di kawasan pedalaman di Sarawak permohonan dan permintaan saya mungkin dianggap berlebihan tetapi orang-orang kami masih lagi belum ditarik dalam saluran utama aktiviti ekonomi yang besar, keuntungan yang mana telah dinikmati oleh kaum bumiputera yang lain. Kalaulah sense of belonging ataupun perasaan mempunyai hendak diwujudkan, keamatan negara dicapai dan kehampaan dielak, langkah-langkah mestilah diambil dengan segera supaya kaum bumiputera bukan Islam di Sarawak boleh juga sama menyertai proses pembangunan.

Akhir sekali peruntukan \$4,126.61 juta untuk Sarawak adalah adil memandangkan pendapatan negara kian berkurangan disebabkan kemelesetan ekonomi, saya dengan penuh harapan berharap peruntukan yang terhad ini akan digunakan dengan baik di mana ia sangat sekali diperlukan.

Timbalan Yang di-Pertua: Yang Berhormat dari Ipoh.

5.07 ptg.

Tuan Peter Chin Gan Oon (Ipoh): Tuan Yang di-Pertua, Rancangan Malaysia Kelima adalah satu rancangan yang realistik dalam erti-kata, bahawa harga-harga barangan utama yang menurun dan ekonomi antarabangsa yang lembab ada diambil kira dalam ramalan untuk 5 tahun akan datang. Bagaimanapun, pihak kerajaan masih cuba mengadakan pertumbuhan ekonomi sederhana

dengan kestabilan. Ini adalah satu tugas yang sukar yang dihadapi oleh pihak perancang dalam kerja menyediakan pelan tersebut. Saya percaya mereka telah berjaya. Saya mengucapkan tahniah kepada mereka atas satu kerja sukar yang telah dibuat dengan baiknya.

Tuan Yang di-Pertua, sudah cukup sukar kini dengan satu ekonomi yang lembab tanpa juga mengadakan pertumbuhan ekonomi. Dalam konteks ini adalah penting sebagaimana yang dinyatakan oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri iaitu untuk membantu sektor swasta, pihak Kerajaan pada sebenarnya akan mencipta satu suasana pelaburan yang sesuai lagi menarik. Adalah dirancang bahawa salah satu daripada langkah yang paling positif untuk menggalakkan pertumbuhan ekonomi ialah melalui sektor perindustrian khususnya pengilangan untuk eksport. Adalah penting iaitu suasana dan keadaannya mestilah tepat untuk menarik minat para pelabur terutamanya orang-orang asing yang mempunyai teknologi pengetahuan dan kewangan untuk melabur dalam sektor pembuatan itu.

Tuan Yang di-Pertua, malangnya pada masa kini satu daripada negeri kita, Sabah sedang menghadapi kegeloraan hasil perubatan tertentu orang-orang yang terdesak. Anasir-anasir perosak ini mahu mengadakan kekacauan untuk tujuan politik mereka, dengan mengadakan perselisihan, perbalahan dan pada amnya menggoncang negeri Sabah. Mereka berharap bahawa hasil langsung tindakan mereka itu ialah campurtangan Kerajaan Persekutuan dalam bentuk pemerintahan darurat.

Kerajaan Persekutuan mestilah menolak percubaan itu sebagai satu prinsipnya dan juga hendaknya jangan mengadakan satu precedence yang tak demokratik.

Saya ucapkan tahniah kepada Kerajaan Persekutuan kerana berdiri teguh dengan pendiriannya, iaitu tidak payah untuk pemerintahan darurat diisytiharkan oleh kerana pihak Polis sudah dapat mengawal keadaannya. Rusuhan-rusuhan dan tunjuk perasaan ini telah memberikan Malaysia satu imej yang buruk. Ramai pemberita asing kini berada di Sabah. Televisyen asing akan menunjukkan kereta-kereta dan bangunan-bangunan yang terbakar serta jalanraya yang lengang kerana keadaan yang tegang yang disebabkan oleh tujuan politik. Pada amnya pelabur-pelabur asing yang tidak tahu keadaan yang sebenar dan mungkin memikirkan negeri Sabah adalah seluruh Malaysia. Imej-imej begini mungkin memberi kesan yang salah, iaitu kegelisahan sedang berlaku di seluruh Malaysia. Maka adalah penting untuk Kerajaan Persekutuan memberhentikan kegeloraan bagini dengan serta-merta dan membiarkan rakyat memilih sebuah Kerajaan Negeri yang mereka mahu. Dengan cara ini kestabilan dan ketenteraman akan kembali kepada negeri Sabah. Beginilah keadaannya memandangkan kebanyakan penunjuk perasaan adalah orang-orang asing dan bukan anak-anak negeri Sabah.

Pada masa yang sama pandangan kepada dunia ialah Malaysia adalah sebuah negara yang demokratik. Jika bukan kerana gambaran-gambaran salah yang dipersembahkan oleh sebilangan kecil orang, orang-orang itu mahu mengambil alih Kerajaan Negeri dengan kacaubilau. Saya mengesa Kerajaan Persekutuan supaya mengambil tindakan serta-merta demi untuk suasana pelaburan, kalau tidak, walau macam mana menarik pun Rancangan Malaysia Kelima itu kepada pelabur asing, ianya tidak akan menggalakkan sebarang pelaburan asing. Akan menjadi satu perkara yang memalukan jika pada satu pihak Kerajaan

Persekutuan berusaha sedaya upaya untuk membawa masuk para pelabur, tetapi pada satu pihak lagi nampaknya membenarkan pendatang-pendatang haram di negeri Sabah untuk menakutkan para pelabur dengan ancaman kepada demokrasi di Sabah.

Tuan Yang di-Pertua, adalah menjadi tujuan Kerajaan menggalakkan sektor swasta untuk memainkan peranan utama bagi membantu negara mencapai matlamat pertumbuhan kita untuk Rancangan Malaysia Kelima. Ini adalah kerana pihak Kerajaan sendiri kena mengurangkan Belanjawan Pembangunannya supaya mengurangkan kekurangan itu. Ianya telah menyatakan dengan sejelas-jelasnya yang ia tidak akan memainkan peranan utama dalam menggalakkan pertumbuhan ekonomi. Bagaimanapun, pihak Kerajaan dapati sektor swasta setakat ini enggan atau tidak boleh memainkan peranan tersebut berbagai-bagai langkah diperkenalkan untuk menggalakkan pelaburan swasta.

Tuan Yang di-Pertua, kenapa begini? Walaupun saya percaya terdapat daya dinamik kepandaian bahawa pembaharuan serta pragmatisme kepada sektor swasta, saya percaya untuk menggalakkan sektor swasta melabur khususnya di sektor perindustrian, pihak Kerajaan mestilah sejauh mana yang boleh menghapuskan kawalan ke atas ekonomi. Saya gembira Kerajaan juga mempunyai pemikiran yang sama, malangnya di sini pemikiran saya berlainan dengan rancangan Kerajaan. Para perancang berfikir menghapuskan kawalan ke atas ekonomi berperingkat-peringkat seperti pindaan baru-baru ini ke atas peruntukan-peruntukan tertentu Akta Penyelarasan Industri atau ICA. Perubahan bagini adalah terlalu sedikit dan terlalu lambat. Pihak

Kerajaan mesti mengambil langkah-langkah yang berani lagi drastik untuk mengadakan perubahan struktur dalam usaha menghapuskan kawalan ke atas ekonomi. Pada masa kini pihak Kerajaan bertindak balas dengan mengadakan pindaan-pindaan sementara terhadap kaedah-kaedah dan peraturan yang pada pokoknya bukan menggalakkan pelaburan atau “disincentive to investment”, dengan izin. Di samping itu, pindaan itu dibuat setelah beberapa waktu dan selepas berlaku bantahan daripada kaum-kaum pengilang. Tafsiran saya mengenai mengambil langkah-langkah yang berani lagi drastik itu untuk menghapuskan kawalan-kawalan ke atas ekonomi itu ialah dengan menghapuskan sama sekali kesemua kaedah-kaedah dan peraturan yang menjadi penghalang pelaburan. Salah satu penghalang tersebut ialah ICA.

Tuan Yang di-Pertua, Malaysia masih sebuah negara yang berada walaupun kita sekarang menghadapi harga-harga barangan utama yang merosot. Negara-negara maju akhirnya tentu akan menggunakan lebih banyak barangan utama kita oleh kerana ianya lebih murah. Kuatnya di belakang permintaan terhadap komoditi kita inilah yang akan menjadi asas pertumbuhan sederhana yang kami jangka. Maka adalah penting bagi kita meletakkan satu asas yang kukuh untuk pertumbuhan ekonomi akan datang dengan menghapuskan dengan serta-merta semua penghalang kepada pelaburan. Jika kita tidak melakukannya sekarang bila ekonomi dunia pulih, para pelabur asing akan melabur di negara lain.

Tuan Yang di-Pertua, saya berasa keciwa mendapat tahu bahawa di bawah Rancangan Malaysia Kelima ini tiada usaha yang sebenar untuk mengatur semula penggunaan tenaga rakyat melainkan memperbaiki sektor-sektor di mana tenaga

bumiputera adalah kurang daripada bukan bumiputera. Misalnya pada muka 119 Jadual III—13 “Penggunaan Tenaga mengikut sektor dan bangsa”; di semua sektor dari perlombongan ke perkhidmatan Kerajaan, Rancangan Malaysia Kelima telah merancang penyertaan bertambah oleh kaum bumiputera dengan merugikan kaum bukan bumiputera, kecuali untuk sektor pertanian dan pembinaan. Pada sektor pertanian adalah diketahui umum bahawa kaum bukan bumiputera memang berasa perlucutan peluang-peluang. Sekali demi sekali soalan-soalan pernah ditimbulkan di Dewan yang mulia ini bahawa pembangunan tanah-tanah baru serta aktiviti-aktiviti pemulihan tanah yang dijalankan oleh FELDA, FELCRA, RISDA dan Pihak-pihak berkuasa Kemajuan Wilayah tidak menawarkan cukup peluang kepada kaum bukan bumiputera, khususnya kaum Cina.

Malangnya jawapan selalu Kerajaan ialah kaum Cina tidak berminat menyertai skim-skim kemajuan tanah. Jawapan itu adalah amat dikesali. Pihak Kerajaan nampaknya telah lupa bahawa adalah semata-mata kerana kekurangan peluang atau latarbelakang sejarah, maka Dasar Ekonomi Baru dirumuskan. Alat pelaksanaan NEP itu ialah rangka rancangan jangka panjang dan oleh kerana Rancangan Malaysia Kelima ini adalah yang terakhir maka ianya seharusnya membetulkan keadaan. Tetapi penggunaan tenaga kaum Cina dalam sektor pertanian dijangka kekal sama dengan 16.3% berbanding dengan 73% untuk bumiputera pada tahun 1990.

Secara perbandingan bila terdapat kekurangan kaum profesional dan teknikal bumiputera, pihak Kerajaan walaupun terdapat bebanan pendidikan yang dialami oleh kaum bumiputera, kerana latarbelakang sejarah telah berusaha sedaya-upaya

membetulkan keadaan itu sehingga pada tahun 1985, kaum bumiputera di bidang profesional dan teknikal telah meningkat kepada 54.4%, daripada pekerja-pekerja begini lebih separuh daripada jumlah tersebut.

Tuan Yang di-Pertua, saya harap pihak Kerajaan dapat mengkaji semua penggunaan tenaga dalam sektor pertanian untuk membolehkan penyertaan Cina yang lebih besar. Tuan Yang di-Pertua, saya harap Rancangan Malaysia Kelima ini akan dilaksanakan dengan sedemikian rupa, segala rakyat Malaysia tidak mengira asal-usulnya akan mempunyai bahagian kek ekonomi yang saksama.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat dari Kota Melaka.

5.23 ptg.

Tuan Lim Kit Siang (Kota Melaka): Tuan Yang di-Pertua, Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dalam usulnya mengenai Rancangan Malaysia Kelima telah meminta Dewan menyeru semua rakyat Malaysia dari segenap lapisan untuk berusaha dengan lebih gigih lagi serta melengkapkan diri mereka untuk menghadapi cabaran sosio-ekonomi dan politik yang lebih besar selaras dengan hasrat Rukunegara dan bersatu-padu untuk mewujudkan negara yang adil, progresif dan kukuh.

Kata-kata ini adalah amat menguriskan hati, akan tetapi ia tidak mencapai tujuan yang diharapkan dan tidak pula menimbulkan apa-apa reaksi. Sejak dua minggu kebelakangan ini, persoalan-persoalan yang asasi dan berleluasa telah timbul tentang sama ada Kerajaan Barisan Nasional adalah komited terhadap pembinaan sebuah negara yang adil, progresif dan kukuh—malah sama ada Kerajaan Barisan Nasional percaya lagi dalam Rukunegara.

Rukunegara telah mengabdikan negara Malaysia kepada lima matlamat akhir dan dua daripadanya ialah:

- (a) mencapai perpaduan yang lebih erat di kalangan seluruh masyarakatnya; dan
- (b) memelihara satu cara hidup demokratik;

Rukunegara telah mengikrarkan rakyat Malaysia kepada lima prinsip bagi mencapai matlamat-matlamat akhir ini, dan tiga daripadanya ialah:

- (a) Keluhuran Perlembagaan;
- (b) Kedaulatan Undang-undang;
- (c) Kesopanan dan Kesusilaan;

Sejak 12 hari lalu ini, rakyat Sabah khususnya dan rakyat Malaysia amnya, berhak menanya sama ada Kerajaan Malaysia telah menggantungkan kedua-dua matlamat ini dan tiga prinsip Rukunegara itu sehingga satu Kempen yang terancang untuk mempertingkatkan ketakutan, rasa tidak selamat, kegelisahan dan kekerasan melalui demonstrasi-demonstrasi, letupan-letupan bom, pembakaran dan rusuhan yang bertujuan menjatuhkan sistem Kerajaan yang terpilih di Sabah menerusi cara-cara yang tidak berpelembagaan dan tidak sah dari segi undang-undang yang bersifat kekerasan boleh dibenarkan menambah momentumnya tanpa dihentikan oleh pihak berkuasa yang berkenaan.

Rancangan Malaysia Kelima yang menggariskan agenda program pembangunan untuk lima tahun akan datang ini hendaklah menjadi peristiwa yang paling penting bagi rakyat dan negara setiap lima tahun. Ia sepatutnya memusatkan seluruh perhatian negara terhadap apakah jenis masa depan yang dibayangkan bagi rakyat kita.

Walau bagaimanapun, Rancangan Malaysia Kelima akan tercatat dalam sejarah Malaysia sebagai rancangan yang menimbulkan minat awam yang berkurangan sekali kerana rakyat terlalu leka dengan terlalu banyak isu-isu yang mempunyai kesan-kesan buruk yang luas seperti skandal \$2.5 billion BMF, tragedi Memali, kelembapan ekonomi, perpecahan Kerajaan 2M kepada pentadbiran Kerajaan 1M dan krisis Sabah.

Jumaat lalu apabila pembentangan Rancangan Malaysia Kelima oleh YAB Perdana Menteri di Dewan Rakyat ditayangkan terus-menerus kepada seluruh negara, tiada sesiapa pun di Sabah yang minat terhadapnya. Ia bukanlah disebabkan rakyat Sabah tidak menghormati Perdana Menteri atau tidak berminat terhadap Rancangan Malaysia Kelima itu, tetapi apa yang tersemat dalam pemikiran mereka ialah keselamatan mereka, keluarga serta hartabenda mereka.

Mereka tak sanggup untuk mengetahui apakah strategi-strategi pembangunan yang Kerajaan mempunyai untuk lima tahun akan datang ini atau apakah peruntukan yang diberi kepada Negeri Sabah. Mereka telah, malah sekarang juga memikirkan bila dan di manakah letupan bom akan berlaku, siapa yang terbunuh atau tercedera, mana satu hartakah yang musnah; bilakah demonstrasi, rusuhan, dan kebakaran akan berlaku lagi. Mereka tidak ada masa untuk rancangan Malaysia Kelima kerana mereka berasa marah bahawa pihak Polis dan Pihak Berkuasa Pusat telah gagal dalam tugas asas mereka untuk melindungi nyawa dan hartabenda, memelihara undang-undang dan ketenteraan awam kerana tidak syak lagi bahawa sekiranya kempen agitasi yang melibatkan demonstrasi-demonstrasi, letupan-letupan bom, pembakaran

dan perusuhan dicegah sejak mula-mula lagi pada hari pertama iaitu 12hb Mac, 1986 dengan pihak Polis memberitahu dengan sejelas-jelasnya kepada pengacau-pengacau bahawa mereka, dengan izin, mean business, segala racangan agitasi itu akan lenyap begitu sahaja.

Saya berada di Kota Kinabalu pada hari yang sama itu, dan Sabah dan seluruh bahagian Malaysia yang lain pada hari itu seolah-olah adalah dua dunia yang berasingan—YAB Perdana Menteri di Kuala Lumpur membentangkan Rancangan Malaysia Kelima secara terus-menerus melalui televisyen dari Dewan yang mulia ini dan seluruh negeri Sabah terganggu pula dengan persoalan yang paling asas sekali dalam setiap masyarakat—keselamatan nyawa dan hartabenda dan sama ada Polis dan Pihak Berkuasa akan menjalankan tugas mereka untuk menghentikan peningkatan ketakutan, kegelisahan dan kekerasan.

Ini mengikut hemat saya adalah alasan yang paling kukuh yang menolak dakwaan Kerajaan Dalam Rancangan Malaysia Kelima bahawa sejak lima belas tahun kebelakangan ini, matlamat menyeluruh Dasar Ekonomi Baru dan Rancangan Malaysia Kedua, Ketiga dan Keempat telah mencapai kemajuan yang agak baik dalam pencapaian perpaduan negara dan pembinaan negara.

Apabila kita membahas Rancangan Malaysia Kelima, kita tidak seharusnya melupakan matlamat menyeluruh Dasar Ekonomi Baru untuk memupuk perpaduan negara dan pembinaan negara. Satu ciri yang penting dalam perpaduan negara dan pembinaan negara ialah pengintegrasian serantau yang membawa kepada keeratan yang lebih antara negeri-negeri di Malaysia khususnya dalam mengintegrasikan Semenanjung Malaysia, Sabah dan Sarawak.

Rakyat Sabah tidak pernah berasa lebih terasing daripada Kuala Lumpur seperti sekarang sejak Sabah menyertai Malaysia 23 tahun dahulu iaitu dalam tahun 1963 kerana mereka menganggap Kuala Lumpurlah yang merestui Kempen agitasi dan peningkatan ketakutan, kegelisahan dan kekerasan menerusi demonstrasi-demonstrasi, letupan-letupan bom, pembakaran dan rusuhan yang menyebabkan kematian, kecederaan dan kerosakan hartabenda.

Saya tidak menyalahkan mereka atau kebanyakan rakyat Malaysia dan pemerhati-pemerhati dunia kerana membuat tanggapan ini kerana tidak ada sebarang penjelasan yang lain mengenai mengapa Polis dan Kerajaan Pusat tidak bertindak dengan tegas dan keras untuk hentikan kempen agitasi dan peningkatan ketakutan dan kekerasan yang tidak kurang dari satu komplot untuk menjatuhkan sistem Kerajaan yang terpilih melalui cara-cara tidak berpelembagaan.

Adalah jelas dan nyata bahawa pihak Polis dan Kerajaan Persekutuan tanpa mengisytiharkan darurat dan mengambil alih Kerajaan Negeri Sabah mempunyai kuasa dan Pasukan Polis yang cukup untuk bukan sahaja mematahkan kempen agitasi dan peningkatan itu tetapi juga memulihkan Sabah kepada keadaan biasa dalam tempoh masa beberapa hari sahaja.

Demonstrasi yang terbaharu sekali yang diketuai oleh bekas Ketua Menteri Sabah, Harris Salleh di Kota Kinabalu semalam merupakan satu "indictment" besar terhadap Polis Sabah dan Kerajaan Persekutuan.

Dalam tempoh 12 hari ini dari 12hb Mac, 1986 sehingga semalam, kempen agitasi dan peningkatan ketakutan, kegelisahan dan kekerasan telah meragut 5 nyawa. Sebanyak 31

letupan bom telah berlaku yang membunuh seorang dan mencederakan 14 orang lain, dan pihak polis telah menemui 14 butir bom yang tidak meletup, satu darinya didapati dalam Masjid Negeri di Kota Kinabalu. Satu rusuhan telah berlaku di Kota Kinabalu pada Mac 19 dan buat pertama kali dalam sejarah Sabah, perintah berkurung telah dikenakan di Kota Kinabalu dari petang hingga pagi. Harta-benda yang dimusnahkan atau rosak adalah bernilai kira-kira \$10 juta di seluruh negeri tersebut. Perniagaan telah henti dan sekolah-sekolah, pejabat-pejabat ditutup.

Ini adalah satu keadaan yang amat serius dan berat dan sesiapa sahaja yang ingin menunjuk perasaan dan mencipta kegelisahan pasti akan tahu, bahawa mereka akan menghadapi tindakan yang tegas dari pihak yang berkuasa. Tetapi berita televisyen malam tadi yang menunjukkan demonstrasi dan perarakan yang diketuai oleh Datuk Harris Salleh bermula seolah-olah para penunjuk perasaan itu mengambil bahagian dalam picnic, mereka bergurau dan ketawa seolah-olah mereka akan menikmati keseronokan dengan izin, a good time.

Apa yang terlintas dengan serta-merta dalam pemikiran ialah bahawa terdapat satu pakatan antara polis dan para penunjuk perasaan itu. Pihak Polis akan membenarkan para penunjuk perasaan berdemonstrasi dan meningkatkan ketakutan dan ketegangan sementara para penunjuk perasaan pula akan membenarkan pihak polis menembak gas pemedih mata, dikurung dalam Masjid Negeri, kemudian disaman!

Kesemua ini, adalah dengan izin, very good fun di mana pihak polis menunjukkan bahawa mereka telah mengambil tindakan sementara para penunjuk perasaan pula mencapai

matlamat mereka untuk mencipta ketakutan dan menegangkan keadaan di Sabah sebagai langkah ke arah rancangan mereka untuk mencipta satu keadaan yang memberi alasan untuk meminta Pusat mengambil alih dan mengenakan perintah darurat.

Adalah amat mustahil bahawa selepas 12 hari berlakunya letupan bom, pembakaran, perusuhan dan kerosakan kepada harta-benda, pihak polis masih membenarkan Datuk Harris Salleh dan para penunjuk perasaan untuk berhimpun dan berarak. Takkanlah polis yang bertanggungjawab, yang berazam memelihara undang-undang dan ketenteraman awam akan dibawa keadaan sedemikian akan membenarkan para penunjuk perasaan berhimpun dan berarak!

Apakah pihak polis boleh berkata mereka tidak tahu bahawa satu demonstrasi akan diadakan? Ini adalah jauh tidak boleh dipercayai dan sekiranya ini benar, maka seluruh pasukan polis Sabah hendaklah ditukar dan digantikan.

Apabila saya berada di Kota Kinabalu Jumaat lalu, saya sudahpun mendengar bahawa sesuatu peristiwa besar akan berlaku pada hari Ahad dan pada hari Sabtu pula, penduduk-penduduk Kota Kinabalu telah mendengar dan tahu cukup benar sehingga mereka tidak turun ke bandar pada hari Ahad itu.

Oleh hal yang demikian, saya terpaksa menyimpulkan bahawa polis Kota Kinabalu telah tahu lebih awal lagi tentang demonstrasi dan perarakan oleh Datuk Harris Salleh itu. Mengapakah polis Sabah tidak menggagalkannya dengan mencegah apa-apa perhimpunan para penunjuk perasaan daripada berlaku semalam? Takkanlah Datuk Harris Salleh akan berani menonjolkan diri dan mengetuai demonstrasi tersebut

sekiranya beliau memikir bahawa pihak polis adalah serius dan mungkin beliau akan ditembak! Beliau hanya akan menonjol diri sekiranya beliau benar-benar pasti bahawa walaupun terdapat dengan izin, lightning and thunder oleh pihak polis, tidak apa-apa yang akan berlaku kepada mereka kecuali satu saman yang akan dikeluarkan kepada mereka di bawah Seksyen 27 (8) Akta Polis 1967 kerana berhimpun secara haram yang memperuntukkan hukum denda maksimum sebanyak \$500 atau penjara enam bulan atau kedua-duanya.

Bagi seorang jutawan atau "billionaire" seperti Datuk Harris Salleh, beliau mampu menunjuk perasaan setiap hari dengan seramai 500 orang kerana denda yang biasa dikenakan untuk perhimpunan haram ialah \$150 dan ini bermakna belanja harian sebanyak \$75,000 bagi denda untuk seramai 500 orang yang akan berjumlah kepada \$2.2 juta bagi sebulan dan ini adalah dengan izin, chicken-feed bagi seorang seperti Datuk Harris Salleh. Sebaliknya beliau akan berjaya mempertingkatkan ketakutan, panik dan kekerasan di Sabah.

Bolehkah pihak polis Persekutuan menerangkan mengapa dalam keadaan yang begitu tegang di Sabah, mereka masih membenarkan tunjuk-tunjuk perasaan diadakan, sebelum mereka disuraikan?

Datuk Harris Salleh serta mereka yang berdemonstrasi di Kota Kinabalu semalam, Sandakan dan Tawau bukan sahaja melakukan kesalahan perhimpunan secara haram yang membawa kepada denda maksimum \$500, tetapi semenjak 12hb Mac, telah mengambil bahagian dalam suatu konspirasi bersama untuk menjatuhkan Kerajaan Negeri Sabah Datuk Joseph Pairin Kitingan, walaupun ia sekarang merupakan satu

caretaker government. Tujuan mereka adalah untuk mengeciwakan proses demokratik dan sistem Kerajaan terpilih. Cara-cara yang digunakan dalam konspirasi ini adalah tidak berperlembagaan serta bersifat kekerasan seperti pergolakan yang dirancang dan penyemaian perasaan ketakutan, ketegangan dan kekerasan yang merebak melalui demonstrasi-demonstrasi, letupan-letupan bom, pembakaran serta rusuhan, tanpa menghiraukan kehilangan nyawa, badan dan harta.

Dengan berbuat demikian, Datuk Harris Salleh serta penunjuk-penunjuk perasaan bukan sahaja melakukan kesalahan terhadap ketenteraman awam, malah juga kesalahan-kesalahan againss the State ialah treason, penderhakaan.

Saya menyeru kepada Polis serta pihak Persekutuan supaya memberkas Datuk Harris Salleh dan penunjuk-penunjuk perasaan atas kesalahan-kesalahan penderhakaan di bawah Seksyen 121(b) Kanun keseksaan, Seksyen ini memperuntukan power, dengan izin:

“Whoever compasses, imagines, invents or intends the overawing by means of criminal force or the show of criminal force the Government of Malaysia or of any State, shall be punished with imprisonment for life and shall also be liable to fine”.

Seksyen 121c pula memperuntukkan bahawa sesiapa yang bersubahat melakukan kesalahan-kesalahan penderhakaan akan mengalami hukuman yang diperuntukkan bagi kesalahan-kesalahan ini.

Bukti mengenai penggunaan dan penonjolan kekerasan jenayah untuk mengancam Kerajaan Negeri Sabah adalah jelas sekali semenjak 12hb Mac seperti demonstrasi-demonstrasi

haram, letupan-letupan bom, pembakaran dan rusuhan.

Dalam ucapan beliau pada hari Jumaat lepas, Yang Amat Berhormat Perdana Menteri telah berucap mengenai “mengatasi ancaman terhadap perpaduan, keselamatan dan kestabilan”, dan saya petik ucapannya.

“Kita mestilah berhati-hati dalam menghadapi ancaman-ancaman terhadap kestabilan masyarakat kita kerana tanpa kestabilan, adalah sukar bagi kita mengekalkan pembangunan.

Fahaman dan sikap yang melampau merupakan satu gejala besar yang menggugat kestabilan. Tidak ada tempat bagi fahaman melampau dalam masyarakat kita kerana ianya akan mengikis dan seterusnya memusnahkan segala yang telah kita capai dengan bertungkus lumus. Golongan pelampau begitu bersungguh-sungguh untuk mewujudkan konflik dan mereka sanggup mengorbankan keamanan dan kestabilan negara.

Mereka sentiasa mengganggu diri mereka sahaja yang betul dan tidak ragu-ragu untuk menggunakan kekerasan dalam usaha mendapatkan pengikut-pengikut, perhatian dan kuasa.”

Tuan Yang di-Pertua, Yang Amat Berhormat Timbalan Perdana Menteri berkata bahawa Malaysia tidak mampu serta tidak patut membenarkan pelampau-pelampau ini berada dalam masyarakat kita.

Diskripsi Perdana Menteri akan “pelampau” yang rela mengancam negara adalah begitu tepat dengan “mastermind” kempen ketakutan, ketegangan dan kekerasan yang dirancang di Sabah semenjak 12hb Mac.

Akan tetapi, rakyat Sabah dan Malaysia tidak melihat sebarang ketegangan dalam usaha Kerajaan Persekutuan untuk mengawal aktiviti-aktiviti mereka. Sebaliknya, rakyat mendapati bahawa Kerajaan Persekutuan bukan sahaja menutup satu mata, bahkan kadang-kadang kedua-dua matanya terhadap kegiatan-kegiatan mereka. Ataupun adakah Kerajaan Pusat mengawalkan "double standards" dalam menghadapi "ekstremis-ekstremis" yang rela mengorbankan keamanan dan kestabilan bahawa ada ekstremis yang "boleh dibenarkan" dan ekstremis yang "tidak boleh dibenarkan?" Soalan ini sering timbul apabila kita mengkaji semula peristiwa-peristiwa Sabah sejak 12hb Mac, 1986.

Pada 12hb Mac, 3,000 orang kebanyakannya pendatang-pendatang haram Filipino yang diketuai oleh Ahli Yang Berhormat dari Kota Belud dan Pemangku Setiausaha Agung USNO, Hamid Tun Mustapha, Timbalan Presiden USNO, Sekaran Dandai dan Naib Presiden BERJAYA, Abdul Malik Chua, telah menunjuk perasaan di luar Mahkamah Tinggi Kota Kinabalu di mana satu permohonan dalam kamar oleh bekas Ahli Dewan Undangan Negeri Bebas, Ghapur Salleh, untuk mendapat satu perintah untuk menahan Pilihanraya Umum Negeri Sabah dari diadakan. Penunjuk-penunjuk perasaan membentangkan sepanduk-sepanduk mengutuk Ketua Negeri Sabah, Tun Haji Mohd. Adnan Robert, dan Ketua Menteri Datuk Joseph Pairin Kitingan kerana telah membubarkan Dewan Undangan Negeri. Mereka bertepuk tangan dan bersorak apabila tujuh bom meletup satu demi satu dalam lingkungan setengah batu dalam pusat bandar yang telah mengakibatkan enam orang cedera.

Selepas menunjuk perasaan selama dua jam setengah, tanpa disuraikan

oleh polis walaupun mereka telah melakukan kesalahan yang besar melibatkan penderhakaan dan hasutan, penunjuk-penunjuk perasaan telah mengadakan satu perarakan 6 kilometer ke kediaman Tun Mustapha di Tanjung Aru di mana nasi bungkus dan minuman menunggu mereka.

Datuk Harris Salleh telah menyatakan pada hari yang sama bahawa PBS dan pucuk pimpinannya yang telah "disturbed the hornet's nests" semasa pilihanraya umum bukan April dan semasa pilihanraya-pilihanraya kecil kemudiannya.

Pada 13hb Mac, beberapa lagi letupan baru berlaku di Kota Kinabalu beberapa kejadian pembakaran di Tawau dan Sandakan dengan dua kematian dalam kebakaran di Tawau. Lebihkurang 600 orang telah berkumpul dalam Masjid Negeri di Kota Kinabalu lalu berdemonstrasi menentang Kerajaan PBS dan Ketua Menterinya dengan membentangi "placards", melontari batu ke atas pemandu-pemandu kenderaan serta mengeluarkan kata-kata kesat ke atas mereka.

Pada 14hb Mac, lebih 1,000 penunjuk perasaan tidak memperdulikan undang-undang dan ketenteraman dengan mengadakan satu perarakan haram dari Masjid Negeri ke kediaman Tun Mustapha pada lebihkurang pukul 1.00 tengahari di mana mereka diberi makanan dan minuman.

Perarakan itu bermula dari Masjid Negeri selepas sembahyang Jumaat pada tengah hari dan selepas satu perundingan di antara pemimpin-pemimpin USNO dan BERJAYA, termasuk Sakaran Dandai, Hamid Mustapha, Yahya Lampong dan Abdul Malek Chua. Pada 15hb, lebih kurang 600 orang terus menunjuk perasaan di Majlis Negeri.

Tun Mustapha, yang pulang ke Kota Kinabalu dari Kuala Lumpur pada awal hari itu mengakui dalam satu jawapan kepada pemberita-pemberita bahawa beliau telah mengeluarkan arahan bagi apa yang telah berlaku dalam beberapa hari kebelakangannya.

Berikut adalah transcript mengenai rakaman pita, dengan izin:

“Tun Mustapha (kepada pihak akhbar): Apa mahu tanya?

Pemberita: Tun, apa komen tentang apa yang sudah jadi dua tiga hari ini?

Tun Mustapha: Tidak ada komen. Saya punya arahan, pasal saya marah sama Pairin. . . . kerana dia tidak patuh kepada undang-undang sedangkan Mahkamah belum beri keputusan pembicaraan, dia bubarkan Dewan Undangan Negeri. Nombor satu penipu, nombor satu jahat. Saya akan hadapi dia. Itu sahaja. Tidak ada lain cakap saya.”

Tuan Yang di-Pertua, pada 16hb Mac, jumlah 600 orang yang telah terus menunjuk perasaan dalam Masjid Negeri telah berlipat ganda menjadi 3,000 untuk mendengar Tun Mustapha menyeru semua umat Islam berhimpun di Masjid itu untuk mempertahankan agama mereka.

Pada 17hb Mac, tunjuk perasaan yang ketiga diketuai oleh Sakaran Dandai dan Abdul Malek Chua, bersama-sama dengan 3,000 orang penunjuk perasaan berarak dari Masjid Negeri ke Mahkamah Tinggi, yang telah menolak permohonan untuk satu perintah menahan pilihanraya umum Negeri Sabah dari diadakan.

Pihak polis telah menembak gas pemedih mata terhadap penunjuk-penunjuk perasaan, yang bersenjata

dengan batang-batang besi, batu bata, ketul-ketul kayu, meneriak serta melemparkan batu ke atas kompleks-kompleks beli-belah, dan memecahkan cermin kereta.

Pada 18hb Mac, empat butir bom masa telah meletup di Sandakan dan membunuh Chong Tong Sin, seorang penjual surat khabar, dan mencederakan 4 anggota polis. Di Kota Kinabalu pula, demonstrasi “hold out” di Masjid Negeri telah berterusan.

Pada 19hb. Mac, rusuhan-rusuhan (riots) telah mencetus di Kota Kinabalu dan menyebabkan 2 kematian dan perintah berkurung dari 6 petang hingga 6 pagi dikenakan. Penunjuk-penunjuk perasaan diketahui oleh Yahya Lampong, Sakaran Dandai dan bekas-bekas Ahli Dewan Undangan Negeri Zaki Gusmiah dan Dayang Mahani Tun Ahmad Raffae telah berarak keluar dari Masjid Negeri. Mereka enggan menyurai apabila diperintah oleh polis. Apabila gas pemedih mata ditembak, mereka telah merusuh di Karamunsing membakar kereta-kereta kedai-kedai dan gudang-gudang dan menyebabkan kerugian berjumlah \$6.3 juta. Penunjuk-penunjuk perasaan telah balik ke Masjid di mana mereka telah dikurung oleh pihak polis.

Pada 20hb dan 21hb Mac, sejumlah 1,656 orang dari Masjid Negeri telah menyerahkan diri kepada pihak polis, dalam 2 kumpulan. Akan tetapi, pihak polis masih belum menerangkan mengapa mereka tidak memberkas Yahya Lampong, Sakaran Dandai, Zaki Gusmiah dan Dayang Mahani yang bukan sahaja berada di dalam Masjid Negeri pada malam tercetusnya rusuhan tersebut, bahkan mereka juga dilihat di Masjid Negeri pada malam 20hb Mac. Persoalan yang timbul ialah sama ada polis telah membantu mereka melepaskan diri.

Ahli Yang Berhormat dari Kota Belud dan ketiga-tiga bekas Ahli Dewan Undangan Negeri, Sakaran Dandai, Zaki Gusmiah dan Dayang Mahani sepatutnya diberkas dan dituduh di bawah seksyen 147 kerana merusuh, yang membawa kepada hukuman penjara 2 tahun, denda, atau kedua-duanya sekali.

Saya difahamkan bahawa Yang Berhormat dari Kota Belud telah melarikan diri ke Brunei. Saya telah menimbulkan perkara ini dengan Pesuruhjaya Polis, Haji Ahmad Maulana Babjee dan beliau telah menerangkan bahawa pihak polis sedang mencari beliau. Adakah Sakaran Dandai, Zaki Gusmiah dan Dayang Mahani telah juga melarikan diri ke Brunei?

Ini adalah salah satu daripada banyak aspek-aspek yang kurang memuaskan berhubung dengan pengendalian polis akan keseluruhan kempen ketakutan dan kekerasan semenjak 12hb Mac di mana suatu Suruhanjaya Siasatan Di-Raja mesti ditubuhkan untuk menyiasat keseluruhan konspirasi yang bertujuan menjatuhkan sistem Kerajaan terpilih di Sabah melalui cara-cara yang tidak berperlembagaan serta keras dan juga kelakuan polis dalam episode tersebut.

Suatu pola yang jelas adalah bahawa wujud suatu konspirasi yang mengarah seluruh kempen ketakutan dan kekerasan, dengan melibatkan tunjuk-tunjuk perasaan, letupan-letupan bom, pembakaran dan rusuhan untuk menjatuhkan sistem Kerajaan terpilih.

Yang lebih terkutuk ialah penggunaan pendatang-pendatang haram Filipina untuk mengambil bahagian dalam demonstrasi-demonstrasi, letupan-letupan bom, pembakaran dan rusuhan. Ini adalah seolah-olah membenarkan segolongan orang asing, yang saya anggar

seramai 300,000 orang bercampur tangan di dalam hal ehwal politik dalaman negara kita. Ini sahaja sudah merupakan satu perbuatan yang tidak taat setia, anti nasional dan menderhaka.

Saya menyeru Kerajaan Persekutuan supaya mengambil tindakan tegas untuk menegakkan undang-undang, menghormati Rukunegara dan memberkas kedua-dua bekas Ketua Menteri Sabah, Datuk Harris Salleh dan Tun Mustapha dan Ahli Parlimen USNO dari Kota Belud bersama-sama dengan 4 bekas Ahli Dewan Undangan Negeri USNO iaitu Sakaran Dandai, Dayang Mahani, Hamid Mustapha serta Zaki Gusmiah dan seorang bekas Ahli Dewan Undangan Negeri BERJAYA, Abdul Malek Chua. Ini adalah disebabkan konspirasi jenayah yang dimainkan mereka dalam kempen ketakutan dan kekerasan yang terancang untuk menjatuhkan sistem Kerajaan terpilih melalui cara-cara yang tidak berperlembagaan.

Tindakan tegas perlu diambil oleh Kerajaan untuk membebaskan rakyat Sabah dari ancaman yang ditimbulkan oleh Pendatang-pendatang haram Filipina.

Satu perkara yang sering timbul dalam fikiran rakyat Sabah ialah percakapan-percakapan bahawa orang MORO bersenjata dari Filipina Selatan akan datang ke Sabah untuk campur tangan dalam kempen ketakutan dan kekerasan untuk mengancam kestabilan negeri dan juga untuk membalas dendam peristiwa Lahad Datu tahun lalu.

Pihak polis dan Kerajaan Pusat harus berhenti memandang ringan perlindungan harta dan nyawa rakyat Sabah. Tanpa menggugat hak-hak demokrasi rakyat Sabah, tanpa mengisytiharkan darurat dan pengambilan alih oleh Pusat, Kerajaan

Pusat hendaklah menghantar anggota-anggota keselamatan dan polis tambahan khususnya polis marin, untuk melindungi rakyat Sabah dari kegelisahan dalaman dan ancaman luar.

Negeri Sabah harus berfikir dengan serius untuk menghantar balik semua pendatang-pendatang Filipina baik yang memperoleh atau tidak mempunyai permit bekerja balik ke Filipina. Saya tahu ini akan ditentang keras oleh USNO dan BERJAYA kerana pendatang-pendatang haram Filipina memainkan peranan penting dalam strategi mereka untuk merampas dan mengekalkan kuasa.

Sudahlah menjadi pengetahuan umum bahawa pendatang-pendatang atau pendatang-pendatang haram Filipina telah dikeluarkan dengan kad pengenalan biru dan telah juga didaftar sebagai pemilih dan ini masih berterusan. Ini barangkali menjelaskan ramalan Datuk Harris Salleh selepas beliau digulingkan oleh PBS dalam pilihanraya umum April 1985 bahawa PBS akan memerintah Kerajaan Negeri lebih satu penggal selama lima tahun sahaja. Beliau telah mengatakan kepada akhbar Star dalam bulan Mei, 1985, dengan izin:

"After the elections (Sabah general elections) the Malays have gone to USNO and either USNO or another Islamic Party may get 24 seats in a future election because a lot of people are getting citizenships and all that".

Tuan Yang di-Pertua, rakyat Sabah terdapat satu lagi konspirasi untuk mendaftar sebagai pemilih secara haram pendatang-pendatang dan pendatang-pendatang haram Filipina dan memberikan mereka hak mengundi dengan tujuan menukar peta politik negeri Sabah. Kini, di antara 48 buah kerusi Dewan Undangan Negeri Sabah, 21 adalah

kerusi yang mempunyai majoriti dari kaum Kadazan, 8 kerusi dengan kaum Tionghua sebagai majoriti dan 19 kerusi lagi dengan kaum Muslim/Melayu sebagai majoriti. Adalah ditakuti bahawa sekiranya pendaftaran pemilih secara haram pendatang-pendatang Filipina dan Indonesia dibenarkan berlaku tanpa disekat untuk selama tiga tahun, kedudukan kawasan-kawasan pilihanraya akan berubah kepada 16 kerusi dengan majoriti kaum Kadazan, 2 kerusi dengan majoriti kaum Tionghua dan 30 kerusi dengan majoriti Melayu/Filipina/Indonesia.

Pendaftaran pemilih secara haram orang-orang Filipina dan Indonesia hendaklah diberhentikan jika Kerajaan jujur dengan matlamat memupuk perpaduan negara dan pembinaan negara oleh kerana proses ini hanya akan menghancurkan apa-apa perpaduan negara yang telah tercapai setakat ini.

Semasa saya di Kota Kinabalu pada hari Jumaat lalu, saya telah ditanya sama ada saya ini jurucakap PBS. Saya ingin menerangkan di sini bahawa saya bukanlah bercakap untuk PBS kerana PBS mempunyai jurucakapnya sendiri dan pemimpin-pemimpinnya. Walau bagaimanapun saya adalah jurucakap demokrasi dan perpaduan negara. Sebenarnya setiap rakyat Malaysia harus menjadi jurucakap demokrasi dan perpaduan negara sekiranya kita mencintai kedua-dua ini.

Saya perhatikan bahawa ini diiktirafkan dalam Rancangan Malaysia Kelima yang berbunyi:

"Perpaduan dan pembinaan negara adalah satu matlamat jangka panjang yang perlu dicapai menerusi pendekatan-pendekatan dari berbagai aspek seperti faktor sosial, politik, kebudayaan dan psikologi. Usaha Kerajaan hanya merupakan satu aspek daripada

keseluruhan usaha untuk meningkatkan perpaduan negara. Perpaduan negara juga menjadi tanggungjawab setiap rakyat dan seharusnya mendapat perhatian dari setiap lapisan masyarakat. Oleh itu usaha perlu dibuat bagi membentuk dan menanam nilai-nilai, tanggapan dan sikap yang positif dalam membina masyarakat berbilang kaum yang mengamalkan sikap bertolak ansur, harmoni, saling faham-memahami, adil, jujur dan bersatu-padu”.

Dalam ucapannya, Yang Amat Berhormat Perdana Menteri telah berkata bahawa Kerajaan akan terus memberi kepimpinan untuk mengekalkan iklim pelaburan yang baik untuk membolehkan negara menghadapi kesulitan-kesulitan ekonomi di masa depan. Jika pengendalian krisis politik di Sabah di sepanjang tahun lepas oleh Kerajaan Persekutuan boleh digunakan sebagai ukuran, ia tidak mungkin mewujudkan keyakinan dalam kebijaksanaan atau kebolehan Kerajaan untuk berbuat demikian.

Sabah serta Malaysia pasti tidak akan dilanda dengan krisis demi krisis sepanjang tahun lepas jika Kerajaan Persekutuan telah dari dahulu-dahulu lagi menerima keputusan rakyat dalam pilihanraya umum bulan April, 1985 dan memberikan suatu amanat yang jelas kepada USNO dan BERJAYA supaya memainkan peranan sebagai pembangkang yang taat serta membina, dan bukan sentiasa cuba membolot kuasa melalui cara-cara undang-undang, Perlembagaan, politik serta di luar Perlembagaan.

Semasa saya berada di Kota Kinabalu, saya mendapat tahu bahawa akibat daripada liputan televisyen dunia mengenai demonstrasi di Sabah, letupan-letupan bom, pembakaran dan rusuhan yang mempunyai unsur-unsur agama, tempahan-tempahan

hotel dibatalkan dari sejauh Eropah. Kerajaan Persekutuan sedang membelanjakan berjuta-juta ringgit menjelang Persidangan PATA dalam usaha menarik pelancong-pelancong untuk menjadikan pelancongan suatu sumber hasil negara. Akan tetapi tindakan-tindakan di Sabah telah menggagalkan usaha-usaha ini.

Stabiliti politik adalah suatu bahan penting dalam mengadakan iklim pelaburan yang baik, samada pelaburan oleh rakyat Malaysia atau luar negeri. Ini tidak bermakna bahawa setiap negeri di dalam negara ini mesti diperintah oleh sebuah parti komponen Barisan Nasional. Ia adalah berdasarkan penerimaan sistem demokrasi berparlimen oleh semua parti politik, mengiktirafkan hak rakyat untuk memilih Kerajaan yang mereka kehendaki, walaupun parti yang berlainan.

Jika para pemimpin UMNO bersedia menerima prinsip ini, maka Harris Salleh atau Tun Mustapha tidak akan mereka rancangan serta membiayai operasi-operasi untuk menjatuhkan Kerajaan PBS berkuasa sekali lagi secara langsung atau tidak langsung. Saya telah difahamkan bahawa Harris Salleh adalah “financier” utama dalam menjatuhkan Kerajaan PBS baru-baru ini, khususnya dalam usaha memujuk Ahli Dewan Undangan Negeri PBS berpaling tadah, supaya Kerajaan PBS hanya mempunyai minority Ahli Dewan Undangan Negeri yang terpilih. Inilah yang telah menyebabkan pembubaran Dewan Undangan Negeri Sabah oleh Datuk Joseph Pairin Kitingan.

Saya menyeru kepada Perdana Menteri untuk membentangkan suatu Kertas Putih di Parlimen mengenai kempen ketakutan dan kekerasan serta konspirasi menjatuhkan sistem Kerajaan terpilih di Sabah, kerana ini

mesti dianggap seserius skandal BMF dan peristiwa Memali. Rakyat Sabah dan Sarawak tidak patut diberikan peluang merungut bahawa hanya apa yang berlaku di Semenanjung Malaysia sahajalah yang dianggap penting tetapi bukan apa yang berlaku di Sabah atau di Sarawak.

Pada hari ini, Yang Amat Berhormat Perdana Menteri telah mengadakan lawatan yang diadakan begitu lewat ke Sabah dan beliau membawa bersamanya satu formula UMNO mengatasi krisis politik Sabah. Saya ingin mengetahui mengapa ianya merupakan satu formula UMNO dan bukan formula Barisan Nasional. Sekali lagi, ini menunjukkan betapa signifikan dan relevannya parti-parti anggota Barisan Nasional yang lain, yang hanya memainkan peranan, dengan izin, "to do and die" and "not to reason why" serta menjadi "yes-men" dalam Parlimen dan dalam Kabinet dan "yes-party" dalam Barisan Nasional.

Tidak ada perlunya bagi apa-apa formula UMNO untuk mengatasi krisis palsu di Sabah kerana ramuan untuk menyelesaikan krisis politik di Sabah boleh didapati dalam Rukunegara, iaitu matlamat perpaduan negara, demokrasi serta prinsip-prinsip keluhuran perlembagaan, kedaulatan undang-undang, kesopanan dan kesusilaan. Semua ini diikuti, krisis Sabah boleh diatasi.

Adalah jelas pemimpin-pemimpin Barisan Nasional di peringkat Persekutuan dan Negeri telah melupai akan Rukunegara dan mereka hendaklah merujuk kepada matlamat-matlamat dan prinsip-prinsip Rukunegara terlebih dahulu sebelum mereka melaung-laungkan mengenai Rukunegara tanpa mengetahui apakah erti sebenarnya.

Tuan Yang di-Pertua, saya telah menyentuh begitu banyak mengenai krisis Sabah kerana ia merupakan satu ujian akan demokrasi dan pembinaan negara Malaysia. Terdapat juga masalah-masalah pembinaan negara yang lain seperti dibuktikan oleh peningkatan polarisasi kaum dan agama di negara ini tetapi saya tidak bercadang untuk membicarakannya di sini. Akan tetapi satu contoh yang ingin saya membawa ke perhatian Dewan ini untuk menunjukkan bahawa kata-kata yang sedap dan manis yang terkandung dalam Rancangan Malaysia Kelima kerap kali dilupai selepas ia ditulis dan dicetak.

Mengenai pembinaan negara, Rancangan Malaysia Kelima berkata:

"Sikap yang lebih memahami dan menghormati nilai-nilai sensitif dalam sesebuah masyarakat serta menerima pengalaman-pengalaman dan nilai-nilai yang seragam juga merupakan unsur penting ke arah menggalakkan keharmonian dan toleransi antara kaum, di samping memperkukuhkan lagi hubungan antara rakyat Malaysia." Dari pengalaman saya selama 20 tahun ini, nampaknya kata-kata ini adalah semata-mata untuk rakyat Malaysia tetapi ia bukanlah menjadi satu garis panduan untuk kakitangan-kakitangan Kerajaan dan pegawai-pegawai awam.

Saya boleh memberi satu senarai penuh katalog mengenai ketidak sensitiviti Kerajaan terhadap sensitiviti-sensitiviti pelbagai kaum di negara ini. Contoh yang terbaharu sekali ialah keputusan untuk melantik seorang beragama Islam menjadi Guru Besar Sekolah Menengah Convent Kota di Taiping mulai 1-4-1986, satu sekolah yang terbesar sekali di Taiping. Ini adalah bercanggah dengan prinsip, dengan izin, perundingan maksima atau maximum consultations seperti dipersetujui

antara Pihak Berkuasa Sekolah-sekolah Kristian dan Kementerian Pelajaran dalam tahun 1984.

Masyarakat Katolik di Taiping dan di Malaysia berasa terkilan kerana perbuatan ini menunjukkan bahawa perasaan mereka itu tidak diambil kira dan keprihatian mereka supaya ciri-ciri dan identiti sekolah-sekolah mission hendaklah dipelihara, tidak dihiraukan langsung. Keprihatian ini termasuk:

- (1) Hak ibubapa-ibubapa untuk menghantar anak-anak mereka ke sekolah pilihan mereka.
- (2) Hak ibubapa untuk mendapatkan agama diajar anak-anak mereka dalam sekolah-sekolah mission.
- (3) Hak sekolah-sekolah mission untuk mengajar agama kepada kanak-kanak Katolik melalui bantuan guru-guru Katolik yang tidak sepatutnya didera kerana berbuat demikian.
- (4) Hak mana-mana sekolah mission untuk diuruskan oleh seorang Gurubesar yang beragama Katolik kerana ini akan membolehkannya memahami lebih serta berkongsi keperluan-keperluan agama para pelajar Katolik serta memelihara nilai-nilai yang dijunjung oleh sekolah-sekolah mission.

Saya berharap Yang Berhormat Menteri Pelajaran akan campurtangan dengan serta-merta dalam perkara ini untuk membetulkan masalah-masalah dan isu-isu ini yang dihadapi oleh sekolah-sekolah mission menurut keempat-empat prinsip yang saya telah huraikan tadi kerana sekolah-sekolah mission telah memberi sumbangan yang besar terhadap pelajaran di Malaysia sejak 150 tahun ini.

Tuan Yang di-Pertua, dalam ucapannya, Yang Amat Berhormat Perdana Menteri telah berkata bahawa langkah-langkah akan diambil untuk mengurangkan secara beransur-ansur saiz dan peranan sektor awam melalui perkukuhan atau konsolidasi untuk memastikan kecekapan, akauntabiliti dan daya pengeluaran dalam pengurusan jabatan-jabatan Kerajaan dan perusahaan-perusahaan awam.

Prinsip akauntabiliti telah menjadi mangsa terbesar di bawah pentadbiran sekarang. Ini adalah amat ironik kerana pentadbiran 2M bermula dalam tahun 1981 dengan heboh-heboh tentang komitmennya terhadap akauntabiliti awam dengan menggunakan Ketua Audit Negara, Tan Sri Ahmad Noordin sebagai simbol komitmen Kerajaan. Kini Tan Sri Ahmad Noodin merupakan satu personaliti yang sering dimaki hamun yang juga membayangkan pengunduran atau retreat Kerajaan dari prinsip akauntabiliti awam.

Ini jelas ternampak dengan skandal BMF berjumlah \$2.5 billion. Sungguhpun Kerajaan menuntut bahawa ia telah menerbitkan Laporan Akhir BMF yang disediakan oleh Jawatankuasa Siasatan Ahmad Noordin dengan kerelaan sendiri, dan bukan kerana tekanan orang ramai, orang ramai lebih tahu. Jika tuntutan ini benar, maka mengapakah Menteri-menteri dan Ahli-ahli Parlimen Kerajaan bersungut Tan Sri Ahmad Noordin melebihi syarat-syarat rujukan mereka, beliau membuat seruan terbuka supaya Laporan Akhir BMF diterbitkan.

Sejak perlantikannya sebagai Pengerusi Jawatankuasa Siasatan BMF dalam bulan Januari, 1984, Tan Sri Ahmad Noordin telah mengeluarkan kenyataan atau interview tentang siasatan itu. Selama dua tahun, Kerajaan tidak membuat

sebarang bantahan — oleh kerana ini memberi gambaran kepada rakyat bahawa Kerajaan jujur dalam menyiasat secara dalam, skandal BMF. Tetapi apabila Tan Sri Ahmad Noordin menyeru penerbitan Laporan Akhir BMF, Kerajaan mula memetik Perintah Am 17. Yang Berhormat Menteri Kewangan dalam jawapannya atas perbahasan Titah Ucapan DiRaja berkata bahawa Perintah Am melarang pegawai-pegawai awam dari membuat sebarang kenyataan awam secara bertulis ataupun lisan, khususnya jika kenyataan itu boleh menjejaskan kewibawaan Kerajaan.

Saya meminta Yang Berhormat Menteri Kewangan menerangkan bagaimana seruan Tan Sri Ahmad Noordin supaya Laporan Akhir BMF diterbitkan boleh menjejaskan kewibawaan Kerajaan memandangkan beliau sendiri telah menuntut bahawa Kerajaan memang mahu mengumumkan laporan ini kepada orang ramai dari awal lagi? Jelas sekali Kerajaan mempunyai satu-satu yang perlu disembunyi dan ia terpaksa mengumumkan kepada orang ramai Laporan Akhir BMF. Ini menerangkan kemarahan Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dan pemimpin-pemimpin Kerajaan terhadap Tan Sri Ahmad Noordin.

Saya mendapati serangan-serangan ke atas Tan Sri Ahmad Noordin dan Chooi Mun Sou, dua orang ahli Jawatankuasa Siasatan BMF, paling tidak perlu dan tidak senonoh dan juga remeh-remeh serta tidak mengenang budi, dengan izin, in poor taste and unwarranted.

Selepas ucapan Yang Berhormat Menteri Kewangan, Kerajaan telah mengeluarkan sebuah cerita dalam akhbar mensifatkan bahawa Tan Sri Ahmad Noordin masih belum mendapat kebenaran daripada Ketua Jabatannya sebelum beliau boleh menerima anugerah Magsaysay

Award dan Tun Razak Award lalu mencadangkan seolah-olah Tan Sri Ahmad Noordin telah melakukan sesuatu yang, dengan izin, dishonourable dan ignoble. Saya pasti Tan Sri Ahmad Noordin bersedia untuk mengisytiharkan kepada orang ramai aset-aset beliau dan yang dimiliki oleh keluarganya untuk menunjukkan bahawa beliau tidak mengumpul apa-apa keuntungan secara haram dalam masa dan melalui karier perkhidmatan awam. Tetapi, adakah Yang Amat Berhormat Perdana Menteri, Menteri Kewangan dan semua Menteri Kabinet bersedia untuk mengisytiharkan aset-aset mereka dan yang dimiliki oleh waris-waris mereka kepada orang ramai untuk menegakkan prinsip kejujuran dan kewibawaan integriti awam.

Sebenarnya, dengan membuat pengisytiharan ini, Yang Amat Berhormat Perdana Menteri boleh mematikan dengan muktamadnya khabar-khabar angin bahawa beliau adalah di antara Perdana Menteri terkaya ataupun orang-orang terkaya dalam dunia yang beliau telah khasnya keluar di kaca TV dalam program Hal Ehwal Semasa untuk menafikannya. Adakah Kerajaan kini mencadangkan bahawa Tan Sri Ahmad Noordin sepatutnya sekarang menulis kepada Yayasan-yayasan Magsaysay Award dan Tun Razak Award dan meminta mereka mengadakan satu upacara pemulangan kembali anugerah-anugerah itu, supaya beliau dapat seterusnya meminta kebenaran Kerajaan Malaysia sebelum menerimanya.

Suratkhabar STAR telah menganugerahkan Tan Sri Ahmad Noordin bersama-sama dengan 2 orang lain Jawatankuasa Siasatan "Men of the Year 1985" dan menghadiahkan setiap daripada mereka satu lencana yang dicungkir dengan pengumuman muka depan STAR itu. Patutlah Tan Sri Ahmad

Noordin sekarang memulangkan lencana itu kepada *STAR*, ataupun kepada Perbendaharaan Negara kerana ia mungkin bernilai lebih daripada \$100.

Yang Berhormat Menteri Kewangan dan Kerajaan berasa begitu marah kerana Jawatankuasa Siasatan telah meminta nasihat "Queen's Counsel" mengenai rahsia bank dan penerbitan Laporan Akhir itu. Apa yang telah dilakukan oleh **Jawatankuasa** adalah di dalam lingkungan syarat-syarat rujukannya, iaitu, dengan izin, "to determine and enquire into and report on the measures which are necessary in order to ensure the due and proper administration of BMF in the future". Jawatankuasa Siasatan jelasnya berpendapat bahawa penerbitan Laporan itu adalah suatu langkah yang perlu Permintaan Nasihat Queen's Counsel juga tidak boleh dikatakan melebihi syarat-syarat rujukan serta peranan Jawatankuasa.

Yang Berhormat Menteri Kewangan juga telah menyalahkan Tan Sri Ahmad Noordin dan Chooi Mun Sou kerana memorandum bersama kepada Perdana Menteri yang menyatakan kesediaan mereka untuk memikul tanggungjawab ke atas Laporan Akhir BMF. Ini adalah amat tidak adil. Yang Amat Berhormat Perdana Menteri sendirilah yang telah menekankan bahawa Tan Sri Ahmad Noordin mesti mengumumkan secara awam kesediaannya untuk memikul tanggungjawab ke atas Laporan tersebut sebelum Kerajaan menerbitkannya. Jika Yang Berhormat Menteri Kewangan hendak menyalahkan sesiapa, beliau patut menyalahkan Perdana Menteri kerana mengenakan satu syarat yang begitu mustahil berhubung dengan satu perkara kepentingan awam yang begitu berat. Tan Sri Ahmad Noordin dan Chooi Mun Sou sepatutnya dipuji dan bukan dikritik kerana kerelaan

mereka untuk memikul tanggungjawab ke atas Laporan Akhir BMF itu.

Dalam jawapannya, Yang Berhormat Menteri Kewangan telah merujuk kepada dokumen Ahli Yang Berhormat dari Ulu Muda, bahawa Chooi Mun Sou melakukan percanggahan kepentingan (conflict of interest) kerana menjadi peguamcara bagi Kerajaan Hong Kong dalam, dengan izin, "proceedings for the Deposition of Evidence" di Mahkamah Tinggi Malaya baru-baru ini sebagai anggota Jawatankuasa Siasatan.

Saya dapati bahawa kesibukan Menteri Kewangan dan Ahli Yang Berhormat dari Ulu Muda dengan apa yang diperlihatkan sebagai conflict of interest paling membingungkan. Seperti dinyatakan oleh Tan Sri Ahmad Noordin di Kuching beberapa hari yang lalu, syarikat guaman Chooi Mun Sou tidak menerima perlantikan sebagai peguamcara bagi Kerajaan Hong Kong atas kes-kes jenayah George Tan, sehingga selepas pembubaran Jawatankuasa Penyiasat BMF dan penyampaian Laporan Akhir kepada Bank Bumiputra Malaysia Berhad.

Saya tidak melihatkan "conflict of interest", malah kepentingan yang complementality of interest" dan dengan "conflict of interest". sekiranya keazaman bersama kedua-dua Kerajaan Malaysia dan Hong Kong untuk membawa pesalah-pesalah BMF itu ke muka pengadilan. Saya pasti bahawa Chooi Mun Sou akan dengan relanya memberikan perkhidmatan beliau kepada Kerajaan Malaysia, jika Kerajaan Malaysia sedia menggunakan kepakaran beliau untuk mendakwa pesalah-pesalah BMF itu di Malaysia. Sebenarnya inilah tawaran anggota-anggota

Jawatankuasa Penyiasat dalam ketiga-tiga Ikhtisar Khas atau Special Briefs, di mana mereka berkata bahawa mereka rela memberi sebarang pertolongan yang mungkin diperlukan oleh pihak-pihak Polis Malaysia.

Yang Berhormat Menteri Kewangan telah menuduh saya sebagai takut meneruskan dengan kata-kata 24 jam yang diberikan oleh saya di dalam Dewan yang mulia ini pada 11hb Mac, 1986 kepada Bank Bumiputera untuk membuat laporan Polis terhadap bekas Lembaga Pengarah BBMB yang diketuai oleh Pengerusinya waktu itu, Dr Nawawi Mat Awini, mengenai pembelian aset-aset di Amerika Syarikat yang sebenarnya bertujuan menjadi jaminan (security) bagi pinjaman-pinjaman BMF.

Saya tidak perlu takut. Saya telah menukar fikiran saya apabila saya menyedari bahawa sekiranya saya membuat laporan Polis, maka BBMB akan terlepas dari tanggungjawabnya untuk melaksanakan perakuan-perakuan yang disyorkan oleh Jawatankuasa Penyiasat. Pihak BBMB akan berkata pula bahawa disebabkan saya sudahpun membuat laporan Polis, maka tidak perlu baginya untuk membuat laporan Polis yang sama. Saya sudah pasti akan membuat laporan Polis sekiranya pihak BBMB terus enggan bertindak.

Namun Yang Berhormat Menteri Kewangan telah mendedahkan semasa menggulung perbahasan Khamis lalu bahawa MBBMB telahpun pada 6hb Mac, 1986 membuat laporan Polis terhadap bekas Lembaga Pengarah BBMB yang diketuai oleh Dr Nawawi serta pengarah-pengarah BMF ke atas transaksi US\$85 juta yang melibatkan pembelian aset-aset Carrian di Amerika Syarikat.

Saya mengalu-alukan pendedahan ini kerana inilah yang ditekankan oleh

saya. Akan tetapi saya ingin bertanya Yang Berhormat Menteri Kewangan mengapakah beliau dan Yang Amat Berhormat Perdana Menteri menyembunyikan maklumat ini daripada Parlimen selama dua minggu. Maklumat ini sepatutnya termuat dalam Kertas Putih Kerajaan dan sekiranya ia tidak sempat dilakukan untuk sebab percetakan satu addendum berasingan kepada Kertas Putih hendaklah diberi kepada Ahli-ahli Parlimen.

Kedua-dua Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dan Yang Berhormat Menteri Kewangan telah melanggar hak keistimewaan Parlimen dengan menyembunyikan maklumat-maklumat ini selama dua minggu daripada Parlimen mengenai laporan Polis BBMB yang dibuat pada 6hb Mac itu. Apakah sebabnya maklumat ini disembunyikan?

Dengan mengambil ingatan bahawa pihak BBMB telah bertindak secara ganjil dalam beberapa tindakan susulan, misalnya dalam membenarkan tujuh writ saman untuk mendapat balik US\$138 juta dari George Tan meluput, apakah BBMB juga memikirkan tentang kemungkinan yang sama iaitu untuk menarik balik laporan Polis terhadap Dr Nawawi dan bekas Lembaga Pengarah BBMB selepas peredaran satu masa yang sesuai? Laporan dibuat supaya boleh jawab di Parlimen, bila ditekan ada buat laporan, kalau tidak ditekan tidak payah bongkar dan boleh diam-diam tarik balik.

Saya mendapati bahawa jawapan Yang Berhormat Menteri Kewangan ke atas skandal BMF adalah seolah-olah scandalous kerana beliau gagal menumpukan perhatian kepada isu-isu sebenar dan sebesar dalam skandal tersebut. Beliau sebaliknya mengambil, dengan izin, cheap pot-shots terhadap DAP kerana kononnya cuba mempolitikkan Laporan Akhir

BMF, walhal beliaulah yang paling salah melakukan kesalahan ini.

Umpamanya, Yang Berhormat Menteri Kewangan telah menuduh saya sebagai mempunyai niat jahat yang inginkan Bank Bumiputera mengalami kerugian yang lebih besar apabila saya mencadangkan bahawa kedua-dua jilid Laporan Akhir BMF itu dicetak dan dijual kepada orang ramai dengan harga \$10 atau \$20 setiap set. Dan sekejap lagi pula, beliau sendiri ingin, dengan izin, claim credit ke atas keputusan Kerajaan untuk mencetak dan menjual kedua-dua jilid Laporan Akhir BMF kepada orang ramai dengan harga \$40.

Saya rasa tidaklah perlu bagi saya untuk menjawab, dengan izin, cheap not-shots seumpama itu. Biarlah rakyat Malaysia menghakimkan siapa yang sebenarnya serius dan siapa yang flippant dan dengan izin, frivolous. Apakah Yang Berhormat Menteri Kewangan benar-benar mahukan rakyat mempercayai bahawa Kerajaan begitu pandang berat terhadap penjimatan \$20 bagi setiap dua jilid Laporan Akhir BMF itu pada hal ia begitu gembira atau, dengan izin, happy-go-lucky tentang kehilangan \$2.5 billion dalam skandal BMF. Beliau adalah, dengan izin, dollars wise, billions foolish dalam perkara ini, kerana perbelanjaan tambahan itu adalah wajar dan patut jika dengan kadar yang lebih murah Laporan Akhir ini boleh disampaikan ke tangan sebilangan besar rakyat Malaysia untuk membolehkan mereka memahami betapa besar dan hodoh skandal BMF itu.

Dalam pada ini, saya menyeru Kementerian Kewangan memberi keutamaan untuk menerbitkan 2 jilid Laporan Akhir BMF dalam Bahasa Malaysia supaya rakyat Malaysia yang tidak memahami bahasa Inggeris tetapi hanya dididik dalam Bahasa Malaysia boleh membaca mengenai

skandal BMF. Versi Bahasa Malaysia Laporan Akhir BMF hendaklah dikeluarkan sebelum pilihanraya umum atau Kerajaan akan dituduh sebagai bukan sahaja menafikan rakyat Malaysia yang berpendidikan dalam Bahasa Malaysia peluang membaca Laporan tersebut tetapi juga tidak menghormati Bahasa Malaysia sendiri sebagai bahasa rasmi dan kebangsaan.

Saya sangat terperanjat bahawa tidak ada seorang ahli UMNO berdiri bertanya kenapa tidak ada laporan dalam Bahasa Malaysia. Semua pejuang-pejuang bahasa sudah hilang. Semua pejuang-pejuang bahasa sudah tidak ada lagi, oleh kerana ini tidak demi kepentingan Parti UMNO.

Tuan Yang di-Pertua, dalam ucapan beliau, Yang Berhormat Menteri Kewangan telah menyalahkan DAP kerana menyelewengkan orang awam mengenai skandal BMF dan sebagai contoh beliau mendakwa bahawa semasa pilihanraya umum 1982, DAP telah menjadikan ini suatu isu hangat. Beliau berkata bahawa pihak MCA telah menuntut supaya pihak DAP menarik balik dakwaan bahawa pemimpin-pemimpin MCA telah terlibat dalam skandal BMF, tetapi sehingga sekarang pihak DAP gagal meminta maaf.

Saya tidak pernah menemui seorang Menteri Kewangan yang memegang jawatan kedua penting dalam Kabinet selepas Perdana Menteri yang begitu cuai, yang begitu cuai akan hakikat-hakikat (facts and allegations) serta dakwaan-dakwaannya sehingga saya tidak tahu apa yang dilakukan dalam memegang portfolio kewangannya.

Saya ingin mengingatkan Yang Berhormat Menteri Kewangan bahawa pilihanraya umum 1982 telah diadakan pada bulan April, 1982, walaupun pada masa itu Yang Berhormat Menteri Kewangan dan

pemimpin-pemimpin atasan UMNO sudah tahu-menahu mengenai skandal tersebut, saya mesti mengaku bahawa pihak DAP langsung tidak mempunyai sebarang saluran memperoleh maklumat sedemikian dan kami tidak mengetahui apa-apa pun mengenai skandal BMF ini pada April, 1982. Baru pemimpin-pemimpin UMNO tahu dan mereka sembunyikan. Maka persoalan mengenai pihak DAP melemparkan dakwaan-dakwaan BMF terhadap pemimpin-pemimpin MCA semasa pilihanraya umum 1982 tidak timbul sama sekali.

Di sini saya tidak mahu terganggu dengan isu MCA kerana sekiranya perlu bagi sesiapa meminta maaf, pihak MCA sendirilah yang telah memungkiri janji pilihanraya 1982nya bagi suatu, dengan izin, breakthrough bagi rakyat Malaysia Cina—Tionghua. Akan tetapi pihak MCA sebenarnya bertanggungjawab terhadap breakdown hak rakyat Malaysia Tionghua ini.

Pihak DAP telah mencabar Menteri-menteri serta pemimpin-pemimpin MCA kepada suatu siri perbahasan nasional atas dakwaannya bahawa ia mempunyai pengaruh dan kedudukan dalam Kerajaan Barisan Nasional dan reaksinya yang begitu beremosi tanpa memikirkan terhadap kenyataan Timbalan Perdana Menteri Singapura bahawa kedudukan MCA dalam Kerajaan Malaysia adalah amat tidak significant. Tiada sebarang pemimpin atau Menteri MCA yang berani menerima cabaran ini. Mungkin ini adalah suatu tindakan betul kerana dalam suatu siri perbahasan nasional sedemikian akan hanya membuktikan betapa benarnya kenyataan Goh Chok Tong itu dari segi hakikat walaupun tidak begitu discreet diplomatically.

Pihak MCA juga sepatutnya meminta maaf daripada rakyat kerana pemimpin-pemimpin serta Menteri-menterinya tidak berani mengambil

pendirian yang tegas atas skandal BMF. Di dalam Parlimen, Ahli-ahli Parlimen MCA begitu dikenali kerana mengelakkan skandal ini. Selain daripada rujukan-rujukan yang kecil-kecilan sahaja. Sebabnya adalah amat senang sekali: pihak MCA tidak berani menyinggung hati UMNO atas skandal BMF ini, khususnya tatkala MCA sendiri mengalami skandal Pan El Presidennya Tan Koon Swan.

Saya mendapati jawapan kedua-dua Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dan Yang Berhormat Menteri Kewangan mengenai skandal BMF di Parlimen bersikap begitu mengelak (evasive) dan kurang memuaskan. Mereka mahukan rakyat mempercayai bahawa kesalahan keseluruhannya skandal BMF terletak pada Lorrain Osman, Hashim Shamsuddin, Rais saniman, Ibrahim Jaafar dan tidak lebih daripada itu. Saya tidak boleh menerima kesimpulan ini sehingga pembongkaran-pembongkaran baru yang diberikan oleh Jawatankuasa Siasatan BMF dalam Laporan Akhir dan ketiga-tiga Special Brief khasnya, seterusnya disiasat melalui suatu Suruhanjaya Siasatan Di Raja, malah Jawatankuasa Siasatan BMF juga mengesyorkan siasatan-siasatan seterusnya diadakan.

Misalnya, Menteri Kewangan juga telah mengatakan bahawa pinjaman-pinjaman US\$292 juta dan US\$580 juta merupakan pengkhianatan amanah oleh keempat-empat pesalah BMF. Saya tidak boleh menerima ini kerana seawal 1981, pinjaman-pinjaman BMF yang begitu besar berjumlah US\$292 juta adalah jelas kepada sesiapa pun dalam BBMB di Kuala Lumpur, tetapi tidak dikenalpasti. Jika ada, ia mungkin dapat menghentikan pinjaman-pinjaman US\$580 juta pada penghujung tahun 1981. Lebih-lebih lagi walaupun Menteri Kewangan telah menolak rujukan Laporan Akhir kepada cadangan Kerajaan Malaysia

membeli Gammon House, beliau tidak dapat menerangkan mengapa telah mendahulukan US\$200 juta untuk membiayai pembelian harta 100% oleh George Tan yang tidak dikenali dan masih belum diuji.

Bank Bumiputra adalah bertanggungjawab atas kehilangan wang yang terbesar oleh mana-mana satu institusi dalam negara sejak merdeka. Ia tidak boleh dipercayai untuk membuat keputusan muktamad sama ada perlu bertindak atas syor-syor Jawatankuasa Siasatan BMF oleh kerana ia mempunyai kepentingan untuk menyembunyikan skandal BMF.

Sepertimana Kerajaan telah mengarahkan Bank Bumiputra untuk menubuhkan Jawatankuasa Siasatan, memutuskan bagi Bank Bumiputra anggota-anggota serta syarat-syarat rujukan Jawatankuasa tersebut, Kerajaan perlu sekarang mengarahkan Bank Bumiputra bertindak atas syor-syor Jawatankuasa Siasatan itu untuk mengadu secara rasmi kepada pihak Polis dan juga mengambil tindakan-tindakan susulan berasaskan ketiga-tiga Special Brief.

Sekiranya Kerajaan sekarang melepaskan keputusan muktamad dan tanggungjawab atas apa yang perlu dibuat atas syor-syor Jawatankuasa Siasatan kepada BBMB, maka Kerajaan sudah gagal dalam tugasnya seperti juga ia gagal sama sekali dalam skandal BMF.

Parlimen dan rakyat hendaklah diberi satu Laporan terperinci tentang apa tindakan Kerajaan talah memutuskan untuk mengambil atas setiap syor Jawatankuasa Siasatan BMF. Saya cadangkan penubuhan sebuah Jawatankuasa Khas dengan tanggungjawabnya untuk mengawasi tindakan-tindakan susulan yang diambil oleh BBMB atas setiap syor Jawatankuasa Siasatan. Ahli-ahli

Jawatankuasa Penyeliaan ini yang paling ideal dilantik adalah ahli-ahli Jawatankuasa Siasatan BMF, tetapi dengan perasaan permusuhan (animosity) yang ditonjolkan oleh Kerajaan dan BBMB ke atas Tan Sri Ahmad Noordin dan Chooi Mun Sou, saya fikir kedua-dua mereka ini tidak akan diberi sebarang perlantikan rasmi untuk beberapa lama lagi.

Ini juga adalah sebab mengapa kontrak Tan Sri Ahmad Noordin sebagai Ketua Audit Negara tidak mungkin diperbaharui apabila ia tamat dalam bulan Mei walaupun beliau masih boleh berkhidmat dengan cemerlangnya sebagai Ketua Audit Negara untuk memberi makna dan isi kandungan kepada prinsip akauntabiliti awam. Yang Amat Berhormat Perdana Menteri akan menunjuk satu aspek personalitinya yang hingga kini tidak pernah diketahui sekiranya beliau boleh mengenepikan perasaan animus terhadap Tan Sri Ahmad Noordin atas siasatan BMF untuk membuat perakuan kepada Yang di-Pertuan Agong supaya kontrak dan perkhidmatan Tan Sri Ahmad Noordin diperbaharui untuk satu penggal lagi. Ia akan meletakkan kepentingan negara ke atas segala-galanya.

Pada awal tahun lalu, penasihat PETRONAS yang juga bekas Perdana Menteri, Tun Hussein Onn, telah berkata bahawa Bank Bumiputra mempunyai masalah pinjaman tempatan seburuk skandal BMF. Beliau mendakwa bahawa beberapa pegawai bank tertentu telah menerima kick-backs dan berjuta-juta ringgit dalam bentuk pinjaman tempatan telah diberi walaupun terdapat jaminan yang kurang mencukupi dan diragui. Pinjaman-pinjaman non-performing Bank Bumiputra adalah yang terbesar sekali dalam negara ini mengikut satu sumber. Selepas skandal BMF \$2.5 billion di Hong

Kong, rakyat berhak menuntut supaya terdapat taraf yang tertinggi dalam memastikan satu pembersihan pengurusan Bank Bumiputra dilakukan.

Dalam keadaan kesulitan kewangan waktu ini, bank-bank mendapati bahawa pinjaman-pinjaman mereka telah meningkat sebanyak 300% atau 400% berbanding dengan cagaran yang diberi. Parti DAP menggesa supaya sebuah Suruhanjaya Penyiasatan Di Raja ditubuhkan di dalam masalah pinjaman tempatan Bank Bumiputra untuk memastikan bahawa tiada timbulnya skandal pinjaman tempatan seperti skandal BMF.

Tuan Yang di-Pertua, Yang Amat Berhormat Perdana Menteri telah berkata bahawa di bawah Rancangan Malaysia Kelima, lebih banyak agensi-agensi dan kegiatan-kegiatan Kerajaan akan diswastakan untuk mengurangkan penyertaan Kerajaan dalam ekonomi.

Walau bagaimanapun adalah jelas demi kepentingan awam untuk menentukan bahawa dalam proses penswastakan yang melibatkan projek-projek bernilai beratus-ratus juta malah berbilion-bilion ringgit, tidak berlakunya rasuah, nepotisme atau lain-lain kecurangan, yang hanya akan menambahkan kos akhir dan perunding-perunding dan jurutera-jurutera dan pemborong-pemborong tempatan tidak digantikan dengan perunding-perunding, jurutera-jurutera dan pemborong-pemborong.

Dalam bulan Januari ini, Yang Berhormat Timbalan Menteri Kewangan ada berkata empat juta lagi orang akan menerima bekalan air apabila program bekalan air bernilai \$1.4 billion dilaksanakan dalam bulan Jun tahun ini. Beliau berkata program tersebut akan melibatkan 100 skim yang telah dikenal-pasti di seluruh

negara. Kemudian dilaporkan bahawa inilah projek bekalan air yang diswastakan yang pertama sekali dan bahawa syarikat Antah Biwater yang 51% sahamnya adalah dimiliki oleh Antah Holdings Berhad dan baki 49% pula dimiliki oleh sebuah syarikat utama British dalam pembekalan dan penapisan air iaitu Biwater Ltd. kini berada di peringkat akhir sebelum diberi tawaran itu yang melibatkan 174 skim air.

Walaupun projek ini ditonjolkan sebagai projek bekalan air pertama yang diswastakan di dalam negara, ini tidak semestinya benar kerana Kerajaan Malaysia perlu mengambil alih projek apabila diselesaikan oleh Antah Biwater. Operasi serta pengendalian loji-loji akan tetap merupakan tanggungjawab Kerajaan Malaysia. Antah Biwater hanya berunding bagi memperolehi kontrak atas dasar turnkey, bersama-sama dengan pembiayaan kewangan.

Tuan Yang di-Pertua, ahli-ahli pakar perunding air serta jurutera-jurutera tempatan mempersoalkan mengapa projek bekalan air \$1.4 billion ini diberikan kepada Antah Biwater tanpa tender terbuka, walhal pakar perunding tempatan yang berkebolehan.

Timbalan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, minta duduk sebentar. Yang Berhormat, memandangkan taraf Yang Berhormat sebagai Ketua Pembangkang, saya akan memberi Yang Berhormat sedikit masa lagi iaitu 28 minit lagi, sekiranya Yang Berhormat perlu, namun juga memandangkan taraf Yang Berhormat sebagai Ketua Pembangkang, saya ingin mengingatkan bahawa masalah di hadapan Majlis ialah:

Bahawa Dewan ini menyedari kemajuan yang telah dicapai dalam usaha melaksanakan Rancangan Malaysia Keempat, bersetuju

dengan usaha-usaha Kerajaan melaksanakan Dasar Ekonomi Baru untuk mencapai tujuan utama, iaitu perpaduan negara serta mengekalkan keamanan dan keselamatan; melulus dan menyetujui Rancangan Malaysia Kelima yang telah dirangka untuk menyesuaikan dan menumpukan dasar-dasar dan program-program bagi mengekalkan perkembangan sosio-ekonomi dan menjamin kestabilan ekonomi dalam jangka panjang serta meneruskan langkah-langkah untuk membasmi kemiskinan dan menyusun semula masyarakat seperti yang dibentangkan dalam Kertas Perintah Bilangan 15 Tahun 1986. Bahawa dalam meluluskan Rancangan Malaysia Kelima ini, Dewan ini menyeru semua rakyat Malaysia dari segenap lapisan untuk berusaha dengan lebih gigih lagi serta melengkapkan diri mereka untuk menghadapi cabaran sosio-ekonomi dan politik yang lebih besar selaras dengan hasrat Rukunegara dan bersatu padu untuk mewujudkan negara yang adil, progresif, dan kukuh.

Saya bukan berhasrat menegur tentang ucapan, sama ada isi ucapan Yang Berhormat relevent atau tidak, tetapi cuma saya ingin bertanya kerana Yang Berhormat belum menyatakan Yang Berhormat sokong atau bangkang Usul ini.

Tuan Lim Kit Siang: Khasnya mengenai masa untuk saya boleh teruskan ucapan, saya tahu mengenai Usul, mengenai Rancangan Malaysia Kelima, tujuan satu program pembangunan untuk lima tahun ini tetapi yang dinyatakan dalam rancangan Malaysia Kelima objektif overriding ialah bahawa pembinaan negara, perpaduan negara dan saya perlu dalam perbahasan ini membuat satu pilihan, sama ada mahu menekankan apa yang berlaku di Sabah dan juga untuk menekankan

mengenai skandal BMF ataupun yang biasanya dalam perbahasan di dalam Rancangan Malaysia Kedua, Mid-term Review, perbahasan Rancangan Malaysia Ketiga, Mid-term Review; Rancangan Malaysia Keempat, Mid-term Review di mana saya dengan panjang lebar memberi pandangan-pandangan saya tetapi saya rasa kita sampai satu peringkat yang mana, Yang Amat Berhormat sendiri pun ada berkata bahawa sungguhpun beliau ada menyeru rakyat jangan putus asa, sungguhpun ada begitu banyak masalah-masalah ekonomi dan politik, bahawa masalah-masalah datang dan akan pergi dan oleh kerana masa yang begitu singkat.

Timbalan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, sila duduk dahulu, saya ingin hanya mengetahui sama ada Yang Berhormat bangun membangkang atau menyokong Usul, itu sahaja.

Tuan Lim Kit Siang: Mengenai tujuan, tidak ada orang, segala tujuannya baik termasuk objektif dua prong, untuk menyusun semula masyarakat, untuk membasmi kemiskinan.

Itu tidak ada orang yang bantah; kita mahu perpaduan, mahu keselamatan, mahu keamanan, semua sokong. Tetapi sebenarnya ialah adakah kita dalam keadaan di mana kita mengarah kepada objektif-objektif ini. Itu mustahak dan, sebab itu saya rasa oleh kerana krisis di Sabah, skandal BMF merupakan penyakit-penyakit utama yang akan menjahanamkan Rancangan Malaysia Kelima dan sebabnya saya menonjolkan dua-dua perkara dengan masa yang begitu panjang lebar dan rakan-rakan saya akan bahas dengan butir-butiran yang lebih mengenai aspek-aspek yang lain. (*Disampuk*). No doubt, 10 jam, tiga hari pun boleh bercakap kalau lepaskan masa Yang Berhormat yang berkenaan.

Timbalan Yang di-Pertua: Ahli-ahli Yang Berhormat, sila pelihara Tertib Mesyuarat. Sila teruskan Yang Berhormat.

Tuan Lim Kit Siang: Tuan Yang di-Pertua, saya mahu habiskan perkara Antah Biwater dahulu.

Tuan Yang di-Pertua, ahli-ahli pakar perunding air serta jurutera-jurutera tempatan mempersoalkan mengapa projek bekalan air \$1.4 bilion ini diberikan kepada Antah Biwater tanpa tender-tender terbuka, walhal pakar perunding tempatan yang berkebolehan mengendalikan 174 projek tersebut. Menurut suatu anggaran 90% daripada kira-kira 300 skim air luar bandar adalah dikendalikan secara tempatan dengan rekaan pakar-pakar perunding serta jurutera tempatan.

Negara kini sedang menghadapi masalah pengangguran yang begitu serius, termasuk jurutera-jurutera. Jika 174 skim bekalan air diberikan kepada Antah Biwater, sebahagian

besar kerja-kerja rekabentuk dan kejuruteraan akan diberikan oleh Biwater di United Kingdom. Pakar-pakar perunding tempatan akan dinafikan peluang-peluang ini, dan jurutera-jurutera Malaysia akan mengalami kesan-kesan yang buruk.

Terdapat juga beberapa kontraktor-kontraktor tempatan yang layak serta berkebolehan mengendalikan projek-projek bekalan air di Malaysia. Jika kesemua.

Timbalan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, masa sudah cukup, Yang Berhormat boleh menyambung semula ucapan esok.

Tuan Lim Kit Siang: Terima Kasih.

Timbalan Yang di-Pertua: Ahi-ahli Yang Berhormat, mesyuarat ditangguhkan sekarang. Dewan akan bersidang semula pada pukul 2.30 petang esok petang esok.

Dewan ditangguhkan pada pukul 6.30 petang.